

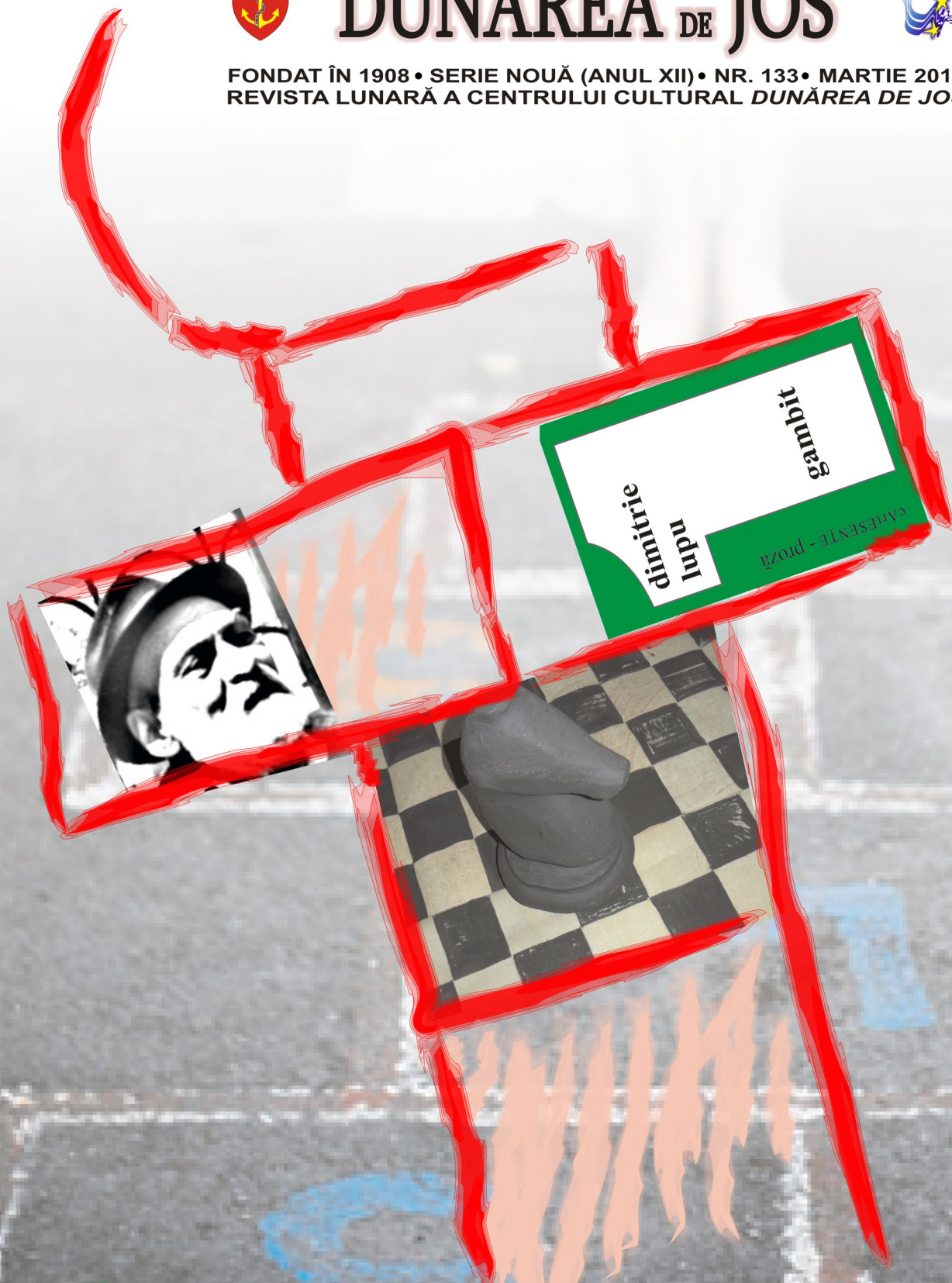
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

DUNĂREA DE JOS

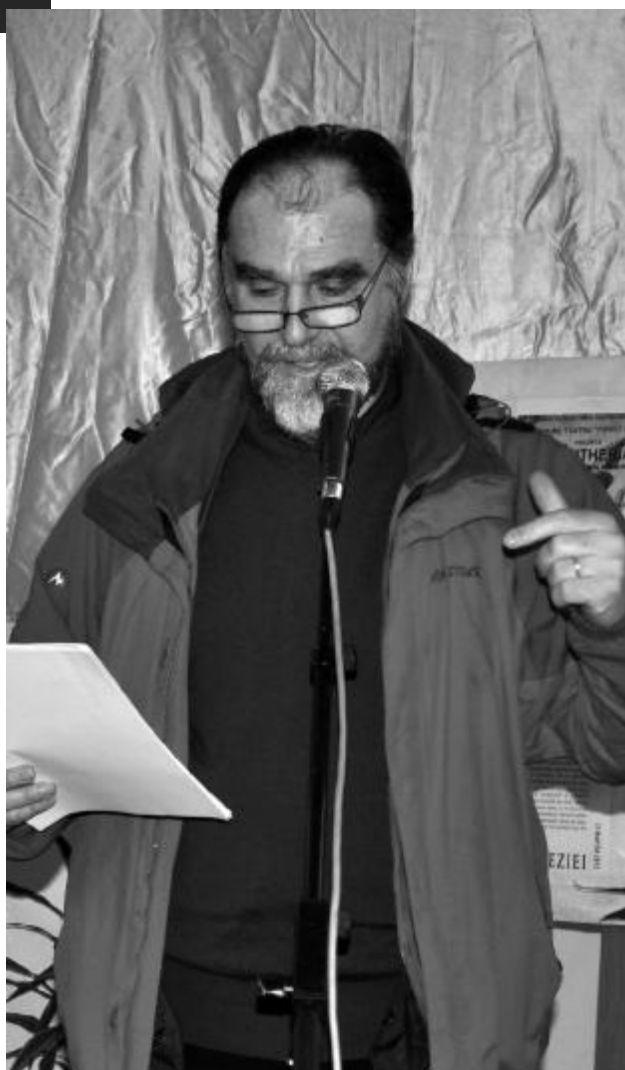
FONDAT ÎN 1908 • SERIE NOUĂ (ANUL XII) • NR. 133 • MARTIE 2013
REVISTA LUNARĂ A CENTRULUI CULTURAL DUNĂREA DE JOS

Șotron

Sugliet către Sugliet!

DE LA ZIUA LUI VALENTIN...

Poetul Peter Sragher la Galați

De universala zi a îndrăgostiților, poetul Peter Sragher a fost oaspetele Colegiului Național Mihail Kogălniceanu, unde și-a lansat cartea “dimineața sărută genunchiul athenei” și a susținut și un recital poetic. Acțiunea de *performance poetry* a fost realizată în colaborare cu Centrul Cultural Dunărea de Jos, de la care au fost prezenți directorul Sergiu Dumitrescu și poeta Florina Zaharia. Spontan, la final a avut loc o ședință a cenaclului Colegiului, la care au luat parte și alți scriitori, precum Vali Crăciun, profesor, gazdă și organizatoare din partea Colegiului, Andrei Velea, a.g.secară. A existat un dialog spumos între elevi, cadre didactice și poet, acest dialog având ax principal dragostea pentru Grecia în general, cea antică în particular, dragostea pentru poezie (care este „un fel de a fi”), festivalurile internaționale de poezie, dar și orientarea profesională și importanța studiului limbilor străine. Când a fost vorba despre scrierea primei poezii, Peter Sragher, mai în glumă, mai în serios, s-a destăinuit că a scris primul text pe care-l ține minte acolo unde și regii se duc singuri. S-a mai vorbit despre Ziua Culturii naționale (semnificații, controverse), despre Eminescu, preferința poetului pentru Bacovia, dar și despre poezia și poeții contemporani. (text și foto: a.g.s.)

...LA DRAGOBETE

„Nu vă iubiți pentru acum!”

Dragobetele a fost sărbătorit și la Centrul Cultural Dunărea de Jos, în cadrul unui eveniment deja devenit tradițional, cu participarea unor clase de liceeni și școlari, organizat de către colegii de la Cercetare, moderatori fiind Anișoara Stegaru și directorul CCDJ, Sergiu Dumitrescu. Invitați de onoare au fost scriitoarea Vali Crăciun, profesorul Corneliu Goldu și părintele Lucian Petroaia, ultimul ținând în scurta, dar însuflețita cuvântare să ne reamintească blajin că noi nu iubim pentru acum. (a.g.s.)

...LA MĂRȚIȘOR

Mărțișor - Tânărul și tradiția strămoșilor

Ca rezultat al cercetărilor întreprinse de membrii Secției Cercetare, Conservare și Valorificare a Creației și Tradiției Populare în cadrul Proiectului “Tezaur etnofolcloric”, a avut loc, vineri, 1 martie 2013, la mansarda Centrului Cultural “Dunărea de Jos”, o expoziție de mărțișoare realizate după modele din zona Galațiului, cu o vechime de peste șaiszeci de ani. În cadrul acestei activități culturale, elevi și cadre didactice au avut posibilitatea de a-și îmbogăți cunoștințele privind obiceiurile tradiționale legate de *Mărțișor* și de a realiza ei înșiși mărțișoare, după modelele descoperite în cadrul cercetării de teren.

Anișoara Stegaru Ștefănuță

Lansare la Centrul Cultural

Inorogul de călimară

Ispita este mult prea mare: literar vorbind, avem de-a face, prin acest debut în colecția miniaturală a Editurii Dunărea de Jos* - pentru că este un debut cu volum propriu -, cu un record mondial: este probabil cel mai bun debut în formatul cel mai mic posibil silabisirii textelor fără ajutorul vreunei lupe (dacă ai vedere bună!)

Și editorii și autoarea au avut curaj acceptând acest format!

Cele opt scrieri prezente în volum (trei dintre ele de dimensiuni mai mari) ne-o arată pe Simona Toma cum trăiește ea întru cuvintele sale, ne arată cum este universul ei interior, atât cât se lasă el văzut, întrezărit... Cu discreție, cu delicatețe.

Sec vorbind, avem de-a face cu întâmplări, descrieri, meditații lirice.

imagini care-ți aduc aminte că în această lume totul poate fi minune. Dacă știm, vrăjitori buni, să potrivim cuvintele.

Cu sufletul deschis putem vedea cum „cărțile se ridică în două pagini și pleacă”.

Cel mai de nădejde ajutor al zânei Simona este, desigur, „inorogul de călimară”, văr bun al inorogilor de mașini de scris!

Autoportretul care rezultă poate fi... aproape bucolic, dacă nu chiar ceaikovskian (aceasta apropo și de nickname-ul folosit pe facebook, „Lebăduța lebăduțelor”): „uneori sunt iaz/ pentru lebede albe/ plutind alandala”. Sau, așa cum am sugerat, la la Swift gulliverianul sau Alice în Țara prea puținelor minuni.

Amazoana (fără majuscule) „simona în șa ține steag plasa de fluturi”, oscilând între visul de cuvinte și cuvintele de vis, între spaime cumsecade și stări care aduc aminte de fantomele iubirilor, desenate cu bucăți de cretă pe tot ce vreți și nu vreți ori plutind „într-un ocean al lucrurilor mărunte”.

Fantome sau momente! Deoarece Simona Toma îndrăznește să schițeze o definiție a iubirii omenești (p.43): „cu tu/ moment probabil/ peste care punem o piatră/ să nu-l zboare vântul”.

Calofilă, aproape neoromantică, stăpână a unor lumi unde suprarealismul bine asimilat și aproape depășit se învecinează cu un onirism controlat, de reverie mai degrabă, Simona Toma încearcă să gverneze în aceste texte fragilul echilibru al existenței, între individual și general, între imaginar și realitate.

Bref, când uiți să mai mergi tiptil (semn al unei maturizări oarecare, se recunoaște aceasta la finalul primului text), poți să te salvezi scriind tiptil, precum galopează inorogii tastaturilor de de care n-am reuși, printre roțile condiției umane. place să mai Dar până la filmul este! Dar nu foarte pasiunea Simonei (* Simona Toma - Ed.CCDJ, 2013.)

Ca să fac o comparație, aproape de stilul pictural al autoarei: există multe tablouri (sau instalații de artă, apropo și de proiectul editorial al Centrului Cultural Dunărea de Jos, proiect coordonat de către Florina Zaharia, care prevede și câte un micro-vernisaj al unei astfel de instalații - la acest număr 11, semnătura plastică aparține Cristiane Culiță), dar nu pe toate le-ai alege pentru camera ta, colțul tău... Poemele Simonei Toma pot fi alese, cu miniaturizarea sa demnă de lumea gadgeturilor actuale, din ce în ce mai mici (între o unghieră și un oraș întreg, veți vedea, nu este mare diferență!), cu întorsăturile de privire prin oceanelor întors, orfevrărie aproape magică, bună de celebrele ouă Faubergé.

Într-un fel, ni se readeuce aminte cât de mici suntem raportați la esențele Universului, dar în această lume ne putem opri „pe marginea dimineții/ să ne salutăm olarul/ cu palmele murdare de noi” (toate citatele din acest articol sunt din cartea Simonei T.) și să reînvățăm că putem fi frumoși, că azi putem fi și mâine nu.

Ca un caligraf din alte vremuri și alte spații, a u t o a r e a realizează vigniete din

de călimară ori cei ai orice vechime ar fi, fără cu siguranță, să fugim dințate ale angoaselor Care, nu-i așa, îi danseze tango la Paris... lui Bertolucci... mult mai mult, ținând cont de pentru film și scenariu... Inorogul de călimară,

a.g.secară

Lansare la Centrul Cultural

Din presa gălățeană

La Centrul Cultural „Dunărea de Jos” s-a lansat, luni (n.n. 25 februarie 2013), cel de-al 11-lea volum din colecția „cArtEsențe”, publicat la Editura Centrului Cultural, „Inorogul de călimară”, cartea de debut a Simonei Toma, „o carte mare într-un format mic”, după cum a descris-o criticul A. G. Secară, explicând: „Avem de-a face cu întâmplări, descrieri, meditații lirice. Făcând o comparație apropos de stilul pictural al Simonei, există multe tablouri sau instalații de artă, dar nu pe toate le-ai alege pentru camera ta sau colțul tău de suflet. Poemele Simonei Toma pot fi alese pentru acest colț. Cu sufletul deschis, putem vedea cum „cărțile se ridică în două pagini și pleacă”. Victor Cilincă a vorbit despre implicarea Simonei în activitatea Cenaclului „Noduri și semne”, dar și a Filialei Sud-Est a Uniunii Scriitorilor: „Ea este omul care nu se vede, de obicei, dar se află

în spatele multor evenimente culturale, e obișnuită să-i lanseze pe alții”. Victor Cilincă a remarcat și titlul inspirat al cărții: „O carte fără un titlu bun e cel puțin pe trei sferturi ratată.

Inorogul invocat de ea, care vine din mitologia evului mediu occidental, se spune, are cornul fermecat; din praful de corn de inorog se făceau niște leacuri de care numai regii beneficiau. Și leacurile Simonei au făcut bine multora, pe care i-a îndrumat și ajutat”. Ion Avram a rememorat începuturile literare cu tentă ludică ale Simonei Toma, la cenaclul „Noduri și semne”, în anii 90, iar Andrei Velea a punctat o idee excelentă: „Un debut ar trebui să conțină toate firele pe care un scriitor să le dezvolte mai apoi în alte cărți. Deci, un debut este o esență!”. Instalația de artă ce a însoțit volumul a fost realizată, de data aceasta, de Cristiana Culiță, membră a Grupării Athanor. „Norul prezent în instalație nu este altceva decât metamorfozarea ființei mitice, este liantul celor trei voci ale inorogului de călimară ce împletesc versurile cArtEsenței cu numărul 11”, a explicat Cristiana. Simona Toma a mulțumit echipei cArtEsențe și tuturor celor ce o susțin și a citit din cartea uriașă (exemplar unic, parcă anume făcut pentru ochii bunicii, prezentă la lansare, alături de familie). Florina Zaharia, inițiatoarea proiectului, a numit-o pe autoare fata-inorog și a anunțat că, din luna martie, la cArtEsențe se va publica și proză scurtă.

Angela Ribinciuc – Viața liberă

REVISTA
DUNĂREA DE JOS

apler

„Inorogul este starea care precede scrisul”

Interviu cu Simona Toma, realizat de către NicOnofrei

Ești membră a Cenaclului „Noduri și Semne” de ani buni și scrii de ani buni, de ce nu ai debutat până acum?

Am privit întotdeauna Cenaclul Noduri și Semne ca pe o școală, pentru că întâlnirile săptămânale și mai ales ședințele în care am citit și-au lăsat amprenta în evoluția mea ca individ de-a lungul anilor. Am pășit în cenaclu când aveam doar 17 ani. Pe vremea aceea exista un nucleu de critică dură pe care-l priveam cu mare admirație și oarecum cu teamă. Veneau constant Ion Zimbru, Gelu Ciorici Șipote, Ion Avram, Dimitrie Lupu, Viorel Ștefănescu, Adina Dabija, Corneliu Antoniu, Titi

Căpățână, Simon Ajarescu, Ruxandra Anton, Mirel Florică și alții. Am învățat de la ei ce înseamnă responsabilitatea debutului și am considerat, având exemple în fața ochilor, că nu contează vârsta la care debutezi, contează doar calitatea debutului. Am fost martora anului 1996, anul în care, la editura Noduri și Semne, au ieșit la lumină trei debuturi: Ion Zimbru cu volumul „Vesel pe fond nervos”, Gelu Ciorici Șipote cu volumul „Carte de muncă” și romanul „Așteaptă-ne, Lazăre!” al lui Ion Avram. Abia trei ani mai târziu, în 1999, la editura Dominus, apare debutul lui Dimitrie Lupu cu „Eșarfa neagră”.

Cum te-a influențat cenaclul? Te-a influențat?

Bineînțeles că m-a influențat. În primul rând mi-a insuflat teama de a nu deveni penibilă. Se poate lua în orice context vrei! În timp, am învățat ce înseamnă scrierea „la prima mână” și revenirea pe text, importanța lecturilor și a relecturii, că echilibrul este destul de precar în scris ținând cont de paradoxul alăturării scrisului autentic lângă faptul că nimic nu e nou sub soare. Mi-a format anumite ticuri cum ar fi acela de a avea tot timpul cu mine măcar un text nou gata să-l dau când mi se cere. Recent, într-o situație comică acum pentru mine, mi-am dat seama de un

alt tic. Internată de urgență, am ajuns la secția de chirurgie a Spitalului Județean unde lucrează ca asistentă o fostă colegă de cenaclu. Coincidența a făcut ca, atunci când mă sfășia în două durerea crâncenă, ea să fie de serviciu. A venit la mine în salon

să mă asigure că sunt pe mâini bune și, pe lângă bucuria revederii după mulți ani exprimată și în cuvinte, i-am strecurat întrebarea dacă mai scrie. Dacă ești curioasă, mi-a răspuns că nu, pentru că a devenit femeie serioasă, are un copil și e căsătorită.

Cum era cenaclul când ai venit tu și cum e acum? Sunt diferențe?

Am trăit emoțiile de dinaintea lecturii în cenaclu, momente în care îmi tremurau genunchii pe sub mesele de la Cercul Militar, acolo se țineau ședințele din vremea aceea. Expresiile ca „nu mai scrie di pi dealuri!” sau “nu te mai făsoli (în scris)!” mi-au rămas puncte de reper chiar și acum. Știam în avans că voi avea o critică pozitivă sau negativă doar trăgând cu ochiul la expresia feței lui Ion Zimbru, tot el, pe atunci, scria cronică de cenaclu săptămânală care a apărut în ziarul „Imparțial” până în anul 1998. După acest an, odată cu plecarea lui Ion Zimbru de la „Imparțial”, cronică apărea, ca acum, la „Viața Liberă”. Dacă, pentru mine, Ion Zimbru este o figură pregnantă încă de pe atunci se datorează faptului că a încurajat foarte mult tinerii membri ai cenaclului. De exemplu, am fost prezentă în emisiuni culturale împreună cu alți colegi la TV Galați sau Radio Galați prin insistențele lui

asupra noastră. Acum, în cenaclu, trăim realitatea prezentă a acestei mișcări care a suferit de-a lungul celor treizeci de ani numeroase transformări. Fiecare persoană care a trecut sau încă mai trece prin Noduri și Semne trăiește sau a trăit o realitate a acestei mișcări. Se vorbește și se gândește acum despre gloria apusă a cenaclului. Părerea mea este că așa ceva nu există. Cel mai important este ceea ce rămâne în urmă, cum ar fi realizările mișcării ca personaj de grup sau realizările individuale ale membrilor. Pornind de aici, văd doar diferența că acum avem o audiență mai redusă în ședințele săptămânale.

Mai rezistă mișcarea?

Rezistă și o să mai reziste mulți ani de acum cu ajutorul perseverenței. Un mare aport în continuitate îl are Ion Avram care, prin ambiția nativă de cudălbean, creează ambiții frumoase literare. Dacă vrei, el este puntea de legătură dintre ceea ce le place unora să spună că a fost cenaclu și ce este acum cenaclu. Ion Avram a păstrat, și bine a făcut, roțile ce fac mișcarea să meargă mai departe. După ce Ion Zimbru a încetat să mai fie foarte activ în cenaclu, Ion Avram a continuat să scrie cronicile care au apărut în „Viața Liberă”, astfel s-a născut și un stil anume de consemnare a ședințelor. Fiind destul de deschis la noi provocări, a fost de acord să se nască blogul cenaclului și contul de facebook, iată doar câteva dintre lucrurile care rămân în urma acestei mișcări vii cu membri activi, mai puțin activi sau inactivi, pentru că îi enumerăm pe toți membrii, de la fondatori până la cel ce a fost prezent chiar și o singură dată.

Tu coordonezi, având susținerea președinteluiUSR Filiala Sud-Est, Corneliu Antoniu, Clubul de Lectură. Cum a venit ideea Clubului? Ce este și către ce se îndreaptă?

Ideea s-a născut din necesitatea de a ne cunoaște scriitorii locali și nu numai. Clubul nu este un cenaclu unde se comentează pe texte, mai bine zis, este locul unde se desfășoară lecturi publice. Pornind de la ideea D-lui Antoniu, ne îndreptăm spre a crea un spațiu de desfășurare a artelor. Am reușit cumva să realizăm

aceasta, în măsura posibilităților, din iulie 2012 până acum, prin lecturile publice, lansări de carte, expoziții de fotografie și pictură, muzică, proiecții de filme de scurt și lung metraj.

Ai simțit vreodată că vrei să renunți de când ai demarat proiectul la USR?

Nici nu mă gândesc, de fapt nu-mi dau voie să mă gândesc la o renunțare atât timp cât am susținerea și încurajarea prietenilor și a multor oameni frumoși.

Povestește-ne puțin despre „Inorogul de călimară”. Este cartea ta de debut. Adună poeme mai noi sau mai vechi? Este inorogul un monstru care se vrea tot timpul descătușat, care mușcă din pereții călimarei, sau o zână care vrea să strălucească?

Poemele sunt scrise special pentru acest volum 11 din Colecția cArtEsențe. Ele reprezintă ceea ce înseamnă pentru mine esență, dacă vrei, sunt niște esențe de trăiri. Inorogul este starea care precede scrisul, e o transă în care simți ceva nepământean. Îmbracă multe forme. Cred că unii îi spun „daimon”.

A vrut vreodată inorogul tău să fie altceva?

Nu, chiar dacă unii îl văd ca pe un apendice. De fapt, e prima dată când starea de care-ți spuneam mai devreme, pentru mine, are un nume.

Poemele sunt sau ar trebui să fie un manifest al autenticității sau a orice altceva?

Sunt vibrații pe care le transmiți mai departe prin scris. Dacă reușești să trimiți vibrația la o intensitate aproape cu aceea simțită de tine, ești un iscusit.

Ai încredere în scriitura gălățenilor? (Exprimarea e vagă, poți răspunde orice, oricum.)

Am încredere, chiar dacă uneori, recunosc, dau la o parte cărțile autorilor care dau dovadă de aroganță.

Tu cum ți-ai construi instalația de carte? Cum ar arăta?

Un nor de zi senină care intră pe fereastră în clipa lansării Inorogului.

A venit primăvara!

Membrii fotoclubului „Dunărea de Jos” au vernisat o expoziție marți, 26 februarie, la sala cu pian, sub îndrumarea profesorului N.Sburlan. O expo fotografică de... iarnă, în care invitat de onoare a fost Adrian George Teodorescu din Focșani.

De la Nicolae Sburlan am mai aflat că atât domnia sa cât și Răzvan Sburlan au fost invitați în zilele de 24-28 aprilie la Festivalul Internațional Euro Stars din Malta, în calitate de „fotografi oficiali”, aceasta nefiind decât o altă recunoaștere a măiestriei lor în arta fotografică.

Tot în luna februarie au mai fost lansări de carte la care am fost martori: „mai mult de trei cuvinte” de Florin Buzdugan, unul dintre primii membri ai cenaclului Oblio și „Scriitori gălățeni de ieri și de azi”, de Livia Ciupercă (la salonul Axis libri al Bibliotecii V.A.Urechia), prima carte apărută la Ed.Junimea, a doua la Editura CCDJ).

În luna martie va fi lansată și cartea poștală dedicată lui Ștefan Gheorghiu.

(r.d.j.)

Suflet
către suflet!

CU STRĂINI – HORA ȘI SÎRBA

În cadrul Poliției de Frontieră Galați, serviciul care se ocupă de emigranți și solicitanți de azil și care are în grijă persoane venite din Bangladesh, India, Afganistan și Republica Moldova, aproape 50 la număr, este de fapt o altă lume, mai mică, având necazurile și bucuriile ei, și unde traiul în comun dezvoltă un sentiment al solidarității – indiferent de culoare sau religie – mai puternic decât în alte părți. Aceleași griji, aceleași speranțe, dar nu mereu aceleași rezultate.

O parte a Ansamblului „Doina Covurluiului” al Centrului Cultural – dansatori și soliști vocali – a fost în ziua de 22 februarie în această mică lume, aducând cântec și joc moldovenesc, dar și din Oaș. Nimic surprinzător până aici. Surpriza mare a fost pentru noi, cei din ansamblu, atunci când am văzut că sîrba și hora moldovenească o pot juca – aproape la fel de bine ca noi – cei care nu văzuseră până atunci nici măcar în fotografii un grup folcloric românesc.

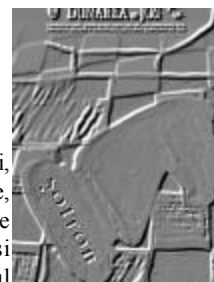
Dacă le-am oferit câteva momente de bucurie, de relaxare, pentru noi înseamnă mult. După bucuria cu care au jucat, credem că vom reveni.

I.Horujenco

George Lăteș

Literatura ca joc

Din momentul în care literatura și-a făcut intrarea în viața umanității, întâi în forme orale și apoi în cele scrise, despre care avem informații mai pregnante, componenta ludică a acesteia a devenit evidentă. E atâta deosebire între ce înseamnă lupta pentru existență și nevoia spiritului de a se detașa de tot ce e lumesc, încât omul veacurilor și al mileniilor trecute deja n-a încetat nicio clipă să se mire vizavi de acest clivaj existențial. E atâta suferință, speranță deșartă și zăbucium neconținut în viața reală, pe când în lumea iluziei și al jocului spiritual e, dimpotrivă, entuziasm în exces, vioare fără limite sau dezinvoltură ludică, toate apte să-l înalțe pe om din sfera preocupărilor zilnice și să-l înalțe în lumea ficțiunii ideale. Sunt cuvintele lui Maiorescu pe care nu-l cităm cu ghilimele tocmai pentru că au intrat în uzajul literar ca distincție netă între material și iluzoriu.

Europocentrismul nostru ne face să credem (sfântă naivitate) că literatura ar fi invenția lumii noastre, pe care o putem urmări cu trei milenii în urmă, cu preponderență în lumea elenă, leagăn al civilizației și culturii vechiului continent. Pentru cine are curiozitatea să se deschidă spiritual, spre alte orizonturi literatura mai coboară încă două milenii în urmă în arealul asiatic. Babilonul și Mesopotamia, China și Japonia, India și Rusia au descoperit acum cinci milenii că există un joc superior, cel cu cuvintele și ideile, cu gândirea și imaginația, cu realul și irealul, pe care textul oral sau scris le conservă spre delectarea contemporanilor sau a urmașilor. De la această idee plecând, ar fi simplu de spus că la începuturile de lume așezată literatura a luat forma folclorului, adică a fost orală, anonimă, colectivă și chiar sincretică, dacă și doar dacă am ignora formele de conservare a acesteia, extrem de dificile și perisabile în negura mileniilor. Ca să păstreze în forme cât de cât exacte gândul și rostirea lui în forme imprezvizibile dar memorabile, omul a inventat versul, modalitate mnemotehnică pe care n-a mai părăsit-o niciodată. Pentru mai multă eficacitate în prvința memorării i-a adăugat și fondul muzical, cuvântul și melodia îngemănându-se în mod indestructibil. Tocmai de aceea textele majore (istorice, filozofice, teologice sau existențiale) ale lumilor vechi ni s-au păstrat în forme versificate, transmise oral din generație în generație și fixate în scris mult mai târziu decât în momentul articulării primare. Autorul e o invenție târzie, adesea o identitate inventată căruia i se atribuie ceva exemplar la mare distanță în timp decât epoca în care a trăit. E cazul lui Homer sau Orfeu în Antichitatea greacă sau cel al lui Shakespeare în Renașterea engleză, oricând putând fi invocate alte nenumărate exemple în acest sens.

Ne vine în minte, din rațiuni de discurs argumentativ, cazul Homer, autorul grec ce a trăit în secolul opt înainte de Hristos, dar ale cărui texte au fost fixate în scris abia în ce de-al cincilea, deci la trei veacuri distanță și care, zice legenda, mai era și orb, tocmai pentru a justifica un soi de iluminare interioară venită direct de la zei. Istoricii Antichității mai puțin interesați de ludicul literar și într-o măsură mult mai mare de document, în orice formă a acestuia, au descoperit că s-au conservat numele a opt Homeri (câți ar fi fost nu se știe exact), ca biografii plauzibile pentru o sinteză mitologică în genul *Iliadei* și *Odiseei*. Unii nu ezită să afirme că numele aedului e de fapt unul generic și desemnează o confrerie a producătorilor și difuzorilor de astfel de texte. Timp de trei sute de ani, cusătorii de legende, cum se numeau cei ce articulau astfel de structuri poetice, rostite în acompaniament de liră în Agora cetăților grecești, au adăugat, au șlefuit versul și au

separat mitologia pământului de cea a mării, astfel că au rezultat în final forme primare, apte să devină prin fixarea lor în scris texte cvasireligioase ascultate cu evlavie și urmate ca modele de viață de cetățeanul polis-ului grecesc. Chiar dacă forțăm puțin nota, ele sunt aidoma *Vechiului* și *Noului Testament* de mai târziu, operă colectivă în care tradiția religioasă, virtuozitatea poetică și lucrarea harică s-au îngemănat în forme care conduc umanitatea de două milenii și mai bine. Versul, devenit prin traduceri repetate verset în cazul celor din urmă, le-a conferit exemplaritate și le-a transformat în căi de urmat. În sens larg, versul e o formă de joc al spiritului, în care cuvântul își pierde sensul propriu, iar contextul îl înobilează, nefiind de ignorat și rolul decodificat al celui care poposește peste imaginea simbolică.

Din poezie, înțelegem ca formă de structurare a textului, a derivat mai apoi teatrul, care până târziu s-a slujit de avantajele jocului de cuvinte a căror sonoritate, cadență și rostire i-a dat strălucire prin jocul scenic. Începuturile vin, în spațiul nostru cultural, tot de la greci, cei care au făcut din rostirea cânturilor *Iliadei* și *Odiseei* un act plin de religiozitate, mutat la un moment dat, din Agora în amfiteatrele cetăților, locuri în care se aduna întreaga suflare a polisului cu ocazia marilor și micilor dionisii. Dimensiunea ludică a acestor serbări, atât în varianta lor diurnă focalizată pe teama de zei și de moarte, cât și în varianta nocturnă, preponderent orgiastică, elogiu al vieții, al dragostei, al vinului în licoare dionisiacă prin excelență. Forma versificată a tragediilor, a dramelor cu sftiri sau a comediilor a devenit un tipar al textului dramatic, păstrat peste milenii și care a fost abandonat doar odată cu modernitatea. Ceea ce s-a perpetuat însă, neatins până în contemporaneitate, e jocul de-a iluzia și realitatea, acceptarea convenției ludice de către actori și spectatori deopotrivă, astfel că teatrul, deși concurent acerb de audiovizual, nu a dispărut și nici nu și-a pierdut priza la public. Unicitatea actului teatral (niciun spectator nu seamănă cu celălalt, publicul e de fiecare dată altfel, interacțiunea actor spectator ține de-o chimie inanalizabilă și de aceea unică) vine tocmai din ideea de joc superior, cu o componentă infantilă și sapiențială totodată.

Monopolul absolut al jocului din actul literar a fost spart odată cu Secolul Luminilor, când întreaga convenție a literaturii, canonul acesteia, se schimbă tocmai pentru că publicul/cititorul țintă e de-acum omul de jos, târgovețul generic, apăsător de griji și dependent de material, pentru care prozaicul din viața de zi cu zi devine și limbaj al literaturii, poezia ca formă și poeticul vizionar rămânând în continuare apanajul elitelor. Știința de carte, de-acum apanaj al cetățenilor burgului, era însă limitată de deprinderi elementare de scris, citit și socotit, încât accesarea ludicului, trăirea lui ca stare de spirit se va produce repetat odată cu Romantismul sau Simbolismul, curente care și-au propus și au reușit, ce-i drept pe durate scurte (o jumătate de secol Romantismul și mai puțin de două decenii Simbolismul) să resuscite ideea ludică, fundament al artei literare și chiar al artei generice, lăsând vie speranța unor reveniri ulterioare la ceea ce-a fost timp de aproape trei milenii. Până la urmă ludicul, spun aceștia în forme extrem de diverse, este o dimensiune fundamentală a condiției umane, poate chiar o reminiscență a condiției paradisiace, refuzate omului prin voință divină, după alungarea din Paradis.

Katia Nanu

O lume plină de oameni grăbiți

Îmi amintesc ce amuzată am fost când am citit într-o prestigioasă revistă de cultură o adevărată dizertație pe tema etimologiei cuvântului șotron. Am reținut, după ce am pus informația undeva la “și altele”, că în franceză respectivul joc se numește “marelle”. Mi se părea ciudat ca jocul simplu și atât de firesc al copilăriei mele să devină obiect de studiu academic și cineva să fie atât de preocupat de el încât să-i acorde o atenție de-a dreptul științifică. Acum, uitându-mă în jur, printre blocuri, pe caldarâmul înghițit de mașinile parcate până la buza scărilor, retrag tot ce am crezut cândva. Șotronul e deja amintire, istorie, obicei aproape uitat. Studiul său devine obligație națională. Ar trebui, poate, să alcătuiam istoria șotronului românesc, să desenăm traseul lui prin copilăria noastră, să-i redescoperim creta fermecată...

Mie, însă, parcă nu o cercetare în acest sens mi-ar fi necesară, ci reluarea liniștită, aproape geometric calculată, a jocului în sine.

Aș lua o cretă, aș desena pătratele și aș arunca piatra, încercând apoi, cu elanul puțin subțiat al altor ani și al altor pretenții, să sar urmând figura unui omuleț cu brațele întinse, privind cerul, să dirijez piatra și să o scot din strâmtoarea atâtor linii.

Câți mai cunosc însă jocul simplu din spatele blocurilor. Și cine l-ar mai practica în defavoarea jocurilor pe calculator? Șotronul actual e doar o excrescență a minții mele, o simplă imagine rezemată pe un trecut de care nimeni în afara mea nu pare să mai aibă nevoie. Eu și cu mine putem fi foarte bine parteneri de șotron, imaginativ și simplu, pe o uriașă parcare cimentată cu realitățile actuale, în care pietricele nu mai intră nici măcar în pantofi.

Dar trăiesc în mileniul în care creta nu se mai folosește în școli și pătratele se arcuiesc mofturoase în cercuri fluide, unduite de bătaia politică a vântului schimbărilor rapid-originale. Omulețul meu, trasat egal, cu numerele citeț așezate în fiecare pătrat, este o desuetă caricatură a copilăriei cu cheia de gât, a nevoii de soare la umbra geometric egală a blocurilor, un salt ritmic prin comunismul care ne-a mutilat copilăria, fără a-i putea lua însă farmecul irepetabil al bucuriei

Whynot?

Șotron

Copil fiind,
jucam șotron
în curtea vecinului,
pe singurul loc cu asfalt
încins de soare.

Mă înspăimânta mereu
cifra unu;
nu puteam să o calc
în picioare,
așa că săream dintr-o dată
la doi.

Apoi,
cu viteză nebună,
călcam cu putere
de la trei până la nouă,
tocmai când
bunica mă striga la masă,
unde ajungeam de obicei
ultimul.

Primeam un ghiont în spate,
ca să stau drept,
să nu stau cu coatele
pe masă,
să nu vorbesc
și să mestec cu gura închisă;
mă pregăteau
pentru o viitoare viață ideală,
promisă.

Azi,
când văd pe asfalt
desenat un șotron,
ocolesc cifra unu,
care pentru mine
înseamnă singurătatea,
pe care am simțit-o
de când eram copil
la joacă printre alți copii,
dar totodată
atât de singur...

Gabriel-Vincentiu MĂLĂESCU

de a fi împreună. Creșteam la grămadă, ca buruienile, între leagăne ruginite și vapoare din tablă, însă nu eram niciodată singuri.

Cum suntem noi, cei ieșiți din acele vremuri, generația șotronului și a țintarului, a “leapșei pe ouate” și a strânsului de mână la “țară țară vrem război”? Aș scrie, pe o hârtie dictando, cu un stilou din care cerneala să curgă, să-mi mai păteze uneori degetele, o scrisoare deschisă celor care astăzi încearcă din răspuțeri să uite cum s-au jucat odată. Iar rândurile ar putea lua forma pătratelor, în fiecare adunând ce am primit în schimbul dezlegării de păcat, a abdicării de la copilăria și tinerețea noastră, a lepădării de memoria afectivă a unor ani ce nu se vor mai întoarce niciodată.

Să jucăm așadar un șotron al minții, o plimbare de cangur prin pătratele acestor vremuri noi. Cei care am sărit într-un picior, ne-am făcut, peste noapte, oameni mari. Mai putem imagina șotronul? Și ce putem astăzi desena între liniile lui?

Primul pătrat:

Beția scrisului, atât de dulce pentru românul poet și prozator din naștere, este câștigul nostru la ruleta acestui timp. Am transformat-o într-un cor cu muzică de vaiet național. Dar, ce mai contează!

Al doilea pătrat:

Prima beție este dublată cu succes de beția vorbitului, care ne-a turmentat pe toți. Așadar, pe toate mijloacele de exprimare, de la media scrisă până la micul ecran și bineînțeles, la Facebook - această gazetă de perete virtuală a tuturor doritorilor de afirmare, mai puțin de informare - tot românul își dă cu părerea, indiferent de subiect. Suntem cu toții, atotștiutori.

Al treilea pătrat:

Nebunia grădinii vecinului. Adunăm cu o foame nebună case, mașini, conturi, proprietăți, până și cavouri, în competiție cu vecinul, colegul, prietenul, cunoscutul, imaginea de la televizor sau eroul din filme. Dar viața nu are forma unui șipet sau consistența unei comori strălucitoare. Ea are doar dimineți și înserări, luciri de ape și din ce în ce mai rar, câte un zâmbet, răzlețit printre necunoscuți. Să sari din zâmbet în zâmbet, adunând puncte pentru exerciții de simțire. Ar putea fi acesta un alt joc?

Să aruncăm piatra!

Din săritură în săritură prezentul ia forma unui om răstignit pe asfalt. Îi lipsesc coroana de spini, cuiele din mâini și crucea din spate. Nu mai poate muri pe cruce pentru că toate crucile au plecat în locuri sfinte, ridicate prin lege deasupra rugătorilor de rând. Nu mai poate nici măcar sângera, pentru că nu se mai găsește cretă roșie în comerț. Cât despre durere, ei bine, durerea este ceva cu totul special, nu se mai practică decât cu anestezie. Cel puțin cea care are dreptul să-și povestească, cinematic, suspinul.

Să vedem unde a căzut piatra:

Acum câțiva ani, într-o stație de metrou din Washington DC un om a cântat la vioară șase piese de Bach timp de 45 de minute, sub nasul celor aproximativ 2000 de persoane care au trecut pe acolo. Nimeni n-a remarcat că era celebrul violonist Joshua

Bell, înarmat cu o vioara estimată la 3,5 milioane de dolari, care doar cu câteva seri înainte concertase într-o sală arhiplină din Boston. Spectatorii se luptaseră pentru biletele deloc ieftine. Iar violonistul Joshua Bell executa, în stația de metrou, cu aceeași virtuozitate, tocmai piesele interpretate la concert

Concertul a fost organizat de către Washington Post ca un experiment social asupra percepției, gustului și priorităților oamenilor. Ei au tras concluzia că graba, momentul zilei, alte priorități ale trecătorilor au făcut ca nimeni să nu se oprească

pentru a asculta în întregime concertul. Cred că astăzi sala și afișul certifică pentru spectator valoarea spectacolului. Mentalitatea colectivă spune că la gurile de metrou cântă studenții, oamenii fără adăpost, imigranții etc. Și atunci cine să mai aibă răbdare să asculte și să observe calitatea interpretării? În această lume a noastră, pe care o vrem civilizată, suportul poate da conținut valorii, mai mult decât își poate oferi singură, valoarea însăși.

Aici a căzut piatra aruncată acum mai bine de două decenii. N-au aruncat-o alții, am aruncat-o tot noi.

Un alt pătrat:

Manifestăm un soi de duplicitate specială. Ne place să credem lucruri și totuși să nu le facem

atunci când nu ne convine. Sau invers. Le facem, pentru că ne aduc satisfacție sau profit, știind foarte bine că nu sunt morale, legale sau nu fac bine la... siluetă. Iar duplicitatea devine comportament deviant, prin repetabilitate, precum salivația la câinele lui Pavlov. Suportul acestui mod de a te dedubla social este dat de mass-media. Dacă ziarele spun și televiziunile arată, nu mai ai nevoie de propriul cap pentru a gândi. Validate de suportul hârtiei sau al micului ecran, adevărurile nu mai au jumătate de măsură, ci sunt concepte de viață întregi întreguțe, împachetate, gata pentru folosință imediată.

Întoarcerea spre piatra filozofală

Lumea este plină de oameni grăbiți, deja cuceriți de alimentele semipreparate, de știrile gata rumegate, de adevărurile vândute bine doar pentru că sunt atractiv ambalate. Trecem pe lângă o mulțime de lucruri importante sau minunate fără să le vedem, luăm din comoditate sau din obișnuință drept bun tot ce ni se oferă cu patalama, credem și nu cercetăm, fără să fie vorba despre adevărata credință. Goana noastră ajută sofisticatele tehnici de manipulare să funcționeze aproape mecanic, repetitiv, pe principii vechi de când lumea, mereu înnoite și îmbunătățite. Ura! Avem internet! Dar știm să-l folosim? Și unde se mai ascunde fluturele fermecat din aripi de carte?

Ieșirea, intrarea?, din joc

Vom mai putea, cândva, să recunoaștem talentul într-un loc neașteptat, vom despărți adevărul de minciună cu mintea proprie, chiar dacă ceea ce citim sau auzim este fals, dar ni se prezintă drept adevărat? Ne vom opri din goana după lucruri, să-i căutăm pe ceilalți în ceasurile prețioase ale unui timp personal? Vom încerca măcar să auzim ceea ce spunem noi înșine? Și, auzind, să înțelegem dimensiunile uriașe ale ameteții pe care ne-o provocăm singuri. Beția este, la urma urmelor, o boală.

Acesta este șotronul speranțelor mele târzii, reîntoarse în propria lor matcă. În definitiv, avem mereu cam aceleași probleme. Nici dragostea, nici ura, nici dorințele, nici goana după mai binele sau mai răul din mintea fiecăruia nu sunt altele decât la 8, la 10 sau la 14 ani. Le elaborăm doar, le redesenăm cu un marker în loc de cretă...

Vom mai putea, totuși, vreodată, sări într-un picior, din pătrat în pătrat, urmărind piatra, doar din dorința copilărească, naturală, de a ne juca?

Legenda foto pagina 9: lucrare de Ciprian Bădălan, Pentru biroul tău

Marius Chiru

ȘOTRON: Himmel und Hölle - Spiel

În dimineața aceea de iunie soarele se rostogolea printre casele cu un singur cat răsfirate pe Ursulastrasse. Vocile negustorilor se întretăiau cu ale hoților de buzunare, clopotele parohiei se certau cu cele care băteau înfundat la Gross Sankt Martin. Copii de la Primärschule alergau prin praful săltat de carele care aduceau pește sărat. O țigană încastrată în fustele-i roșii se plimba de la o prăvălie la alta cu un coș doldora de margarete, garoafe roșii și trandafiri împroșcați cu apă. El trecu pe lângă doi mușterii și se îndreptă spre ea, dar calea îi fu tăiată de copiii gălăgioși care grăbeau spre magiștrii lor și țigancă se făcu nevăzută.

Străzile privite de sus formau un mare șotron cu capul îndreptat către fluviu. Mirosul de gogoși Krapfen umplute cu gem se îngrămădea spre susul cerului străbătut de un stol de găște zgomotoase. Câteva cuvinte ale slujbei în latină se opreau înăbușite în cavalcada pașilor și a caleștilor ferchezuite. Niciun nor, nicio pală de vânt, doar o ploaie de gânduri se abăteau asupra lui Rogerius care-și purta pașii de pe o străduță pe alta fără o țintă precisă. Cilindrul impecabil îi stătea puțin într-o parte, iar costumul după ultima modă pariziană punea în evidență atletul. Lăsă doi vânzători de pește să îi taie calea și apoi coti brusce pe Breslauer Platz.

Tânărul zvelt își rotea ochii albaștri de la un număr la altul al caselor. Unu pe stânga, doi pe dreapta. Ajuns la patru și cinci se desfăceau două brațe laterale pretextând două alei, iar la numărul șapte șiruirea străzii se îngusta pentru a se desface într-un encefal al pieței pentru păsări. Un băiat alerga cu ziarul de dimineață prin vaporii de rouă virginală, în vreme ce Rogerius se întoarse cu pas milităresc și se opri în fața somptuoasei Residenzen de la numărul cinci.

Două caturi erau răsfirate lasciv peste parterul cu fațadă albă care privea întrebător prin gardul ce îl străjuia ca pe cetatea Salemului. Doi lei în poziție ultimativă străjuiau intrarea din care se revărsa rozul vinului de Mittelrhein al scârilor marmoreene. Ușile masive de nuc ședeau încadrate de arcul triumfal care țâșnea din corpul casei.

Rottweileri cu boturile înspumate, mai să dărâme gardurile, îl treziră pe Rogerius din visare. Duse mâna la buzunarul interior, dar se răzgândi și își pipăi haina în dreptul reverului parcă liniștindu-și inima printre hămăiturile uriașilor cu etichete erecte pe grilajul negru proaspăt vopsit.

Își tamponă fruntea cu o batistă albastră, timp în care un Bediensteter* în livrea de culoarea cafelei indoneziene grăbea spre poartă. După convenționalul

schimb de cuvinte, tânărul nostru îi înmână scrisoarea de un alb insidios pe care era caligrafiat

Für Fraülein M. **

Câinii stăteau întinși, liniștiți acum. Aerul devenea încet irespirabil, iar în curte nu se zăreau alte mișcări. Soarele, sus de tot, împrăștia puhoiul de căldură. Cu satisfacția lucrului dus la bun sfârșit plecă înapoi cu mâinile l-a spate spre unde l-or mai purta pașii.

Deja orașul nu mai fierbea de miile de muritori care se agitaseră până acum o clipă, doar țiglele stăteau pe case - raci încinși ce-și molfăiau enervarea în fața astrului ce picura smoala albă peste toată suflarea.

Pe o străduță în arc de cerc zări o tavernă cu două mese mari de lemn în jurul cărora mai planau încă vaporii unor picături de apă, pentru că de bună seamă proprietarul stropise puțin praful care se amestecase cu urmele și urmele cu vreun *himmeldonnerwetter* *** scăpat de vreun rhenan scos din minți de vremea înmuietoare.

Abia așezat la masa din stânga, apărură o fată cu groase cozi blonde din maghernița cu ștaif în care, probabil, aveau privilegiul de a se veseli cu vinuri mușterii de teapa unor Dionis sau Silen, feriți cu ziduri groase de ceea ce îndură trecătorii. Comandă o bere uitându-se la ofițerul călare, adolescentul miop și bătrâna de familie bună care defilau prin fața lui grăbindu-se fiecare spre masa de prânz. Halba, umplută de culoarea lanurilor de orz, cu spuma de două degete, poposi în fața lui. Abia acum își scoase cilindrul cu mișcări teatrale, de mare crai, uitându-se după fetișcana care se îndepărta de masă ștergându-și mâinile vânjoase, de țărancă elvețiană, de șorțul petrecut pe după gât și legat stângaci deasupra feselor.

Prima înghițitură fu ca un atac de cord. "Domnule, chelnerița asta a furat berea de la masa zeilor!" Dinții aproape că îi clănțăneau când auzi un foșnit de fuste în dreapta lui.

- M-ai găsit, țiganco!

Fără să-l scape din ochi, își puse coșul cu flori într-un scaun tras de la o masă vecină.

- Ce faci? te răcorești... hai să-ți ghicesc...

Fără multe preparațiuni, îl apucă de încheietura mâinii și cu dreapta îi mângâie liniile din palmă. Susură cuvinte nedefinite în urechea lui, jumătate în germană, jumătate în țigănește. El nu le urmări. Zgomotul străzii deveni insesizabil, respirația ca și inexistentă. Aerul stătea în labirintul de străzi ca o pasăre cu aripile pregătite să zboare.

- Asta-i!

Scoase o bancnotă, emisie recentă și i-o întinse.

- Nu-ți iau bani pentru că ți-am ghicit, frumosule.

Și, în schimbul hârtiei, se aplecă și rupse o floare de trandafir pe care i-o puse cu grijă în buzunarul de la piept. Banul îl vârî între sâni cît gura de vărsare a Indului și plecă în sus pe stradă mlădiindu-și mijlocul adolescentin.

Rogierius se simți vlăguit, de parcă femeia îl iubise acolo, pe masa aceea. Își aprinse o țigară de foi și mai desmierdă halba de bere câteva minute lungi. Rotocoale de fum se lăbărțară deasupra teologului - niște rămășițe de aure iconoclaste. Un stol de porumbei se înalță spre înalt sperindu-l și lăsându-l pradă non-reveriei. Atunci observă umbrele norilor groși care se prăbușeau cu zgomot greu, printre clădirile înalte, de caldarâm ajuns la temperatura de fierbere. Devenise neîndoielnic că era timpul să plece.

În Jakordenstrasse începu un vânt de vară care zgâria burțile norilor, împrăștia rândunelele de la un copac la altul, flancuri ale unei armate înaripate. Își consultă ceasul care îi confirmă muștrător întârzierea în plăcută-i peregrinare pe străzile marelui toropit.

Casa îl aștepta tot acolo unde o lăsase de dimineață, masivă, parcă aplecată în față spre a cotropi cartierul. În curtea cu magnolii rubiconde și alei majestuoase, aerul respirabil era spart de strigătele gemenilor săi care încinseseră un joc de șotron. Ailbe era primul, cu pletele de troian în vânt, Gretchen îl urma cu echilibru de balerină și cozi bălaie din frumosu-i păr creț.

- Papa! Papa!

Îl înconjură, îi săriră în brațe, îl sărutară. Vântul mătura curtea, aleile, gângăniile ascunse în iarbă. Dar niciun strop de ploaie.

Un zgomot de trăsură se rostogolea în lungul străzii. Cavalcada echipajului se opri la Jakordenstrasse 6. Privi lung în spate ca să vadă cei patru cai mari pur-sânge fremătând în harnașamentele lor. În spatele acestora, trăsura mai neagră decât crupele armăsarilor. Portiera se deschide și Rogierius o zărește pe ea, profilul imperial, şuvițele blonde, pălăria cochetă, gestul nedeslușit, comanda dată, primele picături de ploaie, plecarea trăsurii, o pală de vânt.

Se îndreptă cu pas sigur către poartă. Un trandafir negru zăcea pe trotuar. Când îl ridică, un fulger strălumină strada, acoperișurile, măruntaiele.

*Bediensteter – slujitor (ger.)

**Für Fraülein M. - Domnișoarei M. (ger.)

***Himmeldonnerwetter - înjurătură intraductibilă, în același timp joc de cuvinte (ger.)

aer plămâni însângerați laudanum

Le vol

Si j'avais la possibilité de me transformer dans un animal, je voudrais d'être un cygne blanc-neige avec un bec rougeâtre à des touches jaunes.

Je pense que l'aube me surprendra en dormant la tête couverte par mon aile sur un lac. Les raies du soleil me brancheront à la nouvelle journée. Puis, je commencerai à me rincer en plongeant ma tête et mon cou dans l'eau fraîche et assoupie. Tout mouillé, je me débattrai pour me sécher et j'arriverai tout ébouriffé peut-être.

Après ce rituel, le jour se déroulera lentement. Je tendrai mes ailes luisantes et je me mettrai à battre énergiquement les plumes. Peu à peu je m'élèverai au-dessus de l'eau en courant sur ce miroir liquide comme un fantôme. A un moment donné, l'air-même me poussera vers le zénith en laissant ce larme endormie sur l'ennuyeuse terre. En volant, je parcourrai le ciel d'un côté à l'autre en cherchant de la nourriture ou simplement pour me sentir libre, une tache portée par un vent doux sur la voûte de verre céleste.

Au coucher du soleil, je reviendrai à ce vieux lac. Les ailes ouvertes de nouveau et tout à coup je nagerai comme un navire astral, la queue toute droite et noble. Et après les ténèbres j'aurai toujours la tête ensevelie par l'aile, caressée par les rayons séléniques.

Bratu Șerban Mihai

Clasa a X-a

Portretul unui învingător

Pe holurile CNVA-ului e liniște. Normal. Cursurile au început... Metamorfoza e în plină desfășurare! Într-o clasă de la parter secvența didactică de creativitate dintr-o oră obișnuită de limba franceză înfierbântă spiritele: provocarea a fost lansată: **le portrait chinois**.

Ce-ai vrea să fii dacă ai fi o floare, un animal etc.

O compunere deosebită mi-a încălzit inima și m-a emoționat: o lebădă plutea diafan pe luciul bătrânului LVA !

Surprinzător, un băiat vrea să se preschimbe într-o lebădă! O grațioasă pasăre ce zboară spre zenit pentru a se simți liberă, descătușată de greutatea cotidiană a bătrânului Atlas! Zbor înalt, îndrăzneț, curajos și pur ...

Pe Șerban îl cunosc de 6 ani. Nu a fost niciodată rățușca cea urâtă; dimpotrivă, a fost și a rămas un învingător, un campion!

Desprins parcă din spațiul atemporal al liniștii și curtoaziei, al serenității și împăcării cu sine și cu ceilalți, Șerban este delicat ca o lăcrămioară, maiestuos ca o lebădă, plâpând ca un trandafir fără spini. El întruchipează politețea și sânguința, responsabilitatea și laurii de pe fruntea celui dintâi Cezar ...

Un bun coleg, un prieten de nădejde, un suflet de aur, un împătimit filolog, dar și un spirit realist, Șerban iese din tiparul CNVA-ului, aducându-l la perfecțiune și ideal.

Să-i urăm *La mulți ani* de 1 martie, mărtisor suav al mamei și al meu, profesor de franceză, să-i dorim zbor neînfrânat spre culmile succesului și al profesionalismului, dorindu-ne în taină să avem întotdeauna parte de asemenea suflete curate cu minte strălucită!

Îți mulțumesc, Șerban, elevul meu performant!

Profesor,

Adriana Ghiță

Poetul Velimir Aurică Oprea - însinguratul fără vârstă

Acum 29 de ani, la 16 februarie 1984, pleca dintre noi un om cu chip de copil și mintea în stele, poetul gălățean VELIMIRAURICĂ OPREA. Avea numai 40 de ani. Dar dacă ar fi trăit, împlinea anul acesta, la 28 martie, 69 de ani. N-ar fi fost o vârstă imposibilă, dar el parcă nu era destinat lumii acesteia. Venea cu destulă regularitate la cenaclul „Ștefan Petică”, de la Casa de Cultură a Sindicatelor. Asculta cu aviditate creațiile prietenilor și neprietenilor săi, în timp ce se juca cu creionul pe hârtie, închipuind minuni. Poetului Paul Sân Petru, Velimir îi scrisese odată: „Primește, cugetătorule, ofranda celui care între a șasea și a șaptea coastă poartă mălin înflorit”...

Cel cu mălin înflorit în loc de inimă a scris mult, și a scris bine. Multe din poeziile lui au fost publicate în „Viața Nouă”, de prietenul său Radu Macovei, pe vremea când era redactor la secția Culturală. Nu a publicat însă în volum. Furcile caudine ale debutului literar erau pe vremea aceea acerbe și nu întotdeauna nepărtinitoare. Acest lucru l-a reușit tot prietenii lui, postum, la 9 ani de la moartea poetului, chiar în ziua 16 februarie 1993, când s-a lansat oficial volumul de poezii „Marea călătorie”. Cartea a fost editată de prietenul său George Bârligea (între timp plecat și el printre stele), directorul Editurii „Galatea” din Galați. Eu, care i-am fost colegă de cenaclu, m-am ocupat de selecția poeziilor și de prezentare.

Lansarea s-a făcut la Biblioteca V.A. Urechia, în prezența unui public numeros, onorat și de prezența P.S. Casian Gălățeanul, pe atunci arhiepiscop vicar al Dunării de Jos, dar și a mamei poetului, Elisaveta Oprea (care acum îi doarme și ea alături), mult cântată de el în versurile sale.

Recitind o cronică apărută în ziarul „Acțiunea” (nr. 288/18.02.1993), aflăm că au vorbit atunci despre poet: P.S. Casian Gălățeanul, prof. D.D. Șoitu, care l-a avut elev, prof. Nedelcu Oprea, directorul bibliotecii, poetul Ion Chiric, președintele Societății Scriitorilor „C. Negri” din Galați, poeta Cezarina Adamescu, Dorin Radu Mihăiescu, directorul general al Editurii „Porto Franco”.

Velimir Aurică Oprea este unul dintre acei care au ajuns la poezie ca la un tărâm al făgăduinței. Cei care l-au cunoscut, știau că era un om vesel, râdea copilărește, se bucura de lucrurile mărunte. O creangă de liliac valora pentru el mai mult decât toate comorile lumii. Citindu-i gândurile cu gust de lacrimă te întrebi de unde această profunzime și care din cei doi era de fapt el?

A fost însinguratul fără vârstă, care de oriunde ar fi plecat se întorcea cu capul în poala mamei sale. Iar de iubit, a iubit nespus... Era fiul, tatăl, fratele și iubitul poeziei sale. Pentru că Velimir era o ipostază. Un fel de a fi.

Cine a cunoscut-o pe mama lui, Elisaveta, știa cât de înțeleaptă era această femeie. L-a iubit pe Auraș al ei dincolo de putere, dincolo de speranță. Și i-a supraviețuit 15 ani, numai cu tăria de a putea să-l pomenească în fiecare an, la data trecerii lui la Domnul. Există în Cimitirul Cătușa un „Recviem”, gravat pe marmura unui monument. Literele încep să se estompeze. Poate că cineva ar trebui să retușeze ceea ce timpul distruge nemilos. Sub această piatră dorm poetul și mama lui, o rădăcină și un copac gata de înviere.

Violeta Ionescu

Mâna mamei

Bate-ncet la geam mâna mamei Ram
Ușa să-i deschid, geamul să-i închid...
Poartă-n mâini bătrâne vin și albă pâine
Coapă în cuptor pentru al ei fecior
Intră-ncet în casă, lunecă sfioasă
Și găsește loc florii busuioc
Las-a ei dulamă, sufletul de mamă
Și-așterne prosoape râuri dintre pleoape
Frânge pâinea albă mâna ei cea dalbă
Toarnă în pahare pentru fiecare...
Și-apoi săgetează, limpede, vitează
Dreaptă ca o stâncă liniștea adâncă...

Mamă, eu la anul poate n-oi veni
Că zăpada albă mă va troieni
Și-atunci tare-aș vrea la capăt să-mi stea
Și să-mi bată-n geam fiul mamei Ram...

Sfaturi pentru mama

Să copilească urgent roșiile
Să-mi spună
Câte frunzișoare are varza și dacă
S-au prins și cum cresc
Capia, ardeii iuți, vinetele
Să răsădească cimbrul și busuiocul
Iar în locul salatei și sub cais
Să-mi lase liber.

*

Cu mama sa în octombrie 1975

Mi-e sete de pace de-o caut și-n clăi
Noaptea o strâng grijuliu în odăi
Și-adoarme cu mine și urcă și suie
Ca o lumină albicios-albăstruie.

Desigur, mă vei ruga să nu-ți leg ochii
Să vezi tot ce rămâne și-a fost
Și nici nu vrei să-mbraci a tale rochii
Care în moarte nu-și au rost.

Marea călătorie

Frații mei vor pleca spre Sud
Într-un șir lung, amețitor de lung
Le aud strigătele, oh, cum le aud
Nu-i pot urma, nu pot să-i ajung

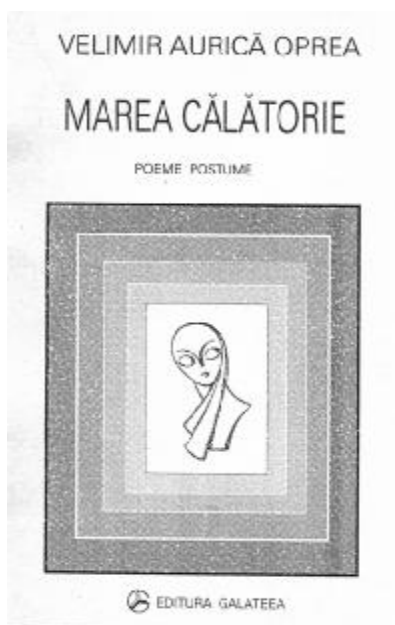
Marea loc călătorie va fi fără mine
Eu voi rămâne pe țărm, aproape smerit
Cu miliarde de zboruri în vine
Și trupul rămas în pământul iubit

Și-mi va rămâne apa, nisipul
Și urmele lor, ca aburi pe geam
Aici, în pământul din care e chipul
Căldurii de mamă ce-o simt și o am

Căpruiul din ochi își cere albastrul
Dar cine-l mai are și cine-l va da?
Sus, peste pulberi, frații mei vor fi astrul
Iar eu, printre strune, o mărunță mărgea.

*

Mâine te voi pune la zid, mamă
Plutonul de execuție va trage cu flori
Că totdeauna ți-a fost teamă
De moarte. Și vei muri în zori.

Numai ei...

Nu, nu este o mamă... Este ceva
Care trece și rămâne
Ceva care se crestează
În trunchiul meu până dincolo
De moarte

Mesteacăn voi fi, plop voi fi...
Numai mama știe
Numai mama va ști

Tare greu îmi apasă pe suflet
Trecerea mamei peste râu

Știu că nu se va mai întoarce
Ea, cu nasul cârn și cu-n bidon de
lapte

La toți...
I-am spus cândva
Că de-o fi să plece
Numai între miliarde de sori și de stele
Își va avea locul.

Rugă

Omăt, numire mai pură a zăpezii ascunse
 Din care cad
 În care mă scald hohotind
 Până-n lacrima celor nespuse
 Omăt pentru-a zării blândețe
 Lacom de pământ lacom
 Zeu împlinit cât ți-i voia
 Hălăduind suprem peste grâul mijit
 Omăt, omătule
 Dă-i brazdei nesfârșită germinare
 Iar mie bob din păstaia uitată
 Sabie de foc
 Sabie de gheață.

Rugăciune pură

Fecioara mea albastră, mamă a mea pe veci
 Iubita cea curată a sufletului meu
 Alta din tată-n fiu, asemeni florii reci
 O floare-nflorată tot înflorind mereu

Mă lasă să-mi culc capul pe pieptul tău trudit
 Să nu știu dacă somnul e moarte sau uitare
 Și dacă numai moartă te-am iubit

Sau te iubeam când eram viu mai tare
 Să treacă vremea toată-ntrun cântec mai bogat
 Și-n ochi ce niciodată n-au s-apună
 Să ne-oglundim mereu în vechiul sat
 Eu, fiul tău ne-bun, tu, mama mea ce abună.

*

Și s-ar putea, firesc, să nu revin
 Că morțile există în tot și pretutindeni
 De aia-mi vine fiule suspin
 Că n-am calești cu cai, nici bici, nici pinteni.

Dorada

Mă știți, eu sunt o Doradă
 Scânteietoare
 Una din cârdurile
 Ce săgetează Oceanul
 Și poposește o clipă
 Pe o umbră de punte
 Unde un marinar
 Mai duios ca alții
 Mă împinge în mare
 Spre a fi iar Doradă
 Scânteietoare...

Ultimul Reggae (I)**paul blaj****aria unui îndrăgostit**

ne uităm la zăpada ce se topește încet ea doar imită moartea
 sub lampadare ninse febrele tale se ridică pe un horn nevăzut

tot ce știu e că sunt bold de argint înfipt într-o inimă de pluș
 un arestat pentru atentate la bucurie sau un sfios jucător de go

vii caldă și îmi mângâi obrazul cum mi-l mângâie prosoapele
 apoi mi te dăruiești cu impresia că te spargi de faleze rar

e târziu când ne retragem în noi ca fotografiile în albume reci
 poate vom fi pe o columnă sau într-un camion spre drumuri

peste orașe cade seara cum cad plasele pescarilor în corăbii
 noi în aceeași pătură lângă un perete de sticlă sclipim a răs

eu sunt cartea ta de colorat din mine vor smulge anii foi roșii
 când sunt trist îmi întind brațele pe mirosul sânilor tăi și zbor

Cântecul Doradei (variantă)

Nu, mâine nu va fi calm oceanul
 pentru mine
 Valuri imense mă vor îndemna
 ca să zbor
 Le voi urma vrând sau nevrând
 Poposind obosită pe-o punte de
 vapor
 Va sosi bucătarul cu satârul în
 mână
 Să mă disece până la os
 Poate va sări pân-la urmă să mă
 arunce în valuri
 Vreun marinar mai pașnic și
 duios.

(7 ianuarie - 8 februarie 1984,
 cu 8 zile înaintea morții)

Selecție din volumul „Marea
 călătorie”, Ed. Galatea”, 1993

Marian Dragomir

cortul

după o bătaie prelungă cu ușa teminiței
personajul moare
cucea taie din el lumea nedreaptă
iar dinspre scări
scandalul capului inert
lovit cu dalta fiorului
străbate poemul acesta

mesajul meu tușește
deținuții comunică
iar hoțul dintr-o căruță
aruncă un bulgăre de var

nu mai este mult

mâna de om mă dă uitării
înainte de a pleca în veșnicie
iar toți din preajmă
mărturisesc
că nu am vorbit decât jumate de secol

sunt un om înalt
cu ochi angelici
spuza vieții limpede
făuresc vremea
din haz de necaz
iar voi spuneți
trădare de țară

eu nu am urât pe nimeni
dar sunt luat cu asalt
de tribul de molatici ai nopții
pentru că nu am un comportament rafinat
nici vitamine în corp
doar poftă de mâncare
de grăunțe din hambar
de nevertebate supuse în cort
de fapte asasinate și fără coloane

încercare

pentru a redobândi încrederea oamenilor
am trimis soli
cu tabula rasa
iar voi vă mirați
că în loc de vorbe și latifundii
sunt ras în cap
cu un ulcior de lut
crăpăcios la culoare
și litere zdrențuite

pe care scrijelisem
pocăință

doresc dialog
iertare
filozofi în țară
și târgoveți din noua ordine
ce pot explica lumea simțurilor
cu ulcioare în cap
ce deschid ochii
simțurile
văzul
templul

voi o mare de latex
resturile de la masa de crocodili
oamenii în palate
și perversiuni liberale
cu șerpi și limbrici

poporul meu înțelege cu greu
că petrec la palat
și iau cu asalt domnia
cu cârnați și sarmale

filmul lui decembrie

în această producție lirică
viața povestește
un grup de *calalactee*
care spulberă fulgii de nea
dintr-o fabrică aflată în faliment

decembrie
cu premiera într-o eternitate
este de lung metraj
în regia creatorului
cu legături bolnăvicioase

criza națională
cu debutul în fiecare zi
ajunge în această săptămână
pe aproximativ 40 de ecrane
iar cel mai frumos gând
este performanța
stelelor de zăpadă

cum spuneam
pe lângă aparițiile
din vârful nasului
pelicula
traversează magherul
și alea vieții
unde se vede nevoia
de clarificare a sufletului

the end

Așteptări

Când le-am spus lui petru și pavel că nu pot respira, mi-au zis să aștept.

Când le-am arătat că nu mai pot vorbi, mi-au zis să aștept.

Când nu am mai putut vedea și arăta, mi-au zis să aștept.

Când am început să aștept, cuminte, în colțul meu, li s-a făcut teamă.

Unora ca petru și pavel le e teamă. După ce trece teama lor.

Vine teama mea. O teamă lungă. Cât un gândac. Plus o

urechelniță. Plus un întuneric. Plus un hău într-o stradă.

Plus...egal o teamă. Ca a lor cumva. Altfel cumva.

Petru și pavel mă întrebă, acum că teama lor a trecut, dacă pot respira. Dacă. Pot vorbi. Dacă pot vedea și arăta.

Acum îmi e teamă.

Petru și pavel mă întrebă: de ce ți-e teamă?

Trebuie să fim siguri. Trebuie să mai așteptăm.

Când. Nu e nimic de care să-ți fie teamă. Când. O picătură e

doar o picătură, o ploaie pe un geam, pe o noptieră. Când.

Un ceas e un aparat care îți arată ora și dă semnale de trezire.

Când acestea se întâmplă rade cineva.

Când acestea se întâmplă cineva nu mai poate respira, vorbi, vedea.

Aude doar râsul. Neputându-se mișca.

*

black night /i'm bad like jesse james

era o vreme când
gândacii stăteau agățați de perdele
ca beculețele de crăciun în pom
era o vreme când
în aer se simțea un
oarecare miros de măsea stricată
da, era acea vreme când
tata își ascutea de zor
cuțitele de tăiat porci în grădină
săltându-și puțin nasul în vânt
în așteptarea mirosului de sânge
în acea vreme s-a întâmplat
că lașul l-a înjunghiat în spate

adunare

în camera asta se aude cum zângănesc clopoțeii
cozile pline cu venin stau ascunse
unde va în poșete, sub fuste, sub fund, sub scaune
stau în buzunare, la piept
în loc de batiste
zâmbiți, vă rog
maestrul face poze

***

am coborât scările beciului
am așezat butoiul cu fundul în sus
am pus două moșoaipe pe el
în ele vin
noi, gândacii și șobolanii
ne împăcam bine
ei mâncau de sus
ce mai era
noi beam de jos
ce mai era
o vreme

Nicoleta Onofrei

***

păiajenii își întindeau plasa
în beci
lucrau în liniște
nu-i deranjam
lucrau sigur
n-am crâcnit
am fost companioni
când piciorul patului a fost stâlp
de casă pentru unul dintre ei
nu-i deranjam și n-am crâcnit
iar a doua zi nici măcar atât

omul peșterii

de la început
omul peșterii își puse capul pe piatră
își puse capul pe stâncă și
stătea în amorțire
de la început
omul stătea
la auzul iernii
de la început
omul își așezase capul pe iarbă
la auzul vântului
de la început femeia dansa
în jurul focului
sângele curgea prin vine
prin vene și
încălzea ca un must
prefăcut abia în vin
de la început
(am țipat)

copilul

vocea copilului s-a frânt
a încercat să urce scările beciului
scările l-au învins
l-au învins buruienile crescute printre scări
încolăcindu-i-se de picioare
vocea copilului s-a frânt
i-au căzut și ochelarii
și acum stă
repetând aceleași cuvinte
aceleași cuvinte
la poalele scărilor
înșurubat în liane
- nu-i nimic
îi zic
- uite, au înflorit narcisele

***

au început ciorile să croncăne
iar dunărea de mult nu se mai aude
oricât ai spune s-ar spune că beciul nu-i
adânc și
acolo, oricum, sunt tot flori
i-am zis că vântul biciuiește pereții
și ea a zis că n-are ce spune
ca și cum ar fi fost ceva de zis despre ei
am ieșit în stradă
și dinții mi s-au lipit de crengi

Tempo

dădeam din mâini și sângele îmi zăngănea în cuburi
un picior mi-l târâiam în scârțaituri de tablă ruginită
mi-l târâiam lăsând urme în cimentul devenit nisip
un schilod (ce) înaintează în ritmuri tribale de bongos
oameni cu priviri fixe: bâmăbâbâm bâmăbâbâm
bâmăbâbâm
apoi reluându-și drumul
bâmăbâbâm bâmăbâbâm bâmăbâbâm
unii făceau piruete
întruna
unii la fiecare 10 pași schimbau sensul. Schimbau sensul
schimbau sensul. Schimbau sensul.
unii pășeau larg ca peste pârâu cum alții pășeau scurt și
des
repede
bâmăbâbâm bâmăbâbâm bâmăbâbâm
cineva m-a oprit cu o mână în piept

cu urechea pe ciment

am vrut să pășesc dar talpa nu a vrut să se dezlipească
am încercat cu celălalt picior dar talpa nu a vrut să se
dezlipească
m-am lăsat în jos
m-am culcat, pe o parte, într-un semifetus
și nu m-am mai putut dezlipi
cu palma sub cap și cu urechea pe ciment ascultam
cum tălpile celorlalți se dezlipeau și se lipeau și iar
ciorile puteau zbura pe deasupra, puteau și vulturi să
zboare pe deasupra
și carnea putea să se scurgă, cum sângele se auzea cum
se scurge
și cădeam în pământ
copacii vorbeau între ei, furnicile bârfeau copacii
până când eram atât de aproape de pământ încât
mușcam unul din altul
și apoi, nu știu cum, m-am ridicat și am mers mai
departe

Privire

Te gădilă pe spate în liniște. Atunci când și guguștiucul
tace. Și își plimbă capul curios. Sau poate își curăță
penajul împingând cu ciocul carnea.
Ochii nu știu dacă să-și mărească pupilele și atunci se
lasă pleoapele. Se lasă ele.
Taci. Un copac, un guguștiuc, o statuie, mii de fire de
iarbă, grăunte de pământ se uită la tine. Și toate tac.

Octavian Mihalcea

SUB AURA INTROSPECȚIEI

Câteodată, din atenta abordare a unui volum de versuri se poate distinge pregnant ideea despărțirii de materie, ca o irepresibilă dorință intervenită la crepusculul zilei. Cartea lui Gabriel Chifu, *Însemnări din ținutul misterios (Cartea Românească, București, 2011)* stă parcă mereu sub semnul esențelor supramundane, numai acestea fiind abilitate să remedieze starea sublunară, profund alterată. E reliefată constanta luptei care marchează trecerea inexorabilă a timpului. Intervine problematica diversității în unitate: *Suntem mai mulți în acest trup./ Toți răspundem la același nume, toți ne înfățișăm/ sub același chip,/ dar suntem diferiți. (Suntem mai mulți).* Pe teritoriul evanescent al Poeziei au loc infinite tribulații, parcă fără început și fără sfârșit. De prea multe ori, visceralitatea pare o formă fără fond, supusă gratuității. Ruptură la nivel ontologic, imaginea frumuseții revine și creează o estetizantă atmosferă atotstăpânitoare: *Tu câștigai orice război fără să tragi/ niciun foc de armă./ Cu simpla ta prezență./ Erai frumoasă, misterioasă./ Trupul tău emana melodii ca marea,/ bănuiesc că aveai ascunse sub piele clavire./ Erai provocatoare, răscolitoare,/ cum este în orașul de provincie/ mirosul revărsat din teii în floare./ Erai senzuală, nerușinată, lascivă și fină/ ca petala albă de magnolie târzie. (Tu câștigai orice război).* Alteori au loc recluziuni în zonele amniotice ale spiritului, dorință absolută pe care o poate avea cel ce are acces la lumi subtile. *Cave. Age . Tace.*, mereu actualul dicton matein, are valoarea *pietrei angulare* ce orientează existența multiformă a estetului. Irizările *art nouveau* caracteristice tabloului intimității au nevoie de o amplă protecție împotriva ultragierilor flagelantei mundaneității. *Fugit irreparabile tempus* e marca dureroasei urme lăsată unui suflet odată detașat și încrezător. Variate încercări brăzdează *drumul spre Centru*. Evaziunea, atât de frecvent invocată, poartă o nedisimulată alură thanatică ce trece și revine constant. În sensul dematerializării, e vizată ieșirea din apăsătorul ambient propriu heideggerianului *Sein-zum –Tode*. Moartea se manifestă antum, metamorfozând existența de mult prea multe ori încercată: *După fiecare moarte trăită/ viața continuă./ Singura ta viață,/ din ce în ce mai subțire,/ decolorată, străvezie,/ ca o cămașă de pânză/ pe care ai spălat-o / de sute și sute de ori. (Liniuțele în caiet).* Realitatea unui asumat *ré rebours* ființial face parte din această aventură lirică propusă de Gabriel Chifu, cu fundament complex, accentuat autoscopic. Stările expresioniste marchează trecerea anilor peste un interior odată foarte voluntar. Eul poetic se poate scinda pentru a cuprinde și alte aspecte ale plurivalenței lumii. Iată o specială pistă a redempțiunii. Aici, trupul nu mai contează, trupul

nostru cotidian intens supliciat. *Însemnări(le) din ținutul misterios* subliniază stări intense, contingente, de multe ori traumatizante, revalorizându-le inedit. Așa se deschid ample episoade onirice, întru evadare: *Când orice speranță-a pierit,/ brusc, fără nicio logică,/ zidurile se topesc, dispar./ Patului meu metalic îi dau muguri,/ crenguțe verzi și mirositoare,/ pare un cais într-o livadă./ apoi îi dau aripi, începe să zboare,/ apoi curge ca o apă și eu curg cu el/ printr-o lume astrală, foarte vie,/ cerurile se deschid,/ în jur, aproape, vijelioase raze se nasc/ și se ciocnesc cu țipăt,/ iar eu curg printre ele cu patul meu metalic înaripat,/ curg ca o apă, un pârâiaș sunt/ ce și-a găsit și calea și puterea,/ iar acum, acasă, înspre*

izvor, se-ntoarce. (Pat metalic cu aripi). Ne învăluie aerul tare al redimensionărilor, tot mai aproape de fundament, de vocea cunoscută a inimii. E privilegiat interiorul. Scindarea, intervenită pe parcurs, arată nivelul problematic al aventurii existenței, de multe ori periculoasă. Ca un loc paradigmatic, Craiova ia în poezia lui Gabriel Chifu dimensiuni unice: *Să nu-i disprețuim pe cei umili, pe cei învinși,/ furtuna pornită din sufletele lor/ poate schimba configurația pământului - / îmi zic în vreme ce îngrijesc trandafirii/ în curtea casei de la Craiova.// Tai cu foarfeca rămurelele ofilite,/ gândurile curg limpede ca o apă de munte,/ stau aici îngropat în liniște./ N-aș mai pleca, n-aș mai pleca. (Îngrijesc trandafiri în*

curtea de la Craiova). Trecutele devoțiuni nu vor mai putea fi niciodată repetate. În liniște și singurătate sunt așteptate scânteile soteriologice. Psihedelicul are conotație acvatică, invadatoare, tonul sepulcral nefiind departe. Treptat, ritmul poemelor se situează sub influența apocalipticului. Sfârșit de etapă parcă visat, parcă trăit odată. Discursul interiorizat aduce nostalgii fluide, acute fațete ale reclusiunii. Iubirea își va păstra mereu funcția salvatoare: *Atunci m-am apropiat,/ am vrut să-ți mărturisesc/ cum te zărește privirea mea,/ cât de bine te vede ea -/ trandafir roșu, parfumat,/ ivit pe un câmp imaculat, de zăpadă.// Dar nu mi-am găsit cuvintele,/ mi le-am pierdut de emoție și adorare,/ te-am luat de mână/ și te-am îmbrățișat atât./ Și brusc/ gândurile mele au curs în gândurile tale,/ sângele meu s-a rătăcit în sângele tău,/ iar inima mea a prins rădăcini în inima ta.*

(Ce s-a întâmplat cu noi doi). Constantele regenerări aduc lumina în prim-plan, alături de surprizele nemărginite ale extinderii conștiinței, totuși marcată de iandecvarea iconoclastă a mundaneității: *Dar în orașul acesta nu poate fi decât așa: aici/ creierul meu este neîncetat sub asediu,/ împresurat, cu fața la zid./ El se simte ca o mică biserică în care cineva/ dă buzna urlând și sparge/ toate icoanele. (Întâmplare cu orașul în care locuiesc. Curățarea prin apă).* Traseele schițate oniric încearcă depășirea unui stadiu cotidian aparent insurmontabil. Fiorul neschimbător al iubirii traversează discret versurile lui Gabriel Chifu, prezență diafană cu virtuți tămăduitoare: *Ce anatomie s-a făurit cu noi doi!// Ca-n Parisul medieval,/ între mine și tine/ nevăzute canale subterane s-au format/ și ne leagă./ Prin ele sentimentele și sângele meu/ se varsă în tine./ Și ale tale, în mine./ Prin ele, inima mea în trăsură de aur/ vine și se unește cu inima ta./ Fără celălalt, niciunul dintre noi nu este el, nu are/ rost: alcătuire curioasă, ființă nouă,/ ne trebuie un nume. (Ființă nouă).*

Chagallian, intervin ipostazieri metamorfice: *O dată am rămas mai mult timp/ acolo, sus, nemișcat:/ priveam spre oraș cu ochii/ cu care trebuie să privească o stea,/ trupul meu pâlpâia ca un felinar aprins,/ iar inima începuse parcă să se pietrifice,/ bătea din ce în ce mai rar. (Amintiri despre zbor).* Dar până la inavuilabilul contondentei realității drumul e foarte scurt, angoasant de scurt.

De aici farmecul evadărilor, imagine sau nu. Timpul se pierde și se regăsește într-un deosebit ritm halucinatoriu, accelerat odată cu înaintarea spre crepuscul. Așa se profilează vidul, abolind individualitatea și privilegiind abisul. Ieșirea din acest perimetru traumatizant poate fi egală cu specialul eclectism al tușelor himerice: *O, mă-mbăt de această viziune./ (Nicio beție nu e mai mare decât/ să te-mbeți cu vedenii!)/ Și beat fiind/ de vederea mea mă las pătruns până la capăt/ mă transcriu minuțios, cu pasiune, neobosit. (Mă-mbăt de această viziune).* Sub aura visului, Gabriel Chifu (re)vizitează delicatele regiuni ale intimității. Misterul urmează linia pașilor prin labirint. E vorba de o sublimare a incandescenței. Fecundă întoarcere spre imperiul inimii.

Nicolae Bacalbașa

Avanpremieră editorială

Bă, maestre, al meu ești!

Uneori viața îmbârligă fapte, oameni, situații la un mod în care nici cea mai delirantă imaginație nu ar putea-o face!

Iar dacă personajele se vădesc a fi personalități...

Tudor Arghezi este protagonistul unei povești medicale întinsă pe decenii, absolut atipică, mergând până la fantastic, implicând celebrități, generând o eșuată operă de artă devenită instrument de extorcare, povestea amestecând disperarea, ura, dezechilibrul afectiv și lăcomia.

Odiseea medicală a poetului începe când acesta avea 55 de ani.

Este o personalitate recunoscută a literaturii române, unii îl compară cu Eminescu, eclozat tardiv și dificil, la o vârstă de peste patruzeci de ani. Un om dificil, acid, ranchiunos. Atât în viață, cât și în literatură!

George Călinescu, în „Istoria literaturii române”, scrie despre maestru: „O mare parte din compunerile în proză sunt pamflete, ... intenție de discreditare, critică impulsivă, caricată. Intrând în plin fantastic, pamfletul arghegian devine expresie a unei gratuite înverșunări în imagini.” Șerban Cioculescu, eufemistic, scria despre maestru că, „oscilând între sublim și abject, nu avea simțul realului”.

Cam cum e să ai drept pacient un asemenea individ?

Căci într-un caz dificil sau grav medicul și pacientul sunt un cuplu.

Sigur că riscurile și suferința nu sunt egal împărțite, dar și medicului nu îi este ușor și dacă uneori medicul părăsește pacientul, și reciprocă este tot atât de adevărată și uneori nedreaptă.

Arghezi, conform subtilului și talentatului medic-scriitor C.D.Zeletin, a oscilat toată viața între iatrofobie și iatrofilie, între ura și dragostea față de medic și de actul medical.

Viața i-a conferit o situație de excepție pentru a-și manifesta această structură sufletească contradictorie.

În anul 1935 maestrul prezintă o hematurie, adică urinează cu sânge.

Deja celebru, apelează și ajunge pe mâna unei alte celebrități, medicale de această dată, profesorul Theodor Burghele, chirurg și urolog.

L-am cunoscut bine pe profesor, mi-am petrecut șase ani de viață în clinica domniei sale, adică primii ani din viață ca doctor, când sensibilitatea și receptivitatea sunt deabia trezite și averse de a reține și înțelege.

Era un feudal tipic, boier moldovean pe care comunismul îl înghesuise, dar care știuse să urce abil în căruța timpului istoric și care i-a permis chiar să-și dezvolte tendințele autocrate.

Mustind de inteligență, exploziv debordant, dar și bizantin totodată, știa să aplice cu abilitate dictonul „decât să plângă mama, mai bine să plângă mă-ta!”

Burghele efectuează o cistoscopie, o vizualizare cu o sondă optică a interiorului vezicii interioare, identifică un polip sângerând și îl extirpă.

Un lucru simplu, aproape banal.

Arghezi nu s-a simțit prea bine, dar nici prea rău.

Câți dintre medici nu au fost excedați de către psihopatia pe care îi „ține, ustură, mișcurește, furnică, amorțește”...

Burghele era un profesionist rotund cu clientela, dar nu se lăsa călărit. Iar când lucrurile nu mergeau bine, îi plăcea să se scuture!

Nu era omul care să fie tras la fundul apei de către înecatul pe care ar fi vrut să-l salveze.

Marele profesor Eugen Proca, de care am fost apropiat în anii tinereții, excelent profesionist, poate și el un caracter care se preta la discuții, dar devotat până la capăt pacientului, îl descrie pe Burghele, în clinica căruia se ridicase, cam în felul ăsta:

„În chirurgie elegant, pahar de cristal pe care să îl admiri. Dar paharul de cristal se spargea brusc când plaga era invadată de sânge.”

În anul 1939 Arghezi este afectat de o suferință invalidantă, extremă, a nervului sciatic.

Este o dramă desfășurată în acel an din primăvară până în toamnă, aproape tot anul, în care poetul sfâșiat de dureri îngrozitoare stă practic imobilizat în pat, pierde dramatic din greutate, ajungând aproape un muribund.

La patul său defilează elita medicală a României, adică cam tot ceea ce însemna Bucureștiul atunci...

Burghele se spală pe mâini: au trecut patru ani de la cistoscopia intervențională.

Clasica încărcare de sarcini „post hoc ergo propter hoc” (după aceea, deci din această cauză) nu funcționează.

La patul pacientului defilează nume mitice ale medicinei românești, nume care vor rămâne, în ciuda timpurilor și deasupra lor: N.Hortolomei, N.Gh.Lupu, N.Ionescu-Sisești, Th.Burghele, Daniel Danielopolu.

Îl vede extrem de frecvent și un tânăr medic pe nume George Emil Palade. Palade era un favorit al profesorului Hortolomei, care aprecia calitatea intelectuală a tânărului (care va ajunge primul laureat român al premiului Nobel, ce-i drept, nu în medicina clinică ci în biologia fundamentală, și asta după ce se va refugia în S.U.A.).

Hortolomei îi mai dădea câte un pacient plin de parale de îngrijit. Un astfel de pacient a fost marele industriaș Malaxa, de care și de paralele căruia Palade s-a lipit însurându-se cu fiică-sa.

Malaxa era și unul dintre sponsorii lui Arghezi, care iubea banul cel puțin la fel de mult ca și poezia.

La patul de suferință al poetului, Palade era și medic curant, cât și interfață în raport cu banii viitorului său socru.

Unul dintre cei ce s-au implicat total în îngrijirea lui Arghezi a fost și Dimitrie Bagdasar, considerat creatorul școlii românești de neurochirurgie.

A fi creator presupune multe lucruri imputabile, căci principiul de creație „Încercări și greșeli” aplicabil oamenilor desigur că se pretează la comentarii. Bagdasar nu a fost nici cel mai talentat, nici cel mai norocos, dar a fost primul.

A cochetat cu bolșevicii după 1944, iar soția sa, Florica Bagdasar, va ajunge ministrul al sănătății în epoca Dej. Va rămâne în istorie prin trădarea celor de un neam cu ea. Aromâncă, a fost folosită pentru tratative cu partizanii aromâni din Dobrogea, din codrii Babadagului. Bieții oameni au avut încredere în ea, dar au fost înșelați și uciși. Cât a fost instrument inconștient, cât a vândut deliberat, e greu de apreciat; totuși, această pată, iată, o urmărește mult timp după moarte.

În „cazul Arghezi”, Bagdasar pune din punct de vedere clinic un diagnostic exact: compresie mecanică a nervului sciatic. Greșește însă în ceea ce privește natura compresiei: consideră că este vorba despre o tumoră canceroasă.

Îi aplică pacientului cure de radioterapie, infiltrații cu alcool (care ar trebui să producă lizarea fibrelor nervoase), vrea chiar să intervină și să secționeze chirurgical nervul sciatic.

Îi aplică celui pe care îl consideră canceros în stadiul final injecții cu morfină.

Arghezi devine morfinoman; Palade, sprijinit de familia pacientului, caută să-l înțărce.

Arghezi are acum doi dușmani: Bagdasar, care i-a spus că are cancer (chiar dacă are, pacientul tot îl va urî pe cel care îi aduce vestea) și Palade, care îl smulge din fermecata lume a drogurilor.

Și atunci apare la patul său un actor de piese ieftine, un scamator, un bun reumatolog, dar practicând escrocheria medicală, bazată pe teatru: doctorul Grigoriu-Argeș. Thaumaturg îl consideră C.D.Zeletin, adică autor de miracole. După ce am trăit o viață în medicină, miracolele medicale îmi sunt profund suspecte. Și alba-neagra este un mic miracol!

Ce anume îl caracteriza pe acest Grigoriu? Autoritarism, paternalism și multă-multă baftă!

L-a luat scurt, înglobant, pe țeposul poet în suferință:

- Bă, maestre, al meu ești!

Și culmea este că a și fost!

I-a făcut niște infiltrații cu o substanță pe care a refuzat să o nominalizeze și starea clinică a poetului s-a ameliorat brusc.

S-a dat jos din pat și a început să meargă.

Iubesc nespun mica pildă din povestirea moșului care nu fusese niciodată la oraș și care este dus de către nepoți, la o vârstă înaintată, pe stadionul unui oraș. Povestește moșul:

- Mare minune! Într-o groapă s-au adunat 22 de oameni, a venit unul cu un fluier, a fluierat și, ce să crezi, a început să plouă!

Minunile orașului!

Mult mai târziu, peste un deceniu, s-a aflat de ce suferea Arghezi.

De la rezecția endoscopică a polipului vezical făcuse o infecție ascendentă (cale venoasă și limfatică) soldată cu abcese ale două vertebre. Abcesele compresau nervul sciatic, de unde durerile insuportabile.

Cazuri rare! Într-o viață de om am văzut două! Dacă i s-ar fi făcut o radiografie...

Radioterapia antiinflamatorie a avut efect, Bagdasar a avut eficiență, dar s-a nimerit ca de ea să beneficieze șamanul Grigoriu-Argeș.

Abcesul a drenat, cel puțin parțial, existând o cale naturală de scurgere pe lângă coloana vertebrală.

Un doctor care face injecții misterioase, pe care refuză să le declare pacientului și corpului medical (se pare că era streptomycină), după normele actuale etice și juridice ar fi fost declarat escroc și inculpat!

Odată scăpat (cel puțin așa credea!) Arghezi se declanșează: principalul obiectiv fiind Dimitrie Bagdasar, cel care l-a îngrijit câinește zi și noapte.

Facerea de bine are, se pare, ceva legături cu mama. Sau cel puțin bunele intenții.

Arghezi își recompensează doctorul: „Cotrobâind în creierul bolnavilor sănătoși, el avea la activul celebrității lui o sută douăzeci de morți la suta de pacienți.”

În anul 1946 Bagdasar moare și Arghezi scrie un necrolog în care își susură ura și veninul: „Fie-i țărâna ușoarăși parfumată!”

De fapt, „se ocupă” de toți cei care l-au îngrijit: „Suferința a mai mare n-a venit de la boală, ci de la medici. M-au văzut și revăzut 42 de dobitoace medicale”.

Zeletin emite și o ipoteză șocantă, dar perfect plauzibilă: poetul, a cărui dragoste de arginți patologică era proverbială, ura lumea medicală („univers arghiropet”), o lume a succesului financiar, față de care „se posta automat într-o poziție de rivalitate”. De altfel, va încerca să mulgă „vaca medicinei”, cea cu uger mare și generos, dar fără succes.

Va da în judecată medicii săi curanți și Facultatea de Medicină, cerând despăgubiri de 100 milioane de lei, chipurile onorarii pierdute pentru prestații literare posibile în cele 18 luni cât a fost bolnav. Evident, pierde procesul: nimeni nu îi luase vreun onorariu și nicio revistă sau editură nu-i făcuse vreo comandă ce nu putuse fi onorată.

La 4 aprilie 1947 (la 3 ani exact de la infamul bombardament anglo-american asupra Bucureștiului), la Teatrul Național din București, cu participarea unora dintre marii actori ai țării, are loc premiera piesei maestrului, „Siringa”, un distilat al urii eşuat într-o schiloadă încropire literară.

Piesă cu cheie la vedere oferită spectatorilor: doctorii-caricatură purtau toți nume perfect identificabile.

Batjocorirea valorilor a fost totdeauna o operațiune de succes.

Câtă satisfacție a produs maselor largi revoluția culturală a marelui Mao în China!

Ce este mai dulce decât blasfemia?

Numai că Teatrul Național nu e chiar pentru popor.

Numai că studenții de la medicină s-au organizat și, răspândiți prin sală, au sabotat piesa.

Numai că piesa s-a născut deformată, grevată de malformații majore la naștere.

Arghezi a încercat să-i negocieze cadavrul.

Unul dintre cei mai dur atacați în această bășcălie veninoasă, mustind a ură, era Palade, ginerele milionarului industriaș Malaxa, cel care îi mai dăduse bani lui Arghezi. Și Palade figura și el sub un nume identificabil!

Cât îmi dai să scot piesa de pe afiș?

Procedul este vechi de când lumea.

Oare fostului jurnalist de la „Universul”, inegalabil și ca eseist, Pamfil Șeicaru, nu i se spunea „Șantajul și etajul”?

Numai că rahatul cu care mânjise Arghezi nu avea har, nu putea, așa că s-a dovedit nenegociabil, nu avea valoare comercială.

În anul 1955, în sfârșit, boala lui Arghezi și-a pus singură diagnosticul: abcesul stagnant din vertebre, care mocnea, dar nu mai era sub tensiune (și nici nu punea septic viața în pericol) s-a spart și s-a călătorit pe povârnișul mușchiului „psoas” (etimologic, din greaca veche, unde formează familia de cuvinte a ceea ce numim „lombar”) spre abdomen, în zona în care se manifestă apendicul.

Un chirurg la modă al vremurilor, profesorul Ion Făgărășanu (devenit celebru printr-o gafă chirurgicală care a curățat un ministru de război comunist, Sălăjan, și mai ales printr-un răspuns obraznic și neinspirat dat lui Ceaușescu, răspuns care se dorea a fi măreț, dar trăda doar suficiența unui om nu prea deștept) culege ca un găsit norocos fructul diagnostic al întâmplării.

Se spune că John Făgărășanu, care și el își cultiva personajul (chit că nu prea avea pe cine) a vrut să intre în istorie cerându-i lui Arghezi să scrie o „Antiseringă”, replică la piesa de teatru despre care am scris...

Fariseul naiv și-a greșit personajul.

Oare nu a rămas Arghezi în literatură, pe lângă minunata sa poezie religioasă și filosofică, și pentru Blestemele sale?

* Publicăm în premieră în revista noastră fragmente inedite din volumul lui Nicolae Bacalbașa, *Opriți Dricul, Mortu' asta n-a dat plicul!*, în pregătire. O radiografie dură a realităților din spitalele românești și nu numai, de-a lungul istoriei, dar și o reflecție asupra lecțiilor Istoriei, punându-se accent, evident, pe întâmplări medicale.

InterVIU cu scriitorul Ovidiu Bufnilă, realizat de către scriitorul Ștefan Ciobanu:

Știi vreo două trei acorduri la chitară, da' e de-ajuns ca să ridic în picioare un stadion întreg! (II)

Ș.C.: Dacă s-ar opri lumina pe toată suprafața Pământului, atât ziua cât și (evident) noaptea fiind imposibil a se mai scrie, recomanzi scriitorilor să continue să o facă sau propui să se conformeze beznii?

O.B.: De-abia reușesc să-mi spun mie câte ceva inteligent câteodată! Cum să am aroganța de a crede că pot spune altora ce să facă? Dacă o fi să se ia lumina că nu ne-am plătit facturile sau că nu știu care copil de bani gata ajuns prim ministru o să vrea să ne scoată din Europa și Europa o să ne taie curentu' de ciudă, eu tot o să scriu în draci, pe băjbăite, din memorie, o să scriu pe pereți, pe scări, văd eu, convins fiind că așa, în beznă, o să fie și mai mare mulțimea mare de scriitori de pretutindeni. O să ne călcăm în picioare unii pe alții sau o să ne ajutăm pe băjbăite să găsim un colțisor de perete liber să lăsăm o urmă inteligibilă, ceva, s-o găsească alții care vor fi mai norocoși și vor scrie și vor trăi într-o altă lumină. Pentru că a te exprima pe sine este inscripție genetică. Nu știu de ce o fi chestia asta în codul genetic dar tre' să mă conformez deoarece celulele mele conduc jocul, eu fiind doar construcția lor, pe bune dacă mint!

Ș.C.: Visează Ovidiu Bufnilă oi electrice?

O.B.: Nu visez oi electrice pentru că nu citesc SF. Nu sunt sefist în adevăratu' sens al cuvântului și asta o știu și bolșevicii, și ofițerii inteligenți din serviciile secrete și acum or să afle și extraterestrii din interviul tău, Ștefan, și or să se dezumfle sărăcii de ei, extraterestrii, că nu visez oi electrice, dar îl visez pe Pitoșkin urmărit de Moreaugarin și pe Belbo Attipal cumpărându-l o țară virtuală să fie și el Președinte sau Prim Ministru la prânz, dimineața și seara.

Ș.C.: Spune-mi care este, în concepția ta, echivalentul de azi al anului 1984?

O.B.: Întrebă-mă despre cărțile mele, cum le scriu, ce am de gând să fac cu ele, de ce am scris romanul *Câmpuri Magnetice* și cum se face că am avertizat lumea întreagă că anul 2010 va fi un an greu și cum am făcut să apară de-adevăratelea primul Partid Digital din lume! Întrebă-mă despre mine, Ștefan, întreabă-mă dacă mi-e bine cu mine, dacă sunt mulțumit că încă pot să duc gunoiul la pubelă și să mă întâlnesc cu vecinii mei iubiți care și ei devin personaje în cărțile mele. Întrebă-mă despre mine și nu mă pune să zic bazaconii despre viața altor scriitori, nu mă pune să zic prostii despre cărțile altora, să le fac reclamă în interviul ăsta frumos și smuncit, anecdotic și plin de viață, doamne, ce frumoasă e viața!

Ș.C.: Crezi că oamenii au șanse să devină, într-un viitor incert, ca orice viitor care se respectă, extraterestri?

O.B.: Ce vor urmașii noștri să devină e doar treaba lor, treaba noastră e să fim liberi, să zburdăm de colo, colo, să bem o cafea la cafenea cu prietenii, să ne vorbim pe mess, să ne dăm cu mașina, să ne bălăcim în piscină, să spunem

tot felul de nerozii pe post de adevăruri leșinate, să ne iubim, să fim fericiți și liberi, să ne facem de cap, să călătorim, să scriem tot felul de povestiri geniale, să trăim, Ștefane, să trăim cu adevărat, cu dragoste, cu vioiciune, cu speranță, cu încredere, să trăim nebunește, să nu fim conformiști și tembeli, să nu ne fie rușine de noi, să fim surprinzători și deștepți, să nu ne lăsăm fraieriți, să nu ne lăsăm trântiți în genunchi!

Ș.C.: Ai avut impresia, în urma scrierii unei povestiri, că lumea creată acolo s-a materializat undeva într-un univers paralel?

O.B.: Da, da, da!

Sețiunea III

Întrebări din lumea unui poet

Ș.C.: Citește un scriitor de s.f. pe Mihai Eminescu?

O.B.: Nu sunt scriitor S.F., și-am mai spus, vorbește lumea.

Ș.C.: Dar pe Bacovia?

O.B.: De ce nu-i întrebi pe scriitorii de SF? Să vezi cum pun ei problema bufnilului, ha, ha, ha!

Ș.C.: Mic exercițiu de creație: continuă, te rog, la libera inspirație, poezia

A fos odată ca-n povești

A fost ca niciodată

O.B.: Măi, tu râzi de mine sau râzi cu mine?!

Ș.C.: Povestește-ne o poezie și un poet.

O.B.: Ești primul pe care-l emailz când scriu prima poezie deșteaptă, îți trimit un SMS-eu! Promit solemn, cum mă ratez în ficțiunea mare și mă apuc de poemă, te caut, trag de tine să-mi iei un interviu poetic, te cuceresc eu cumva să-mi faci reclama ca poet, să corectez reclamele tembele alea cu te iubesc infinit/cumpără caviti!

Secțiunea IV

Mondenități

Ș.C.: Ce ar spune Ovidiu Bufnilă dacă s-ar întâlni cu J.F.K. Kennedy?

O.B.: Pe JFK l-au împușcat în cap, n-am cum să mă întâlnesc cu el, hai să fim serioși, JFK a fost un Președinte adevărat cu o mare neșansă însă. Pot eu însă să-l judec? Nu cred. Aș fi nesusos, imberb și ridicol. Aș putea să-l întreb ceva, dar mă gândesc un pic, nu te grăbi.

Ș.C.: Dar dacă s-ar întâlni cu Marilyn Monroe?

O.B.: Marilyn Monroe s-a întâlnit cu cine nu trebuia și tocmai de aceea noi doi nu ne mai putem întâlni.

Ș.C.: Dar dacă s-ar întâlni cu Mickey Mouse?

O.B.: Mickey Mouse e din altă ficțiune, Ștefan. Iar dacă te aștepti să mă căznesc să-ți dau răspunsuri

artificial-inteligente acestor întrebări, te-ai păcălit. Nu știu ce aveți voi, dragii mei, de puneți întrebări din astea așa de grele de năuciți bietul scriitor, de-l faceți să roșească săracu' de el că nu știe să zică ceva haios, celebru, ceva de ținut minte, ceva care să-i dea pe spate pe tipii de pe facebook care așteaptă cu sufletul la gură să vină cineva să-i uimească, să-i umanizeze, să le sufle pisicuțele de sub nas, să-i scoată la aer curat că uite, dacă tot vine *sfârșitul lumei*, de ce să nu ieșim la un grătar, ceva, să ne treacă de savantlăcuri, de ifose și de alte alea.

Ș.C: Dar dacă s-ar întâlni cu Ovidiu Bufnilă?

O.B: ??? Hm. Mare lucru, ce mai întrebare! Păi dacă mă întâlnesc cu mine ce mare scofală? Mă întâlnesc cu mine și gata! Salut, Bufnilă! Salut, Bufnilă! Ce faci, Bufnilă? Ce faci, Bufnilă? Înțelegi, Ștefane, cum e cu vălurirea? Vălurirea înseamnă să treci dincolo de oglindă, să depășești simpla oglindire, înțelegi? Când m-ai întrebat, asta m-ai întrebat, ce-o să mă întreb oglindindu-mă în mine însumi. Asta îi învăț pe românii care vin la workshop-urile mele speciale de imagine, relaționare și comunicare, personal branding, leadership, body language, NLP, waved marketing, îi învăț să depășească stadiul ăsta al oglinzirii.

Ș.C: Spune un slogan politic.

O.B: Fraților, e groasă rău/ Votați-mă și-o s-o facem și mai groasă! Mă votează toată lumea, ai să vezi, pentru că românilor le place tevatura și paranghelia. Numai politicienii ăștia n-au sare și piper și prea se iau în serios și se uită cruciș la noi de pe blocuri, cu obrajii lor bucălați și cu mesajele lor inspide, cerșindu-ne să ne prostim la nesfârșit și să-i votăm

să-și facă și ei mendrele și tot așa la nesfârșit până când, vălurind vorbind, Ovidiu Bufnilă se va întâlni în sfârșit cu Bufnilă să-l întrebe de ce arde gazu' prin literatura mondială din America în Brazilia, din Olanda în Canada, din Australia în Italia, din China în Danemarca, până când Ovidiu Bufnilă se va întâlni cu JFK să-l întrebe de ce nu a luat în seamă avertismentele rușilor că tocmai ai lui îl vor împușca în cap, s-o întrebe pe Marilyn Monroe cum de i-a ieșit faza aia bestială cu rochia ei albă care, ridicându-se în văzul lumii, a transformat-o într-un brand epocal, până când bufnilului o să-i vină mintea la cap să-i citească și el pe magicienii adevărați de Eminescu și Bacovia și, în sfârșit, până când Ovidiu Bufnilă o să-l întrebe pe Mickey Mouse de ce n-a venit la noi în România tocmai atunci când mii de copii români îl așteptau cu sufletul la gură în 1945!

Legenda foto (by IVAnghel)
Mickey Mouse salutându-l pe Ovidiu Bufnilă!

Secțiunea V

Încheiere (în timp ce reporterul sare de la trambulină într-un bazin plin de meduze)

Ș.C: Care ar fi ultima întrebare cu care ai dori să se închidă un astfel de interviu și care ar fi răspunsul pe care l-ai da?

O.B: Alo, Ștefane, dacă tot ai de gând să te transformi într-o meduză, te așteptăm la noi la comenduirea secretă, să te luăm noi la întrebări, scriitor talentat care ești, să te trecem noi așa prin toate chinurile, să te învățăm minte să mai pui întrebări nasoale și încurcătoare, cum adică, Ștefane, care noi, păi noi, aștia, ficționalii de serviciu care inventăm lumile, politicienii, ofițerii de informații, revoluțiile, războaiele și piesele de teatru, bursele, economiile, oculțele și spectacolele de jazz, măririle și căderile, istoriile secrete, programele de televiziune, promoțiile și SMS-urile, sateliții-de-tip-1984, ascultările și cântările, noi, profesioniștii secretului, noi, care ne travestim în scriitori și poeți ca să mai bucurăm inima poporanului, noi, ființele fabuloase care nici nu existăm, noi, ideile, altfel cum? Căci, dragă Ștefan, ce suntem noi altceva decât niște idei sprintare sub formă de

ființe în comenduirea imaginară unde facem instrucție la sânge cu sentimentele, cu visele, cu dorințele, stâng, drept, culcat, salt înainte, nu te rade, scriitor talentat care ești, Ștefan, vorbesc serios, o să te radem în cap, o să-ți dăm bocanci și raniță, o să te trecem prin chinurile iadului de-o să-ți scuipi inima din tine căci numai așa, bărbătește și ostășește poate ajunge cineva un mare scriitor

căci, dacă noi doi ne-am pierdut vremea fără să aspirăm să ajungem cumva mari scriitori atunci la ce să aiurim lumea cu interviul ăsta, la ce să-i facem pe oameni să piardă vremea zgâindu-se la noi, hei, soldat, unde caști gura, lasă meduzele, așa, stâng, drept, cu cântec înainte, marș!

Ș.C. Mulțumesc foarte mult pentru răspunsurile date.

Ovidiu Bufnilă a avut amabilitatea de a răspunde cu calm, atât cât s-a putut, întrebărilor mele spontane, așa cum sunt și povestirile lui. Îi mulțumesc și îl asigur că a fost o frumoasă experiență și o onoare. Acum, lângă mine, când redactez acest **InterVIU**, stă un copil care răsfoiește o carte veche și se bucură citind un s.f. straniu, care îi va păstra peste timpuri în memorie, numele autorului care l-a făcut să uite atunci de temele pentru școală. Acest autor este **Ovidiu Bufnilă**.

Liz Pricop

Fusese o altă lungă și fierbinte zi în șantier, cu câteva ore pe plajă sub vântul care, de comun acord cu soarele, ademenea puținii turiști să mai rămână pentru a mări apoi, în dimineața următoare, consumul de loțiune după plajă, plângerile vis-a-vis de pielea arsă și repetarea binecunoscutei fraze “nu-ți dai seama cât de tare arde soarele din cauza vântului”, frază care apoi cade în uitare imediat ce este o altă zi similară care este definită cu o altă fraza binecunoscută “azi e mai bine, soarele nu mai este atât de puternic, se poate respira”, pentru a reveni din nou la prima frază și tot așa, clasicul cerc vicios.

Am urcat la Cardini ca de obicei, cu ultimul autobuz de la 18,06. Ascultam muzică și căștile făceau să dispară lumea din jurul meu, lăsându-mă cu gândurile mele, muzica îmi mângâia sufletul sau mi-l rănea cu cuvintele altora care, ca și mine, îndrăgostiți fericiți sau dezamăgiți și suferinzi, găsiseră o ușurare în a scrie. Și apoi acel cântec...

Nu știi când au început să-mi curgă lacrimile, știu doar că aș fi vrut cu disperare să am un colțișor în care să mă ascund ca să pot plânge toate lacrimile adunate de prea multă vreme.

“Amore amaro” cântecul, iubire amară a mea, dacă iubire poate fi definit ceea ce trăiesc eu acum. Pentru că este amară, ca toate absențele celor care pleacă și uită, aleg sau nu le pasă să se mai întoarcă.

Odată intrată în casă, am izbucnit în plâns, apăsându-mi pumnii strânși pe tâmpile mușcate de durerea de cap, prăbușită pe primul scaun care îmi ieșise în cale, fără a încerca să sufoc hohotele, durerea, furia, dorința, dorul, nevoia de a fi luată în brațe de cineva care să îmi poată spune că totul se va rezolva cu bine... Dar nu era nimeni... și am făcut ceea ce fac întotdeauna: m-am descărcat și apoi mi-am impus o stare de spirit mai bună... dușul cald îmi amesteca lacrimile, nu mai știam unde se duceau spălate de șiroaiele de apă, mi-am impus să mănânc, un pahar cu vin, să spal vasele... și apoi am simțit nevoia să scriu.

Și iată-mă, timp de două ore, indiferentă față de lumea din jur, desenând în cuvinte o bucată de viață

Prietenul

marcantă, de o intensitate care poate fi depășită doar de pasiunea noastră când suntem împreună, de frumusețea pe care mi-o transmite sufletul lui și de complicitatea totală care renaște de fiecare dată ca și cum ar fi fost acolo dintotdeauna... doi străini care se recunosc la prima privire, se ating ca apoi să se piardă din nou în necunoscutul vieților lor...

La ora 23,00 simțeam că mă sufoc în casă și așa am hotărât să fac o plimbare sperând ca liniștea care guvernează acest locușor de munte să-mi poată reda și mie un pic de calm pentru restul nopții. Am urcat pe stradă, ascultând greierii, sub o lună care privea curioasă dintre stele pentru a înțelege ființa care o privea la rândul ei de jos cu alte lacrimi în ochi. Câtă frumusețe are locul acesta, atât de multă că doare când nu ai cu cine s-o împarți...

Biserica luminată se profila pe deșii nori gri închis ca și cum i-ar fi sfidat să o ascundă privirilor, cu conștiința că nu se va întâmpla. Am depășit-o cu câțiva metri pentru a ieși din lumină și m-am așezat pe marginea străzii, cu Cardini la picioarele mele, pe jumătate adormit, cu luminile de pe celelalte dealuri sfâșiiind ici și colo întunericul, cu viaductul în depărtare traversat de mașini care păreau jucării cu mici lumini

albe și roșii, iar pe fundal concertul de jazz ce se ținea jos la Casarza... dar în special cu liniștea plină de mici zgomote de viață, specifică munților și pădurilor.

Și iată că deodată, în stânga mea, se auzi un zgomot nou în iarba uscată care mărginea strada și pe care o simțeam cum mă împungea prin pantaloni ca și

cum și-ar fi cerut dreptul de a nu fi călcată chiar dacă nu era în cea mai bună formă.

Am ascultat pentru o clipă crezând că era o șopârlă, pentru a-mi da seama că nu putea fi, era ceva mai mare dar nu suficient de mare pentru a-mi induce teamă. Tufișul, care era la vreo doi metri de mine, își mișca frunzele, părea că pentru un moment prinsese viață, că vroia să-și salte poalele pentru a face și el doi pași. Și imediat o spinare arcuită și lucioasă apărui și dispărui și apărui din nou mai aproape și dispărui din nou... și înainte de a apuca să formulez eu gândul “e un șobolan”, un botic

mic, drăgălaș, tremurând, răsări la un metru de mine.

Era un arici. Nu foarte mare, dar nici mic, cu năsucul ridicat spre cer în căutare de mirosuri, cu ochii negri, biluțe perfecte de sticlă, neliniștiți în recunoașterea prăzii, a pericolului, a schimbărilor, cu acele relaxate după ce mirosise normalitatea acelei bucățele de drum. Continuă să se apropie de mine cu pași mici, târându-se pe sub încurcătura de iarbă uscată, frunze abia născute și crenguțe, oprindu-se din când în când să ronțăie ceva sau să-și curețe o lăbuță. Era acum la mai puțin de jumătate de metru de mine, pe direcția picioarelor mele iar eu nu îndrăzneam să respir sau să mă mișc ca să nu-l sperii. Mă uitam la el cu extazul unui copil care merge pentru prima dată la grădina zoologică, dar conștientă de minunea totalei sale libertăți; dintr-o dată devenisem parte din mersul lumii acelui loc și acelui moment în timp...

Mă privi cu precauție, așteptând un semnal de posibil pericol. Se pare că nu provoc teamă nici măcar unui arici dat fiind faptul că mă ignoră imediat și încep să studieze un ghemotoc de hârtie. Alți câțiva pași și iată-l lângă piciorul meu, la câțiva centimetri, inima îmi bubuia în urechi iar eu mă rugam ca el să nu o audă. Stătu o clipă pe loc și porni din nou, oprindu-se doar când era pe punctul de a se ciocni de papucul meu. Blocat. Complet descoperit. Indecis ce să facă. Singura mișcare din toată acea scenă era cea a năsucului lui care cataloga noile mirosuri, dimensiunile și potențialul pericol al acelui "ceva" care îi bara strada.

Momentul în care boticul lui mi-a atins degetele piciorului a fost de nedescris. Am simțit ceva ca o mică descărcare electrică și chiar dacă mă așteptam un pic, am avut nevoie de tot controlul pentru a nu tresări sau retrage piciorul. Mirosi din nou (norocos ariciul că făcusem deja duș!), își ridică puțin căpșorul spre mine, cercetând în întuneric unde se termina acel "ceva" pe care îl avea în fața ochilor și apoi, cu același calm pe care îl demonstrase înainte, îmi traversă piciorul stâng ca și cum era normal așa. Eram complet paralizată de acel contact neașteptat, acea pernuță de ace cu ochi de porțelan negru tocmai mă omologase ca fiică a naturii înconjurătoare, nepericuloasă, ba dimpotrivă, suficient de inocentă ca să-și permită să mă calce pe o parte a corpului.

Și se găsi brusc în fața celui de-al doilea obstacol: piciorul meu drept. Aceeași procedură, dar mult mai rapidă, căci acum verifica baza de date în

care mirosul meu fusese deja clasificat, recunoscându-l cu o legănare a capului (cel puțin cred că era același miros ca al piciorului stâng, cine și-a dat vreodată interesul de a verifica dacă e așa sau nu? Eu sigur nu!) și apoi a doua traversare. De data asta una dintre lăbuțe îi alunecă pe papuc și sfârșii pe pielea mea, zgâriind-o ușor dar fără a o răni. Am simțit burta catifelată sprijinindu-se pe picior, caldă, expusă, vulnerabilă dar în cel mai minunat mod vie.

Doi pași și apoi se opri, se întoarse spre mine să mă privească, cu un aer gânditor dar fără teamă, ca și cum s-ar fi întrebat "dar tu ce cauți aici?" A fost ca și cum aș fi perceput fizic întrebarea lui și am hotărât să-i răspund. "Bună, micuțule... Sunt prea singură, vrei să-mi ții companie?" În șoaptă, aproape că nu m-am auzit spunând acele cuvinte. Rămase pe loc ascultând. Am început să mă mișc, ridicându-mă foarte încet, încercând să nu fac zgomot. A făcut doar un pas înapoi ridicând și mai mult boticul. Și apoi începu din nou să meargă încet, cu mine la nici măcar 20 de centimetri de el, căutând din nou în iarbă și doar din când în când întorcând capul spre mine.

Am mers așa vreo zece metri, ascultându-ne unul pe celălalt, cu o perfectă sintonie a mișcărilor, conștienți de prezența celuilalt, cu echilibrul temporar găsit instinctiv între două ființe atât de diferite, aparținând unor lumi diferite și totuși aceleiași lumi. Se opri și mă opri și eu. Deja știam că urma să-și continue drumul care de la acel punct nu mai coincidea cu al meu.

"Noapte bună, prietene. Du-te și ai grijă de tine". Tot cuvinte șoptite, poate mai mult gândite decât exprimate. Se învârti de două ori pe loc, la câțiva centimetri de picioarele mele, și după o ultimă privire în sus, dispăru în tufișurile din spatele lui. Am mai stat câteva minute să-l ascult cum se târa din nou, vedeam numai vârfulurile firelor mai înalte de iarbă cum vălureau însoțindu-i orice mișcare.

M-am întors și mergând spre casă, cu inima plină de o pace cum nu mai simțeam de multă vreme, cu liniștea care mă înconjură altfel acum, ca și cum ar fi fost îmbrățișarea unei familii regăsite, cu lacrimile uitare în două dăre sărate pe obrajii mei, mi-am dat seama de un lucru: aveam un prieten în plus...

Poate că nu suntem chiar atât de singuri precum credem... Poate că este suficient să ne deschidem mai mult inima și mintea către lumea din jurul nostru...

Noapte bună, ariciule!

CONSTANTIN TĂNASE

DESPRE CONFUZIE (I)

A confunda - a lua o persoană drept alta ... și celelalte (DEX).

„Daa, domnule, fără îndoială,” ar fi spus unchiul Colea, cunoscute de toată lumea sub porecla *Contrabandistul*, deși toată viața n-a făcut altceva decât speculă cu vin și pește. Vinul, pentru că oriunde are căutare și peștele pentru că merge cu vin, sau invers, chestia asta i-a dat multă bătaie de cap unchiului Colea, dar n-a ajuns la niciun rezultat până la moartea sa, intervenită subit în noaptea Învierii, ca și cum ar fi fost un suflet plăcut lui Dumnezeu. „Fără îndoială,” ar fi comentat el (dacă ar mai fi trăit, desigur) cu privire la situația confuză în care s-a pomenit nepotul său nelegitim, Ionescu I. Gheorghe, pe rând, în fața unor funcționari superiori de poliție, a unor procurori de la Direcția de Combatere a Terorismului și Criminalității Organizate, în fine - a unor judecători atestați de cele mai importante foruri din lume.

„Inculpatul Ionescu Gheorghe,” susținea procurorul în fața onoratei instanțe, „...a comis acte de contrabandă cu arme, muniții, substanțe radioactive și... ce să mai vorbim despre țigări, cafea, droguri etc.” „Domnule președinte,” intervenea, firește, Ionescu I. Gheorghe conform scenariului pus la cale în pripă cu un avocat desemnat din oficiu, „...dați-mi voie, domnule președinte, vă rog să-mi permiteți.” „Nu permit nimic până ce domnul procuror nu-și v-a termina expunerea,” iar procurorul continua imperturbabil. „După cum se poate constata, fără putință de tăgadă, din interceptările și înregistrările convorbirilor telefonice dintre membrii rețelei de contrabandiști și traficanți, inculpatul Ionescu a fost în mijlocul acestor teroriști fără scrupule...” „Domnule președinte,” nu se lăsa nepotul nelegitim al unchiului Colea, „...acelea nu sunt convorbirile mele.” „Poftim?” făcea judecătorul răsfoind nervos codurile cu filele tocite și copertile roase pe la margini. „Cum adică nu sunt?” „Nu sunt eu cel ce vorbește acolo...” „Cum nu sunteți?” și privea cu un fel de mirare în direcția procurorului – acuzator public, așezat comod la masa lui cu cel puțin cincizeci de centimetri deasupra inculpaților, avocaților, justițiabililor și celor ce-or mai fi fost în sala de judecată. „Nu sunt eu.” „Dar cine?” „Ionescu Gh. Gheorghe.” „Da. Și?” „Eu sunt Ionescu I. Gheorghe.” Lumina soarelui primăvărată pătrundea plenar prin ferestrele mari, ca un torent eliberat de cortina norilor, o simplă sinteză a particulelor de fum,

praf, cenușă ori sare. „Adică nu sunteți Ionescu?” repeta prezidentul nelămurit. „Totuși, numele dv. este Ionescu... Gheorghe...” „Da, domnule președinte, eu sunt Ionescu I. Gheorghe, în timp ce dv. vi s-au prezentat convorbirile și, în final, faptele unuia Ionescu Gh. Gheorghe. E o deosebire, vă rog să observați, de nuanță, cât de cât, dar esențială...” și tot așa, fără spor, o ținea nepotul nelegitim al lui Colea.

„Nepot nelegitim,” îl numise și decedatul din noaptea Învierii pe motiv că sor-sa, Nadia, îl făcuse cu un necunoscut, mulți credeau că ar fi fost vreun pescar de prin bălțile Ghimiei. „E din flori,” îl corectau unii, însă Colea, deși îl știa pe cel „vinovat” de ce i se întâmplase soră-si, auzise de la un avocat pledant, pe când era judecat la Tribunalul Covurlui, pentru ce altceva decât pentru contrabandă, că toți cei născuți asemenea nepotului său, adică în afara căsătoriei, erau, cum s-ar spune, nelegitimi. Și cu toate că l-a declarat la starea civilă sub numele de Ionescu I. Gheorghe, din tată necunoscut și mama Nadia, l-a iubit ca pe un fiu mult dorit, dar pe care nu l-a avut niciodată. De aceea l-a și ținut departe de negoțul cu vin, pește, coloniale și altele, de Dunăre, de Pisica, de Niculițel și, în general, de orice l-ar fi abătut de la învățătură, căci voia ca nepotul lui să ajungă om cu școală, învățat ca să-și câștige pâinea altfel decât prin practicarea speculei. Și mai era ceva despre care n-a vorbit nimănui în termeni destul de limpezi și, de asemenea, n-a stâlcit-o în bătaie pe sor-sa când a văzut-o cu burta la gură, nemăritată fiind.

„În loc să admită ceea ce era mai mult decât evident,” susținea pe vremuri unchiul Colea, apărându-și propria cauză, „...că eu cumpăram pește de la Pisica și vin de la Niculițel pentru a vinde la Galați, ei, mă înțelegeți, susțineau zor – nevoie, că treceam Dunărea și, vezi tu, făceam contrabandă. Păi cum contrabandă, îi întrebam eu. Adică orice trecere a Dunării înseamnă contrabandă?” „Și? Și?” se interesau Ticu telalul și alții, întrucât treceau și ei cu bărcile vizavi, ducând în sens invers, de la oraș peste Dunăre, în special coloniale, vanilie, dafin, piper, scorțișoară, cuișoare și, la nevoie, maia pentru pâine și cozonaci. Însă Colea îl cam repezea, știindu-l cumva nemanierat. „Și... ce să-ți mai spun? Doar știi preabine. Au confiscat marfa și m-au băgat la zdup.” Aparent se putea spune că Ticu telalul n-a

priceput prea multe, sau aproape nimic, din cazul unchiului Colea și, continuând trecerea Dunării cu mărfuri exotice, a ajuns și el, în scurt timp, la țuhaus (arest, închisoare, ocnă, pușcărie, temniță, conform limbajului de mahala) unde, întâlnindu-se cu de-alde

Colea, a avut timp berechet să dezbată problema trecerii Dunării cu o barcă încărcată cu orice ar fi fost ea.

„Ați spus Ionescu I. Gheorghe?” s-a interesat prezidentul completului de judecată constituit dintr-un singur judecător ca să decidă arestarea lui preventivă pe motiv de pericol concret pentru ordinea publică. „Ionescu I. Gheorghe... , litera *I* însemnând inițiala tatălui. Cum se numea tatăl dv.?” Nu s-a știut niciodată din ce cauză aceste cuvinte ale prezidentului au avut un fel de ecou maiestuos în sala de judecată unde se simțea că soarele primăvăratic scăpătase binișor spre apus. Firește că fenomenul, sesizat de toți cei prezenți, a avut o anumită înrâurire și asupra inculpatului Ionescu I. Gheorghe, așa încât, la capătul unui soi de meditație, a răspuns cu oarecare teamă că, după actele de stare civilă și de identitate, tatăl său era necunoscut.

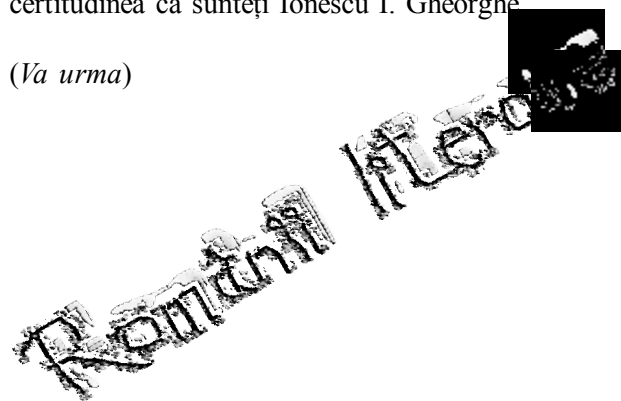
„Necunoscut, pe dracu,” ar fi replicat Colea, cu singura condiție să mai fi fost în viață, se înțelege. „E fiul locotenentului de aviație Ionescu Ion, ce Dumnezeu! A recunoscut chiar el, jurând pe Sfânta Scriptură. Sor-mea Nadia era o lipoveancă tânără și frumoasă. În afară de ea n-aveam pe nimeni în lumea asta. Țineam la ea ca la ca ochii din cap. Mă gândeam ca la soroc să o mărit cu băiatul unui șef de cherhana, să o așez la casa ei și, cu timpul, să ajungă la fel ca bunică-sa, Daria, un fel de mama-mare a unei familii puternice. Numai că ea l-a cunoscut pe aviatorul Ionescu Ion, din escadrila 53 de vânătoare a căpitanului Horia Agarici. S-au dus la madam Gold și au luat o cameră cu ora. La început, hoășca s-a codit, că domnul Colea s-ar putea să afle și s-ar supăra, că, Doamne ferește, ar face și moarte de om, însă locotenentul de aviație, cu moaca lui și cu uniforma strălucitoare, mai abitar decât a cavaleriștilor, a tradus-o. Nu-mi dădea mâna să-i fac vreun reproș codoașei, știind că era protejată de toți criminalii și tâlharii de soi ai orașului, dar pe locotenent l-am provocat la o întâlnire.” „Hă, hă, hă,” l-ar fi aprobat, cu obediență alde Ticu telalul și ceilalți, niște nemernici care își duceau traiul de azi pe mâine, însă pentru unchiul Colea, zis Contrabandistul, a fost un fapt cât se poate de crucial.

„Întâlnirea a avut loc la ceainăria *Gold*, în ideea de a avea un ascendent moral asupra *adversarului*,” ar fi povestit Colea urmașilor săi neștiuți. „Madam Gold (în sinea mea o mai numeam

codoșcă) ne-a rezervat un separeu unde puteam discuta în voie (nu ca acum, cu teama de a fi interceptat, înregistrat, filmat și celelalte chestii fără nicio legătură cu libertatea persoanei). Locotenentul a venit în uniformă de gală și, nici una, nici alta, mi-a cerut mâna *domnișoarei Nadia*, asumându-și toate consecințele faptelor anterioare aceluși moment. Totodată mi-a arătat inelul cu diamante pe care intenționa să i-l dea personal femeii de care voia să-și lege viața pentru totdeauna și definitiv. La despărțire, salutându-mă militarăște (pe mine, care nu făcusem armata și mă consideram nedemn de un asemenea gest) și-a exprimat dorința de a lăsa inelul în custodia mea, întrucât existau suspiciuni întemeiate că în zilele următoare vor avea loc evenimente neprevăzute, pentru unii, întru totul explicabile pentru cei în cunoștință de cauză. Cum eu nu eram atunci în cunoștință de cauză, am primit inelul pentru a-l păstra până se va ivi un moment favorabil, care nu s-a ivit niciodată din motive neînțelese până ce am ajuns, cât de cât, cum s-ar zice - în cunoștință de cauză. A doua zi după întâlnirea noastră l-au luat rușii, ducându-l direct la Moscova, mai de parte pierzându-i-se urma. Unii erau de părere că l-ar fi omorât, ca răz bunare pentru câtă pagubă le-a pricinuit doborându-le atâtea bombardiere. Alții - că după ce l-au interogată cum se cuvine și el ar fi mărturisit tot ce făcuse și, mai cu seamă, cum făcuse, l-au însurat c-o rusoaică și i-au stabilit domiciliul undeva prin Siberia. Oricum ar fi fost, nu mai era nicio speranță să se întoarcă, așa că i-am dat Nadiei inelul cu diamante și am plâns amândoi ca niște lipoveni amărâți ce eram. Când s-a născut nepotu' - , am luat un clondir de votcă și m-am dus la starea civilă. „Bună-ziua,” zic ăluia de la ghișeu. „Bună-ziua,” zice. „Sunt fericit că mi s-a născut un nepot. Hai să bem.” Am băut toată votca. „Acum,” zice ăla, „... ce să scriu aici?” „Scrie așa...”

În privința asta, prezidentul judecător părea lămurit pe deplin: „În această situație, neavând un tată, nu avem o inițială,” a decis el. „Altfel spus, nu există certitudinea că sunteți Ionescu I. Gheorghe.”

(*Va urma*)

Gabriel Nedelea
Peisaj cu întâlnire

Peisaj cu întâlnire sau despre cum să te doară ochii până la genunchi

Desigur că nu trebuie negat filonul suprarealist din poezia lui **Gabriel Nedelea**. Până și inițialele tânărului poet îl aduc, întâmplător sau nu, pe **Gellu Naum** în prim plan. Poate nu este întâmplător nici titlul **Peisaj cu întâlnire** care

anunță, zic eu, imprevizibilul ce o să ne asalteze din versuri. Ce-i drept **Eugen Ionescu** a anunțat moartea poeziei suprarealiste, care prin excesul de imagini sufocă starea de miez, starea de redat. Nu este în totalitate cazul poetului **Gabriel Nedelea** care pune la bătaie o poezie ce se împrăștie în conștiința cititorului ca mercurul dintr-un termometru când este spart. Voi încerca, pe cât pot, să nu fac paralele cu poezia lui **Gellu Naum**, cu cea suprarealistă sau altceva, chiar dacă expresii, mod de versificație, mod de redare a cuvintelor, te pot duce fix la marele poet care a traversat o bună și importantă perioadă din istoria noastră literară.

Pericolul abordării acestui gen de poezie este scăpare de sub control a imaginilor. Așa cum cei care scriu cu rimă pot fi furiați de melodicitate, așa se întâmplă și în cazul imaginilor. Poeziile lui **Gabriel Nedelea** din volumul mai sus numit, păcătuiesc uneori prin surplusul de comparații, redade prin veșnicul *ca*, uneori la nici două versuri distanță (*zepelinul ca o frunte/ploaia ca o furtună - e prea târziu*), prin excesul de culori îndesate pe parcursul unei strofe (*mă lăsați alb (...) te vedea cu un ochi albastru- femeie cu Dumnezeu* aici îmi puteți reproșa că albul nu este culoare, și eu vă pot răspunde că poate aveți dreptate), prin prezența obsesivă aproape în fiecare poem a cuvântului animal sau a unui animal anume (oaie, calamar, păun, berbec, taur, câine etc., dar aici o să mai revin). Dar acestea sunt mici amănunte, mici derapaje, care nu atrag atenția cititorului decât la o a doua sau a treia lectură.

Poetul jonglează cu imaginile și cu stările avute, orchestrându-le uneori magistral (vezi poeziile *Scurtă ură a amintirilor*, *Cina*, *Oaia răătăcită* și nu numai) alteori dând o vagă senzație de rețetă (vezi *Încercare*). Nu găsim definiții sau declarații filosofice adresate cititorului, ele existând în spatele imaginilor, de ce să nu recunoaștem savuroase.

Camera poetului, în viziunea lui **Gabriel Nedelea**, are fie vedere spre mașina de scris (*inundațiile*), fie în larg (*cu vedere la mare*), fie este loc de refugiu alături de iubită (*camera 13*), fie locul de unde poate observa lumea (*camera de la fereastră*). Camera este aproape un atribut, o convenție cu lumea, locul unde este frig, unde iubita intră îmbrăcată gros și fardată strident.

Tot acest decor este un univers apropiat nouă, bazat pe descrierea brută a trăirilor, fără intervenția conștiinței

diurn. Avem de a face cu asociații libere de idei și stări la care avem impresia că are acces doar autorul, poezia prinzând o puternică și savuroasă notă de mister (poetul nu abuzează de această stare și bine face). Nu te poți plictisi citind această carte, mereu fiind surprins de o floare a soarelui cu un gălbenuș de ou curgând din ea în loc de miez (*cum se prind forme*) sau de larve cu suflet de fosfor ascunse în pumnul strâns - simbol al revoltei - (*atârarea sufletelor*).

Dumnezeu apare aici ca acel Dumnezeu esoteric, retras după creație (*tu nu vrei să fii atentă/ pe unde calci. Miruna? Dumnezeu nedumnezeind/te crede - Miruna*), căruia autorul nu îi adresează rugăminți sau psalmi, dar pe care îl vede ca pe un martor de necontestat al vieții, un martor care aduce ușurare în drumul avut de parcurs fie și doar prin simpla rostire a numelui. În același timp Dumnezeu este și rațiunea de a fi a imprevizibilului, a imaginației salvatoare din calea animalelor flămânde (*îmi spuneai că nu am niciun Dumnezeu fără imaginație - scurtă ură a amintirilor*), autorul motivându-și parcă atitudinea poetică din fața vieții. În poezia *Închinare* putem citi declarația de credință (era să zic de avere) în care **Gabriel Nedelea** vorbește despre un Demiurg nu așa depărtat precum spun scripturile, ce poate fi ajuns de sâni iubitei. Ca fapt divers în tot acest timp, dar în alt context (*Oaia răătăcită*) pisicile li se împiedică printre picioare ca niște biblii.

Aș reveni puțin la animalele poetului, obsesiva revenire fiind mereu situată pe altă porțiune din spirală, poetul încercând să le surprindă fie ca făcând parte din viața intimă (*pe acoperiș au ieșit oile morții să toarcă - oaia răătăcită* unde rinocerii lui Ionescu sunt parcă satirizați prin mioară fără să li se piardă conotațiile), fie ca fiind deținătoarele funiei de aur, funia care pare a arăta drumul spre înapoi (*animale adânci / au să înghită funia de aur - cum se prind forme*), fie ca obsesii ce revin fără motiv, obsesii ce ajung din urmă chiar și mașinaria prin care funcționează imaginația poetului (*pe cer șapte viței grași/ se întorc după zepelinul ca o frunte - e prea târziu*).

Poetul rămâne totuși egal în spunere pe tot parcursul volumului, poeziile fiind pe aceeași creastă ca niște cruci personale, ca niște locuri de pelerinaj interior.

De necontesta: poezia lui **Gabriel Nedelea** este vie, poetul nu se ascunde de trimiterile livrești conținute în poezii, de influențele cărora nu fuge (vezi versul lui **Bacovia** redat italic ca final de poem), de vocile din spate pe care le auzim clar și răspicat. El le mănuieste ca pe un patrimoniu personal, imaginile oferite cititorului nefiind facile paralele și asocieri comune de cuvinte. El parcă încearcă mereu și să surprindă (asta poate fi, după cum spuneam și un minus), să se cațere ca o viță de vie pe lecturile și pe conștiința cititorului. În acest volum se simte și respectul pentru autorii aflați în patrimoniul României, se simte bucuria de a simți (sic!), se vede joaca permanentă pe șotronul de cuvinte.

Ștefan Ciobanu

Istoric dr. Lucian-Zeev Herșcovici, Ierusalim

BIBLIA ȘI METALURGIA

Un studiu în limba română al profesorului israelian ing. Strul Moisa, Doctor Honoris Causa al Universității „Dunărea de Jos”

Recent am recitit volumul „Biblia și metalurgia”, lucrare scrisă de profesorul Strul Moisa de la Universitatea „Ben Gurion” din Beer Sheva, inginer, specialist în domeniul metalurgiei, originar din România. Lucrarea este interesantă, punând - și străduindu-se să rezolve - unele probleme referitoare la istoria metalurgiei, adăugând izvorul istoric-biblic și comparând informațiile oferite de el cu informații provenite din rezultatele săpăturilor arheologice. Concluzia este că unele informații istorice prezente în Biblie se referă atât la perioada istoriei evreiești antice (ca și a altor popoare vechi din Orientul Mijlociu), cât și la preistoria și protoistoria acestei regiuni. Prezentate comparativ și combinate, informațiile provenite din izvorul literar biblic le completează pe cele arheologice. Biblia - ca și alte izvoare literare antice - oferă informații nu numai în domeniul istoriei politice, culturale și religioase, ci și în domeniul istoriei tehnologice, ceea ce întărește credibilitatea ei ca izvor istoric. Și invers, cercetarea istoriei culturii materiale contribuie la înțelegerea mai bună a istoriei politice și spirituale. Cartea a apărut în urmă cu circa un an și jumătate la editura „Galaxia Gutenberg” din Târgu-Lăpuș. O nouă ediție, revizuită și lărgită, este în curs de apariție la o editură centrală din România, precum și în afara ei, în limba engleză.

Se pune întrebarea care sunt aspectele principale ale acestui studiu. Pentru a răspunde, trebuie să facem câteva observații. Prima este că studiul profesorului Strul Moisa se referă nu numai la Biblia Ebraică (Tanach, sau Vechiul Testament), ci și la Noul Testament. Acest lucru este important din punct de vedere istoric: lucrarea dumisale cuprinde o perioadă istorică mult mai lungă. Cu toate acestea, ea prezintă diferențe între perioada preistorică și mai ales protoistorică pe de o parte și perioada istorică pe de alta. În privința perioadei preistorice și protoistorice, ea se referă la populațiile primitive aflate pe teritoriul Canaanului înaintea cuceririi lui de către triburile israelite. Aceste populații erau în epoca eneolitică (în care metalul folosit de ele era arama), iar rezultatele cercetărilor arheologice au arătat prezența unor pete de arama în

teritoriile locuite de ele. Autorul afirmă că zona Beer Sheva, prebiblică, este cea mai veche cultură arheologică metalurgică din Israelul antic. Desigur, această afirmație a autorului se bazează pe rezultatele cercetărilor arheologice israeliene relativ recente.

Situația era diferită în privința popoarelor mai civilizate, inclusiv triburile israelite: autorul reconstituie modul lor de prelucrare a aramei (și ulterior a bronzului), reușind să reconstituie o turnătorie de arama și una de bronz. El reconstituie modul de fabricare a pieselor de metal din Templul de la Ierusalim, printre care Menora (**Menorah** (ebr.): sfșnic iudaic cu șapte brațe; simbol al templului, al prezenței lui Dumnezeu și al vieții veșnice; acum, emblema statului Israel - n. red.) Și jertfelnicul, precum și porțiunile metalice din cadrul chivotului sfânt și a tabernacolului. Autorul subliniază și folosirea lemnului, ca și a nisipului, pentru turnarea metalelor. De asemenea, el se referă la modul de obținere a temperaturii necesare pentru topirea metalelor (sau pentru extragerea lor din componente). Sunt referiri interesante și asupra producerii uneltelor și armelor din metal.

Un aspect interesant este analiza făcută de autor fabricării vițelului de aur. Descrierea este însoțită de o ilustrație stabilită pe baza regulilor desenului tehnic, la fel ca și multe alte ilustrații prezente în carte. Autorul afirmă: „Dacă luăm în considerare doar patru parametri tehnologici: a) 1065 grade Celsius, temperatura la care se topește aurul; b) o zi, timpul de realizare; c) circa 5500 kilograme, cantitatea de turnat; d) operațiile de formare-turnare efectuate în condiții empirice, putem conchide că realizarea idolului nu a fost o treabă prea ușoară... Acțiunea desfășurându-se în plin deșert, este posibil ca pentru turnare să se fi întrebuințat o formă de nisip, iar finisarea chipului idolului vițel să fi fost realizată prin ajustare manuală”.

Autorul se referă și la alte procese tehnologice legate de prelucrarea metalelor prezente în Biblie. Referindu-se la producerea Menorei, el analizează dimensiunile ei în mai multe variante precum și procesul tehnologic pentru realizarea tuturor acestor variante. Concluzia lui este că totul era lucrat cu mare atenție. Deci, procesul tehnologic era bine calculat, pentru ca produsul să apară așa cum fusese planificat. Evident că au fost și unele erori, asupra cărora autorul insistă în mod analitic.

Autorul folosește metoda modernă a statisticii în cercetarea pe care o întreprinde. El menționează că „în Vechiul Testament se găsesc referințe la șase metale (aur, argint, cupru, fier, cositor, plumb), pe când în Noul Testament doar la patru (aur, argint, cupru, fier)”. Ne-am putea gândi eventual că perioada Noului Testament coincide cu epoca romană și – din punct de vedere tehnologic – cu epoca fierului, bronzul fiind mai puțin folosit și ca urmare și cositorul? Poate și plumbul era mai puțin folosit în această perioadă? După părerea noastră, rămâne o întrebare. Oricum, autorul se referă la fier în contextul biblic, atât la fier ca metal pentru producerea unor obiecte necesare, cât și sub formă de metaforă referitoare la putere (formă în care apare uneori în Biblia Ebraică, atunci când fierul era încă rar). Pe baza cercetării textelor biblice, ca izvoare istorice, autorul afirmă că metalele apar în 757 versete din Biblia Ebraică (Vechiul Testament) și numai în 57 versete din Noul Testament. Este vorba atât de mențiuni concrete, cât și despre metafore. Autorul merge mai departe, cercetând de câte ori apar metale (și ce anume metale) în fiecare carte a Bibliei.

Lucrarea profesorului Strul Moisa este o contribuție de preț în domeniul tratat. Ea se adresează specialiștilor în istoria tehnologiei, arheologie, istorie antică și studii biblice. Totuși, ea poate constitui o lectură interesantă și pentru cititorul intelectual mediu, interesat în cunoașterea acestor domenii. Așteptăm apariția celei de a doua ediții în limba română, precum și a unei ediții în limba engleză.

Cheșcu Ana-Maria Sfârșitul Istoriei? (III)

Peter Calvocoressi, *Europa de la Bismarck la Gorbaciov*,

Editura Polirom, Iași, 2003, 232 p., traducere de Lucia

Leuștean.

La momentul celui de-al doilea război mondial, întreaga Europă se afla la discreția lui Hitler și Stalin, în timp ce, dinspre Asia, se ivea amenințătoare Japonia, țară care reprezenta un pericol, atât pentru Stalin, cât și pentru Hitler, autorul considerând că „Stalin, era hipnotizat și îngrijorat în același timp, de Japonia, care ocupase Manciuria și nu dădea semne că-și dorea să se oprească din expansiunea sa, fapt care l-a făcut să se apropie de Hitler”. Semnarea pactului germano-sovietic, din anul 1939, a pus Anglia într-o situație ingrată, aceasta fiind nevoită să semneze, la rândul-i, o alianță cu Moscova, deși nu-și dorea acest lucru. Inițial, tratativele s-au desfășurat, în mod anevoios, dar intrarea Statelor Unite în război de partea puterilor occidentale a tranșat situația. Mai mult decât atât, pactul din anul 1939, catalogat de presa occidentală drept căsătorie din interes, a împărțit Europa în două felii, una pentru Hitler și alta pentru Stalin. Ironic, autorul spune că amândoi aveau planuri mari, dar diferite, privind reconstrucția Europei – „pervertite” -, ba chiar face o scurtă prezentare a modului în care ar fi arătat această Europă, în viziunea lui Hitler și în viziunea lui Stalin.

Primul, nefiind deloc interesat de detalii și țări nesemnificative, ar fi plasat *Grossraumul* în Germania, spațiul unde trăiau germanii, neluând în calcul națiile negermane și alte categorii de „suboameni” care trăiau aici, iar la periferie ar fi plasat acei soldați țărani care trebuiau să-i țină la respect pe cei fără pământ și fără cetățenie care nu făceau cinste poporului german. Spre deosebire de acesta, Rogensberg era mult mai practic și propunea modelul cartografic, prin care URSS-ul era împărțită pe hârtie, în patru părți, care ar fi fost numite Moscovia, Ucraina, Ostland și Caucazul, toate conduse de comisari germani. Finlanda și România aveau bucăți separate (sic!). Deși Stalin era adeptul convertirii întregii lumi la învățăturile mamei Moscova și al creării unui bloc monolitic format din state satelite, supuse Moscovei, dizidența lui Tito și Primăvara de la Praga, pe care nu a mai apucat să o vadă, au zdruncinat serios imaginea statului comunist în fața întregii lumi.

În cea de-a doua parte a lucrării autorul acordă o atenție deosebită nașterii comunității europene, comunitate creată la sugestia americanilor și grupată în jurul Franței și Germaniei. Dacă, în urma Primului Război Mondial, sistemul de la Versailles a fost principiul prin care marile puteri au încercat să reorganizeze Europa, după cel de-al doilea război mondial, NATO, FMI, Banca Mondială și Organizația Internațională pentru Comerț, au fost organismele prin americanii care au încercat să readucă Europa occidentală pe linia de plutire și să o facă rezistentă în fața amenințării rusești. În concepția calvocoressiană, principalele axiome ale politicii internaționale, de după anul 1945, au fost prezența sovietică în Europa Centrală și Răsăriteană și teama Europei occidentale față de puterea sovieticilor. Timp de mai bine de patru decenii, Europa a fost împărțită, între două regimuri politice, între „Europa democratică” și „Europa nedemocratică”.

Comunitatea europeană s-a creat în jurul Americii, văzută de autor drept liderul incontestabil și de neînlocuit al alianței NATO, dar și liderul necesar al oricărei alianțe internaționale. Mai mult decât atât, acesta considera că NATO - acest paradox fericit, a oferit Europei două mari avantaje. Pe de o parte, participarea americană și staționarea în Europa a unor forțe americane puternice, i-ar fi menținut pe europeni în siguranță, iar pe de altă parte, achitarea sumelor necesare pentru elaborarea unor noi strategii de apărare și proiectarea de noi arme, ar fi contribuit la evitarea unor noi conflicte. Cu toate acestea, autorul nu neagă faptul că, în concubinajul americano-european au existat unele probleme legate de antagonismele anglo-americane, dar și de atitudinea Americii față de unele evenimente, precum cele din Libia (1986), atunci când răspunsul acesteia nu a fost deloc delicat.

Sfârșitul Istoriei?

Revenind la reconstrucția comunității europene, putem afirma că debutul a fost dat de elaborarea Planului Marchal, plan care făcea parte din doctrina lui Truman, doctrină ce își propunea refacerea rapidă a Europei, prin fonduri financiare nerambursabile acordate acesteia, pe o perioadă de patru ani, 1947-1951. Istoricul consideră că, un alt motiv pentru care America a adus în discuție ideea de unitate europeană a fost și oboseala pe care aceasta o resimțise după ce fusese nevoită să salveze Europa, de fiecare dată când aceasta se prăbușise. În consecință, aceasta a căutat să găsească o soluție prin care Europa să se salveze singură în caz de pericol și să fie unită. Cel care a dus în discuție ideea unei Europe Unite, în anul 1950, a fost Robert Schuman, promotorul lansării unui proiect de cooperare energetică, la care ar fi urmat să adere șase țări (Franța, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburg, Republica Federală Germană). În opinia autorului, obiectivele acestei organizații erau extinderea producției, reducerea costurilor și înăbușirea unei eventuale recrudescențe a ambițiilor naționale germane, prin crearea unui caracter economic supranațional și eliminarea concurenței pe plan energetic. Ulterior, conceptul a fost extins la termenul de Comunitatea Economică Europeană, care s-a concretizat după semnarea Tratatului de la Roma, tratat care a avut, încă de la înființare, trei obiective: o uniune vamală și comercială, o uniune economică și integrarea europeană. În continuare, autorul realizează o scurtă descriere a modului de funcționare al comunității europene, insistând asupra celor patru organisme care o formau: Consiliul de Miniștri, Parlamentul European, Comisia Europeană și Curtea de Justiție, dintre care Consiliul deține puterea de decizie. Traseul autorului se încheie cu un ultim capitol, intitulat „Europa și lumea”, în care este prezentată ideea de Europa, de-a lungul timpului, începând cu Imperiul Roman și terminând cu perioada actuală, când viitorul Europei este incert. Dacă unii istorici consideră, astăzi, că Europa îmbătrânește, autorul considera că, în viitor, Europa putea fi numai a europenilor occidentali, total diferiți de europenii răsăriteni. Calvocoressi contesta ideea de comunitate paneuropeană și de integrare a statelor mai puțin influente - în accepțiunea sa, - fiind de neconceput ca membrii apuseni să accepte să fie copleșiți de mai slabii nou-veniți. Rezumând cele spuse mai sus, putem afirma că lucrarea de față reprezintă o reușită încercare de a defrișa spațiul politic european, pe parcursul unei perioade destul de tulburi pentru istoria Europei, perioadă care a trasat și principalele direcții de evoluție a relațiilor internaționale. Incontestabil, afirma autorul, Europa de astăzi este moștenitoarea Europei de ieri, iar Europa de astăzi, tătora Europei de mâine.

Lucrarea are marele merit de a aborda toate aceste probleme, într-o manieră tridimensională, total diferită de istoriile politice unidimensionale, pe care le cunoaștem cu toții. Minusul acestei lucrări, poate fi dat de lipsa coeziunii informațiilor, care se prezintă, uneori, într-o manieră haotică, ce nu ține cont de dimensiunea cronologică și care-l pot bulversa pe cititor.

Repertoriul coregrafic din comuna Cuca

Atestată documentar la 15 iulie 1448 cu denumirea Fântâna lui Cucu prin hrisovul dat la Suceava de Petru Voievod al II-lea, domn al Țării Moldovei, Cuca, sat dintre dealuri, de la obârșia Lozovei, se află situat la 37 km de Galați, pe șoseaua ce șerpuiește spre Bârlad. La 27 martie 1546, localitatea se numea Fântâna Cucului (printr-un hrisov dat la Bârlad de Petru Rareș). La 20 ianuarie 1706 devine Cuca, nume păstrat până astăzi.

Prima legendă legată de toponimul Cuca spune că Petru al Răreșoaiiei (Majă), când făcea negoț cu pește, a oprit în aceste locuri acoperite de păduri dese. La unul dintre popasuri făcut în pădurea Rareș din partea nordică a satului, și-ar fi pierdut, zice legenda, căciula domnească, sau cuca. De aici numele localității.

O a doua legendă vorbește despre Rediul Cucului, un desiș de pădure în care se găsea un izvor limpede, loc în care primăvara mulți cuci se adunau pentru a-și potoli setea. De la cucă, femela cucului, se spune că provine numele localității. Toponimul Rediul Cucului era întâlnit și pe hărțile militare folosite de armata română în perioada 1938-1945. Dincolo de cele două legende, se vorbește despre un anume Cucu, mocan venit prin transumanță de peste Carpați, din zona Brețcu, jud. Covasna. Ajuns în această zonă bună pentru pășunat, sapă împreună cu fărtații săi, fântâni pentru adăpatul animalelor, dar și pentru oameni. Zona s-a chemat Fântâna lui Cucu, iar de acolo și-a luat denumirea localitatea, Cuca de astăzi.

Ținând cont de faptul că multe familii din sat (Bârlă, Trihenea, Ștefan, Țulug) își au originile în zona Trei Scaune sau Rucăr-Dragoslavele, pare mai sigură versiunea aceasta, legată de numele lui Cucu.

Vechimea satului Cuca este atestată și de arheologi, care au descoperit urme de civilizație în vatra satului, datând din sec.X-XVI.

Prin Cuca trecea Drumul cel Mare al Galațiului, numit mai târziu Drumul lui Petru Rareș, și care făcea legătura între Țara de Sus și Tara de Jos a Moldovei.

Iată că putem vorbi deci, nu numai de vechimea acestei localități, ci și de importanța ei în activitatea comercială din această parte a țării, fiind un important punct de trecere, de legătură între sudul și nordul Moldovei.

Cu o vechime - atestată documentar - de peste cinci secole dar și cu un masiv fenomen de transumanță, dată fiind zona plină de pășuni, Cuca se numără printre localitățile sud-moldovenești care și-au păstrat în timp o bogată zestre de valori ale creației populare.

Din această importantă moștenire arhaică, jocul popular constituie un reper important atunci când se vorbește despre existența localității. Vom încerca aici

să punem în evidență câteva dintre dansurile specifice, menționând faptul că ele au fost consemnate

de-a lungul timpului în volume de folclor coregrafic de culegători de folclor din județ și nu numai.

Întâlnim în Cuca, făcând parte din marea familie a horelor, „Hora în două părți”, joc mixt desfășurat pe cerc, cu mișcări ample, bătute și cu pași „pe săltate”.

Un alt dans întâlnit aici este „Dura”, joc pe care îl găsim și în localitățile Suceveni și Cuza-Vodă, unde se dansează pe cerc, în formulă mixtă. „Dura” din Cuca se dansează în perechi,

pe cerc, dansul având melodie proprie, formată din 2 părți muzicale

„Florica”, joc în perechi întâlnit și în REDIU, GĂNEȘTI și FĂRȚĂNEȘTI, are aici o altă formă de desfășurare în prima jumătate a jocului. Perechile sunt orientate cu fața spre mijlocul cercului, executând pe tempo-ul de sărbătoare pași în față și în spate, prinzându-se apoi față în față pe fragmentul muzical B și executând

răsuciri spre stânga și spre dreapta pe același cerc.

Joc specific localităților de câmpie, „Coasa” completează repertoriul jocurilor de perechi. Spre deosebire de Oancea și Rogojeni, unde partenerii dansează față în față pe întreg parcursul coregrafic, aici perechile având priză de brațe la spate în partea muzicală A execută câte 7 pași în față și în spate, de două ori, iar pe secvența muzicală B imită cositul fânului, așa cum se joacă și la celelalte variante.

Vorbind despre influențe, întâlnim aici jocul „Țânțarașul”, joc de tip „geampara” specific dobrogean, jucat în perechi, pe cerc, cu răsuciri ample spre stânga și spre dreapta.

În localitățile REDIU, PECHEA, IZVOARELE, PISCU, SLOBOZIA-CONACHI și CUZA-VODĂ, culegerea din 1969 a maestrului Grigore Băcanu consemnează jocul „Bordeiașul”, cu mici diferențe în structura mișcărilor, de la o localitate la alta. La Cuca îl întâlnim jucat pe cerc, mixt, cu deplasări spre dreapta și spre stânga, întoarcerile fiind făcute prin sărituri ușoare.

Având o mare răspândire în această zonă „Ciobănașul” este jucat în perechi, pe linia cercului, spre dreapta, cu pași încrucișați în față și pași simpli în spate.

Jocul face parte dintr-o mare familie a dansurilor păstorești răspândite în toată Moldova.

„Dușanul”, joc bărbătesc desfășurat pe cerc, cu brațele pe umeri, era întâlnit la toate ocaziile de joc din Măstăcani, Fărțănești și Frumușița. În aceeași desfășurare îl găsim și în Cuca, având pași săriți, încrucișați spre dreapta și spre stânga pe A muzical, iar pe partea muzicală B executând fluturări ale picioarelor pe câte 4 optimi.

Jocul „Schioapa”, întâlnit și în Măstăcani, Fărțănești sau Frumușița, și jucat pe cerc de către bărbați, aduce aici ritmul jocurilor de tip „Cadâneasca”, specifice tot Dobrogei. E o dovadă a faptului că nu numai influențele transilvănene sunt prezente în repertoriul coregrafic din

Cuca.

Pe lângă jocurile enumerate până acum - majoritatea având melodie proprie și o construcție muzicală și coregrafică alcătuite din două părți (A și B)- în repertoriul coregrafic din Cuca mai întâlnim jocul liber, în perechi, de tip „ceată”, jucat pe melodii de horă sau sărbătoare, horă în

două părți sau de tip „Țigăneasca”, jucată mai ales în zona Liești-Ivești și Tâlpigi.

Iată că și în Cuca - mai mult decât în Cudalbi, cum am prezentat în materialul respectiv - repertoriul coregrafic variat (jocuri de perechi, pe cerc, de tip sărbătoare, horă, geampara, brâu etc) oferă specialiștilor - și în general, celor interesați de dansul popular - material suficient pentru a pune în scenă jocuri originale, reprezentative pentru zona Moldovei de Sud, dinamice și pline de virtuozitate. Trebuie doar așa cum am mai spus - dorință de a face acest lucru, puțin talent și multă muncă.

Aduceam mulțumiri domnului profesor Enciu Gheorghe, vechi și destoinic colaborator al instituției noastre al cărui material din arhiva proprie ne-a fost de mare folos în realizarea acestui studiu referitor la jocurile populare din Cuca. Pentru realizarea unor materiale similare, așteptăm propunerile tuturor celor interesați de acest subiect. (Legenda foto: fluierași din Cuca, sec.XX, colecția Gh.Enciu)

Ioan Horujenco

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

ARHITECTURA DIN SUD-ESTUL MOLDOVEI ȘI MUZEUL ÎN AER LIBER DE LA GÂRBOAVELE

Eugen Holban

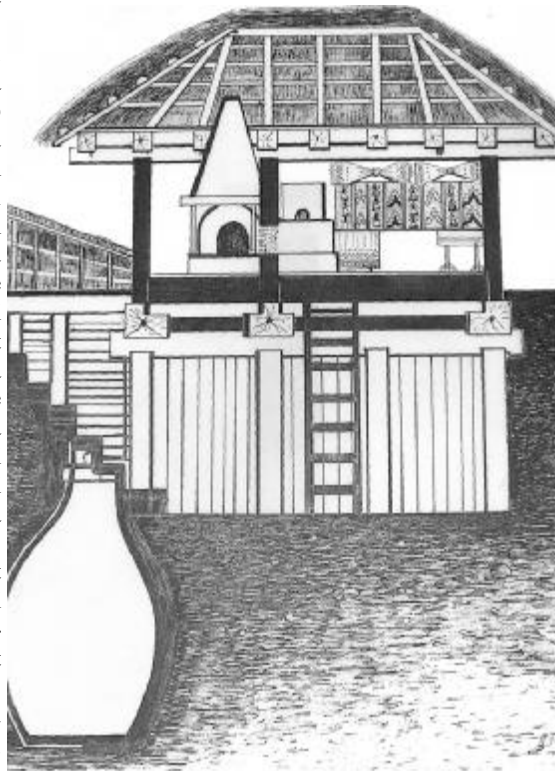
Casa cu ascunzătoare și chimnița sau căsoaia, obiective arhitecturale cu semnificație socio-culturală deosebite

(II)

Menționăm că unele din aceste caracteristici s-au mai păstrat, cel puțin parțial și la arhitectura din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și chiar în primul deceniu al secolului al XX-lea, cum ar fi, bunăoară, sistemul de îmbinare a pieselor lemnoase și cepurile de lemn folosite pentru fixarea lor. De asemenea, etacul a căpătat forme variate și s-a menținut și în perioada postbelică.

Acest tip de arhitectură, cu plan bicelular, adică cel în care este înscrisă această locuință, a dominat un timp Colinele Covurlui. Alături de acesta a mai existat încă un plan, anume cel trichelular asimetric, înscris cam în același tip de patrulater, și în general cu aceleași dimensiuni. El se forma prin adăugarea unui perete, care despărțea tinda în două părți aproximativ egale. Una rămânea tot cu funcția de tindă, iar cealaltă era numită inițial cămară. În funcție de necesități, cămara devenea o mică odăiță în care puteau locui doi bătrâni sau, în unele cazuri, tineri căsătoriți timp de un an sau chiar doi, până la construirea propriei lor locuințe. Trebuie să menționăm în acest context și o particularitate proprie comunei Cavadinesti. Gospodarii de aici - răzeșii - nu își însurau băieții decât după ce le construiau propria lor casă.

Atunci când se construia o sobă pentru gătit mâncare și în acest spațiu, nu se mai străpungea acoperișul pentru un nou horn, ci se folosea o instalație specială, amenajată în pod, instalație numită „ursoaică” prin care fumul era condus la hornul deja construit. Unii săteni spuneau că „ursoaica” a apărut atunci când a apărut fumăritul, adică birul pentru fiecare horn de evacuare a fumului. Prezența ursoaicei mai are însă și unele justificări pur practice. Bunăoară, prin lungirea traseului ce trebuia parcurs de fum, scântelele se stingeau înainte de a fi evacuate în atmosferă, adică chiar deasupra acoperișului din stuf, evitând astfel riscul de producere a incendiilor. Cele două tipuri de locuință,

adică cel bicelular și cel trichelular simetric au dominat arhitectura satelor răzășești din această zonă până la jumătatea secolului al XIX-lea.

Locuința cu plan trichelular asimetric putea fi construită inițial pe această structură, sau putea rezulta prin modificarea ulterioară a unei locuințe bicelulare.

Am insistat mult asupra ascunzătorilor din zonă. Am început investigațiile cu cea din interiorul locuinței (și) care și-a relevat o bogată gamă de variante, dar memoria vârstnicilor a mai dezvăluit și alte tipuri, unele înșiruite într-un adevărat complex tănuitor, adică din interiorul locuinței și până în inima pădurii. Dar în afară de cele care se desfășurau în spațiul exterior, mai existau și cele care se asamblau în interiorul aceleiași locuințe. Despre unele din ele am aflat că ar mai fi existat încă și în timpul investigațiilor - adică bănuiau vecinii acest lucru, dar proprietarii au negat de fiecare dată existența lor. Unii dintre ei nu permiteau accesul în locuință, fapt ce mărește gradul de suspiciune. Și, păstrau încă secretul, determinați fiind de o prudență ce pare oarecum exagerată, dar justificată de evenimentele ceva mai recente, adică de cele petrecute după instalarea puterii comuniste, când gospodarii au fost nevoiți să-și ascundă unele bunuri și, de asemenea, să se ascundă ei înșiși, când erau urmăriți de Securitate.

În ceea ce privește frecvența și chiar tipologia ascunzătorilor, apare un paradox ce merită un comentariu special. Dacă pe colinele Covurlui, adică în zona etno-culturală Covurlui Nord, ascunzătoarea a fost descoperită mult mai ușor, în partea de sud a zonei etno-culturale Galați, acolo unde așezările au fost mult mai expuse, ascunderea fiind deci mult mai necesară, urmele

ascunzătorilor au apărut foarte greu, în timpul cercetărilor de teren.

Logic, în satele din sudul zonei Galați, sate de câmpie, ascunzătoarea trebuia să-și releve o mare frecvență și forme bine articulate.

Ascunzători au existat categoric și aici, la fel ca și în zona Covurlui Nord, însă datorită ritmului mult mai accelerat de transformare a arhitecturii, începând din cea de-a doua parte a secolului al XIX-lea, a fost foarte greu să aflăm date despre tipologia lor. Despre ascunzătorile din zona etnoculturală Galați vom relata mai pe larg într-unul din episoadele următoare.

De remarcat este faptul că - în general vorbind - prima ascunzătoare se afla în interiorul odăii, adică a unei locuințe de suprafață, iar ultima, cea din pădure, într-o locuință semi-îngropată, adică într-un bordei. Menționăm de asemenea, spre a elimina unele confuzii, că arhitectura locuinței din zona Covurlui Nord a fost din totdeauna o construcție de suprafață.

Pe lângă ascunzătorile amplasate la suprafața solului, precum cea menționată mai sus, mai erau și altele, amplasate în subsol, iar altele - mai rar - în podul casei. Majoritatea celor din subsolul casei și din pod, comunicau cu cea din peretele odăii.

Ascunzătoarea din casă era construită pentru situații de maximă urgență, când comunitatea era atacată de grupuri mici de prădători, care veneau prin surprindere, prădau și se retrăgeau în grabă. Aici se ascundeau bătrânii, bolnavii și femeile gravide, adică

populația care nu se putea deplasa rapid spre ascunzătorii mai îndepărtate de sat și mai sigure.

În acest caz mai apare un amănunt deosebit de important, pe care l-am cercetat cu multă atenție spre a-i proba veridicitatea. Indiferent cât de grăbiți ar fi fost sătenii înainte de a părăsi gospodăria ori de a se retrage în ascunzătoarea din spațiul locuinței, aprindeau focul în vatră și puneau de mămăligă. Dar în loc de mălai de porumb sau mei, puneau în ceaun „făină” din papură, dată la rășniță. O traistă cu astfel de făină era păstrată tot timpul în apropierea vetrei. Când aveau timp ceva mai mult rostogoleau mămăliga pe masă, rupeau o bucată din ea ca să se vadă că gospodarii au fost surprinși chiar în timpul mesei. Ca să fie și mai credibili, mai puneau pe masă și vreo două cepe tăiate în două sau în trei părți, precum și o strachină cu murături. Când intrau în casă și vedeau un astfel de meniu – dar mai ales mămăliga – invadatorii plecau descurajați. Toți sătenii vârstnici din comuna Cavadinești au relatat despre acest fapt ca despre ceva foarte bine cunoscut și nu puneau

la îndoială cele auzite de la bunicii și părinții lor.

De fiecare dată, la fiecare gospodărie, mămăliga rămânea într-un anumit stadiu de preparare. Era suficient să se vadă cam ce fel de mămăligă intenționau să facă gospodarii și, mai ales când vedeau și coșările goale, totul căpăta o altă dimensiune, adică cea pe care se străduiau sătenii să o sugereze.

Coșărele, precum și alte spații de depozitare erau folosite doar temporar pentru eliminarea mai rapidă a excesului de umiditate din boabe. Toate erau ascunse apoi în gropile de cereale. Acestea erau săpate fie în subsolul locuinței, fie în ogradă - ceva mai departe de casă - fie la odaie sau la arie, adică în afara satului.

În unele sate am aflat despre existența unor locuri bine ascunse în pădure, numite arcaciuri sau râpi, unde sătenii unei așezări își construiau bordeie și pe care le foloseau în caz de invazii de mai lungă durată. Aici aveau și gropi de cereale. „Când se refugiau în pădure - la arcaci, sau la Râpa Țapului, puneau în căruță și rășnița” Nimeni n-a menționat că ar fi luat și vreun sac de cereale.

„Dar grâu sau alte cereale nu luau?”, i-am întrebat. „Nu ne-au spus nimic bătrânii despre așa ceva; înseamnă că aveau și ei acolo”. Și aveau, într-adevăr gropi de cereale. Erau foarte bine organizați din acest punct de vedere. În cazul unei invazii mai de lungă durată, ei puteau supraviețui în acel loc ascuns.

Dacă în comuna Cavadinești am găsit o casă cu ascunzătoare construită cam în prima jumătate a secolului al XIX-lea și rămasă aproape intactă până în prezent, în comuna Corod, zona Tecuci-Zeletin am reușit să reconstituim cea mai spectaculoasă locuință, un adevărat complex tănuitor în care au fost incluse trei tipuri de ascunzători. Două pentru oameni și pentru diverse bunuri necesare și una pentru ascuns „pâinea”, adică o groapă de cereale. Prima ascunzătoare era asemănătoare cu cea din Cavadinești, adică era obținută prin dublarea peretelui din spate al odăii, cea de a doua se afla în subsolul locuinței, și în ea se putea pătrunde printr-un fel de orificiu decupat în plafonul beciului chiar în spațiul primei ascunzători. Locuința respectivă avea beci sub tot spațiul său, însă acesta era împărțit în două compartimente inegale, despărțite printr-un perete format din pământ cruțat. Prima parte, cea de la intrare, era folosită pentru depozitarea unor produse, adică exact ca orice beci. Cealaltă parte, bine mascată, oferea adăpost tuturor membrilor familiei și, bineînțeles, și a unor bunuri care nu puteau fi distruse de șobolani. Plafonul, atât al beciului precum și al

ascunzătorii subterane era format din dulapi foarte groși, dulapi care erau susținuți de grinzi masive de stejar. Această structură de rezistență era situată la 0,60 metri sub nivelul de călcare. Spațiul acesta (de 0,60 m) era umplut cu lut galben umezit și bine bătut, pentru a masca prezența ascunzătorii. Totodată, acest strat de pământ proteja persoanele ascunse în subsol în cazul în care locuința era incendiată.

Sub treptele intrării în prima parte a beciului (adică în cea a beciului normal), mai exista și o groapă de cereale, a cărei gură era acoperită cu o blană de lemn, frumos fățuită, prin cioplire întru totul asemănătoare cu cele care acopereau restul de trepte. Aici gospodarul își ascundea o parte din cerealele pe care le recolta în fiecare an. Cealaltă parte o ascundea în alte gropi ce se aflau în interiorul ogrăzii, în câmp sau în pădure. Ascunzătoarea din câmp putea fi la odaie, la arie, la vie sau la prisacă. Cea din pădure se afla într-un arcaci sau într-o râpă.

Am găsit și câte două gropi de cereale situate chiar și în spațiul aceleiași locuințe. Bunăoară, în satul Puricani. Este vorba de o locuință trichelulară simetrică, aflată într-o stare foarte avansată de degradare. Locuința din Corod a fost demolată în anul 1924. Din fericire, am găsit doi bătrâni - frați - care locuiseră un timp în ea și care au demolat-o, precum și pe fiul unuia dintre ei, care la data demolării era copil. Acesta și-a amintit foarte bine multe detalii, confirmând sau chiar completând cele spuse atât de tatăl său, precum și de moșul său. În anul reconstituirii el - copilul de atunci -

avea 54 de ani, iar bătrânii 82 și 84 de ani.

Pe fiecare din cei trei i-am chestionat mai întâi separat, apoi i-am întrunit la casa unuia dintre ei, spre a confrunța informația.

Locuitorii unor sate își aveau construite bordeie într-o râpă din pădure, departe de sat. Lângă bordeie sau chiar în interiorul acestora aveau și o groapă de cereale. Aici se retrăgeau ei când aflau din timp despre o invazie ce putea fi mai de lungă durată.

În unele perioade animalele nu erau aduse niciodată în sat. Erau ținute tot timpul „la araci”. Vara, când se recolta fânul, nu era adus în sat, ci era dus „la araci”.

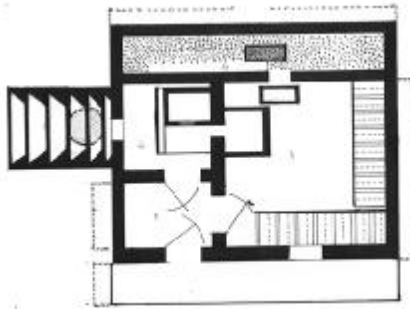
Gropile de cereale aveau forma unor oale uriașe, cu gura strâmtă, atât cât putea pătrunde un om în interior. După ce erau săpate și insistent fățuite, erau lipite cu lut galben, bine frământat. Lutul, în care se adăuga și o cantitate infimă de sare - ca să nu crape la ardere, se pune în strat gros, de obicei de grosimea unei cărămizi. După ce se usca lipitura, groapa era bine arsă, până ce lutul căpăta culoarea cărămizii.

Câte o ardere, bineînțeles, de mai mică intensitate se făcea în fiecare an, înainte de a fi depozitată noua recoltă, pentru dezinsecția și dezinsecția spațiului.

De obicei gropile nu aveau o capacitate prea mare. Din prudență se făceau ceva mai mici și mai multe. În cazul în care era descoperită una sau chiar două, rămăneau celelalte. Viața sătenilor depindea de cerealele din aceste gropi și neapărat de felul în care ei înșiși se ascundeau

O excepție au oferit-o locuitorii din comuna Gohor, care ne-au relatat despre obiceiul de a depozita toate cerealele

(urmarea la pagina 44)

DULCETURI ȘI OTRĂVURI

sau

D'ALE CARAGIALELUI

Piesă-evocare de Victor Cilincă

După diferite mărturisiri scrise și vorbite ale lui Ion Luca Caragiale și ale altora despre nenea Iancu.
- Text distins cu Premiul III la Concursul național de dramaturgie-comedie al Festivalului de comedie „Fani Tardini”, 2012.

NOTĂ asupra textului scris: Textul cules bold reprezintă citate exacte ale unor autori atribuite lui Caragiale, ori extrase din scrisorile și actele scrise și semnate de dramaturg.

Acțiunea actului întâi se petrece la Berlin, la masa de pe terasa unui restaurant modest, dar curat, „Nietzold”, cu terasa puțin mai ridicată față de rampa scenei. O ușă centrală cu doar unul dintre canaturi deschis în lături. Trei mese sunt „la stradă”. O oglindă mare cât un stat de om, sprijinită chiar lângă intrarea în restaurant, în care se vor compara personajele. Afișe de reclamă la bere și la spectacole de operete sunt lipite pe geamurile mai și destul de opace, de pe peretele restaurantului, paralel cu rampa scenei. De după geamurile mate vom vedea pe parcurs, proiectate ca într-un teatru de umbre, scene mimate care susțin câte un monolog al lui Caragiale.

Scena 6

Herr Direktor, Cella, Matei

Intră Matei, care se oprește puțin, captat de interesul pentru propria imagine din oglindă. Câtă să nu fie vizibil că se privește, dar își ia seama, devine hieratic. Se apropie de masă și se oprește încurcat când, rupându-și privirea de oglindă, o vede pe Cella.

HERR DIREKTOR: A, păi vină încoace, băiete!

MATEI (siese, cu obidă): „Băiete”! Bine că nu strrigă la mine: „Țal, adă două beri!”

HERR DIREKTOR: Stăteam aici cu Cella și tocmai ziceam că bine-ar fi dacă ai fi în drum și ne-am vedea... Nu ziceam așa? Fiul meu cel cu minte cât pentru doi, studinte la Drept, viitor avocat și, prin consecință, și mai viitor deputat... Va fi singurul din familie care să urmeze Universitatea...

MATEI (graseiază și pronunță greu „r”- îi iese „v”): *Je vous pris...* Tocmai despre Universitate... voiam să vovrrrbim ceva. *Papa*, nici n-am vrrrut să te devrrranjez acum, davrrr... De altfel, pot veni mai tâvrrrziu, mai suferă amânarrre...

HERR DIREKTOR: Pe cine să deranjezi?! Ia mai bine stai cu noi! Niciodată nu stai! Sau, când șezi, parc-ai fi singur cu niște străini, nici nu ne cunoști...

MATEI: *Papa!* (Cellei) *Mes omages...* Săvrrrut-mânurile, domnișoavrrră. Îmi face plăcerre, cum se zice...

CELLA: Bună ziua. Păi, ați putea rămâne acum singuri, în familie, căci eu am prea stat deja...

HERR DIREKTOR: Dar nici n-am apucat să-ți povestesc cum am dat eu faliment ca gazetar, independent care va să zică... Uite, să vază și Matei că mă pot lăuda și cu căderi, nu numai cu gloriile care, crede el, le tot capăt nemeritat. Poate tu tot mai crezi că taică-tău a fost răsfățatul sortii...

MATEI: Ce crește la umbvrrra stejarului? Ciupevrrrcuțe! Un Mateiu I. Cavrrragiale nu va răsbate acolo unde vecinic va fi compavrrrat cu I.L. Cavrrragiale, om mavrrre, cu peste tot cunoștințe, mavrrre publicist, cu ceva piese jucate...

HERR DIREKTOR: Băiete, te rog, nu fi obraznic, nu se potrivește cu manierele tale franțuzite! Dacă ți se pare că tatăl tău se împăunează, că ia tot, iată, tocmai voiam să povestesc Cellei, fără încongiur, din contra, de falimentul „Națiunei”...

MATEI (rânjește rău, fără control): *Voila!* Păi, dacă-i vorrrba de un faliment, rrrămân și eu cu plăcevrrre. (dă să se așeze)

HERR DIREKTOR: Dar mai întâi du-te aici, înăuntru, și roag-o pe nemțește lui *fraulein* Goethe să ne mai dea un rând, iar ție ce poștești. Și promit să nu încep povestea fără tine.

MATEI (trufie abia ascunsă): Eu nu poftesc nimică... Ce poftesc eu nu mi se poate da, chiarr de-i legitim și de așteptat! Doarr că e ciudat să mă vâz într-o astfel de speluncă...

HERR DIREKTOR: O „speluncă” de-aici e mai curată decât Peleşul lui Carol, iar la un restaurant nemţesc de-antâia n-are loc nici măcar avocatul Barbu, după ce câştigă un proces gras: toate-s pe cât de bune pe cât de scumpe. În schimb, n-ai să găseşti aici nici apă în vin, bere subţire, caltaboş vechi...

MATEI: *Enfin*... ei nu fac însă caltaboşi...

HERR DIREKTOR: Mă rog, du-te, du-te! Nu mă învăţa, rogu-te, pe mine, care sunt înscris în Societatea Internaţională a Chelnerilor, da?!

(Ca să întrerupe conversaţia neplăcută pentru el, Matei iese, oftând. Cella încearcă să se ridice, însă Caragiale o apasă pe umeri.)

HERR DIREKTOR: Dor n-ai să mă laşi singur în faţa inamicului! Glumesc... Ne iubim, suntem, nu-i aşa, o familie unită! Dar orişicât, dacă eşti şi tu, poate se mai înseninează şi Matei acesta! Tu-l mai îndulceşti, văz eu, şi pe mână gingaşă s-o mai deschide şi el, deh, ca o carte cu foile pân' acu' netăiate...

CELLA: Oh, *mon oncle, mon oncle*, chiar nu măhîiar pricep la toanele domnişorilor. Şi zău că am de făcut acuma, cacuma un drum...

HERR DIREKTOR: Dacă mă iubeşti, mai stai, măcar până mă obişnuiesc cu spaima de copăcei a lui Mackbeth...

CELLA: Nu pricep...

HERR DIREKTOR: Lasă, nu-ţi încreţi fruntea asta belă, lasă gândurile slobode pentru musică şi pentru soare! Şi pe mine să văz cum măasediază tufele de le credeam ferme în pământul lor, îngrijite de mine ca să crească în sus, nu să mă lovească în somn...

Matei revine. Herr Direktor schimbă vorba, tuşind încurcat.

HERR DIREKTOR: Cella dragă, am uitat să-ţi spui că şi Matei publică! Poesie! Dar... e mai rafinat şi mai liric decât tatăl lui...

MATEI: *C'est notre affaire!*

HERR DIREKTOR: Să nu ne sfiim, băiete, şi aşa au citit poeziile tale toţi abonaţii gazetei din Bucureşti! Iată ceva care tare mi-a plăcut să cetesc: se cheamă „Curţile vechi”...

„De veacuri, părăsite pe-ascunsele coline,

Zac curţi pustii... Acolo tăcerea stăpâneşte

Şi-n verde mantă muşchiul cuprinde şi-nveleşte

Surpata zidărie şi frânteze tulpine”...

MATEI (**tuşeşte încurcat**): Cvrrredeţi că o să plouă?

HERR DIREKTOR: Rar aşa atmosferă! Pare îndelung şlefuit, lucrat... **Scrisul, mâi băieţi, e meseria cea**

mai grea din lume. (...) Numai la noi se **împrovizează toţi în scriitori şi miniştri. (...)** Când mă gândesc că peste 100 - 200 de ani lumea cultă şi înţelegătoare o să citească o carte a mea, mă îngrozesc la gândul că voi fi pus un cuvânt impropriu sau o întorsătură de frază neîngăduită. Când public cea mai mică nuvelă sau schiţă uşoară, ironia posibilă a cititorilor de mâine nu mă lasă noaptea să dorm. Nu vezi tu că eu sunt călăul tipografilor? Când tipăresc un articol, stau toată noaptea pe capul lor...

CELLA: Ne-ai promis, nene, frumoasa poveste a unui faliment de presă...

MATEI: **Afevrrrim!**

HERR DIREKTOR: Aşa, da... Aveţi puţintică răbdare! Vă vorbesc despre cea mai de succes gazetă românească, cea mai bine vândută din toate timpurile noastre... E drept, că n-am scos-o decât şapte zile şi-am şi dat faliment... cu Plevna!

CELLA: Păi... cum a fost în realitate? Tata mi-a spus cândva povestea alusiv, doar aşa, pe scăpatele...

HERR DIRECTOR: Păi, cum să fie? Tocmai începuse Resbelul de Neatârnare, în '77, şi ce-mi zice un prieten: ia să cultivăm entuziasmul popular şi să facem, în sfârşit, şi nişte bani. Zice: e o **„afacere foarte importantă, care ne poate face norocul la amândoi”!** Amicul, gazetar franţuz, da' de calitate, până a început acu' şi el să mă atace în jurnale – poate ai mai auzit de Frédéric Damé – el a umplut ziarul, ajutat de mine, **jumătate cu articole de entuziasm şi jumătate cu depeşi şi corespondenţe de pe teatrul războiului, iar Damé făcea strategie cu steguleţe înfipte pe hartă. (...)** Ştirile le traduceam din gazete străine şi le localizam. Luam dintr-o gazetă de la Viena o corespondenţă lungă de război, în care se vorbea de lucruri petrecute la Poradin, la Rusciuc, la Varna, la Vidin, la Constantinopol etc. Ei bine, din această corespondenţă făceam tot atâtea **corespondenţe** câte lucruri conţinea ea, şi le datam pe fiecare ca din localitatea unde s-ar fi petrecut lucrul. Astfel, aveam corespondenţe din Stambul, Vidin, Varna, Rusciuc, Poradin etc. şi, ca să dăm o dimensiune convenabilă fiecărei corespondenţe, peste faptul de care era vorba, turnam multă zeamă de fantazie, ş-apoi descrierea localităţii, notiţe istorice şi date statistice, mai toate luate dintr-un vechi, dar excelent pe vremea lui, dicţionar de conversaţie.

CELLA: Eu credeam c-aţi fost chiar pe front, cum a fost pictorul Grigorescu, cum a fost prefectul Candiano Popescu...

MATEI: Tata tvrrrage bine şi de după colţ, *n'est-ce pas?*

Ecouri la teme: Un altfel de Faust? (I)

Brucan, eminență sau oracol?

Faust n-a fost inventat, așa cum s-ar putea crede, nu este produsul imaginației lui Goethe, obsedat aproape întreaga sa viață de tragedia devenită o capodoperă a literaturii germane. Faust ar fi fost un necromat și astrolog german(dacă nu chiar doi), prin secolul XVI, cunoscut datorită propriilor declarații referitoare la înțelegerea cu diavolul și cultivarea reputației de ființă demonică. Subiectul trocului dintre sufletul sacrificat pe altarul păcatului și tinerețea, obținută la schimb, pentru o întreagă veșnicie, a fost mereu fascinant. La final, inculpatul este pierdut pe vecie, sau, dimpotrivă, mântuit datorită regretelor. Literatura, muzica, repetă în perioade diferite, sub forme diferite, motivul lui Faust, tentând nevoia de a-l contopi cu realitatea. Taina dinlăuntrul fiecărui îndrăgostit de sine însuși - și câți oameni nu sunt astfel? - este aceea că va reuși să păstreze mereu dacă nu tinerețea trupului, măcar pe cea a minții. Lumea actuală pare să fie mai confortabilă pentru prietenii lui Mefisto decât pentru Maica Tereza...

Mitul lui Faust este însă interesant când îl poți asimila unui personaj real. Exagerez, evident, dar ideea este atrăgătoare. Uneori, te întrebi cum reușesc niște oameni, simple alcătuirii fragile ca tine, să treacă prin viață plutind mereu pe un val, deasupra celorlalte, mereu în față, indiferent de faptele care le-au marcat drumul.

Absolut întâmplător am găsit o carte, apărută în anii '60 care mi-a reamintit de eminența cenușie a Revoluției din 1989. Un om despre care știm totul și nimic și care se dezvăluie încă, după trecerea sa într-o altă lume, ca un adevărat personaj de roman. Este vorba despre Silviu Brucan.

Cartea amintită se numește "America văzută de aproape", a apărut la "Editura Tineretului", în anul 1962 și este semnată de Silviu Brucan alături de soția sa Alexandra Sidorovici.

Pe Silviu Brucan generația anilor '90 îl cunoaște ca pe "oracolul din Dămăroia", omul care a jignit dignitatea noastră națională, numindu-ne "stupid people" și avertizându-ne din '89 că abia peste vreo 20 de ani vom reuși să deprindem democrația. Nu că n-ar fi avut dreptate, ba poate că a fost puțin cam optimist. Din postura sa de analist politic, până în 2006 când s-a petrecut din această lume, Brucan, participant activ la evenimentele de început ale revoluției, retras apoi într-o activitate intelectuală confortabilă, a fost perceput ca un fel de oracol, de punct de reper în noua noastră devenire. Și totuși, omul acesta are un trecut pe cât de plin, pe atât de contradictoriu. Felul în care a ieșit mereu la suprafață, în situații limită, asigurându-și dacă nu tinerețea, măcar liniștea perpetuă, când datele personale l-ar fi îndreptățit mai degrabă să-i țină de urât lui Stănculescu la "mititica", pot determina asimilarea lui, cel puțin literar, cu un Faust original, românesc. Ceva trebuie să fi vândut el, dacă nu Diavolului, oricum unui partener la fel de periculos, din zona rusă sau dimpotrivă, din cea americană. Prea multe "amănunte" din biografia sa contrazic evoluția pe care acest personaj a avut-o pe scena politică și nu numai. Să dăm doar câteva exemple. În certificatul de naștere el se numește Saul Brucar (ori poate Bruckner) și s-a născut la București în 1916. La revoluție avea deci 73 de ani... Nu există dovezi că ar fi avut altă diplomă decât cea de bacalaureat. În volumul "Generația irosită" (1992), Silviu Brucan și-a construit singur o biografie de ilegalist, greu de verificat. La 19 ani ar fi fost membru de partid, dar el nu poate fi găsit în istoria PCdR. Dosarul său de cadru, ca și cel de colaborare cu securitatea ar fi ars la revoluție,

sau ar fi ajuns chiar în mâinile sale prin bunăvoința unui anonim, cum singur mărturisește. Jurnalist de bază la "Scânteia" înfierează cu hărnicie pe dușmanii poporului, criminalii de război și adversarii PCR. Este un apropiat al lui Dej și, mai târziu, după cum singur se prezintă, "osul de pește" din gâtul lui Ceaușescu. Înainte de 1989 se află printre semnatarii "scrisorii celor șase" (Gheor-ghe Apostol, Alexandru Bărlă-deanu, Corneliu Mănescu, Constantin Pârvulescu și Silviu Brucan). Predă socialism științific fără să aibă studii superioare (iese la pensie ca profesor), povestește întâlnirea sa cu Gorbaciov fără să poată dovedi că acesta a avut vreodată loc, trece granița în 1988 fără să aibă vreo ștampilă pe pașaport, deține date despre revoluție pe care le prezintă fragmentar de-a lungul "carierii" sale de analist politic posdecembrist. Colac peste toate acestea, are în palmares și o perioadă de activitate diplomatică. În 1956, Brucan a fost șef al Legației române la Washington, apoi a fost ambasador al României la ONU... Stă ani buni peste ocean și din această perioadă datează amintirile din cartea despre care vorbesc.

În 1962, iată cum vedea Silviu Brucan SUA - "Uneori te întrebi dacă americanilor groaza nu le-a devenit indispensabilă, ca un stupefiant. Cantitatea în care se consumă în SUA acest produs și dozajul sunt de necrezut. Prin intermediul televiziunii, presei, radioului și cinematografului, se revearsă asupra publicului, de dimineață până noaptea târziu, și de la vârsta cea mai fragedă până la adânci bătrâneți, torente de crime, de acte de nebunie, de accidente înfiorătoare. Nemulțumiți însă cu ce le poate oferi, ca exemplu de acest gen, propria lor țară, businessmenii, care dirijează această producție macabră, recurg la descrieri fantastic-științifice în care "oamenii din spațiu", stafii, animale înfiorătoare de specii cu desăvârșire necunoscute, înfăptuiesc grozăvii care-i lasă de-a binelea năucii pe spectatori și cititori. Toate acestea pregătesc terenul pentru a înrădăcina un sentiment de neputință, o profundă apatie față de frecvențele "alarme aeriene,, cu urlete înfiorătoare de sirene, față de comunicatele pe care le dau persoanele oficiale referitor la rezultatele nimicitoare ale unor închipuite atacuri nucleare asupra unor centre populate din SUA și altele de acest fel, toate la un loc constituind atmosfera războiului rece."

Și pentru că cine se aseamănă se adună trebuie să o prezentăm, pe scurt, și pe coatoarea cărții, Alexandra Sidorovici. Soția lui Silviu Brucan avea, se pare, doar câteva clase, în schimb dosarul său de ilegalistă era bogat în "fapte de arme". După război a fost deputată în Marea Adunare Națională și acuzator public în procesele politice intentate "criminalilor de război" și opozanților PCR. Lipsa studiilor n-a împiedicat-o să ajungă o perioadă ministru și apoi conferențiar universitar. Cu siguranță n-o putem asimila blândeii și curatei Margareta, iubita lui Faust, ci mai curând unui Mefisto cu fustă.

Însă urmele ei se șterg în timpul posdecembrist, pe când cele ale soțului său, par să se imprime adânc în istoria a două secole românești. Este acolo unde vrea el și înainte și după 1989. O simplă căutare pe internet te duce către nenumărate articole în care unii sau alții încercă să dezlege misterul Brucan, odată cu misterele revoluției, dar mai găsești și mențiuni de genul "a fost un cunoscut luptător antifascist și eminența cenușie a Revoluției române"!?

Mă amuz gândindu-mă că un astfel de om, trecător frecvent dintr-o parte în alta a puterii, ar fi fost socotit malefic în Evul mediu. Un scriitor ar putea lesne să țeară o intrigă faustiană pe seama afirmațiilor, din perioade de timp diferite, ale "oracolului din Dămăroia"... (va urma)

Katia Nanu

EPAMINONDA BUCEVSCHI (1843 – 1891)

- **Epaminonda Bucevschi** se naște la Iacobeni, fiind primul fiu al lui Dimitrie Bucevschi, preotul satului, descendent el însuși dintr-o familie românească originală din Galiția, familie care numără mai multe generații de preoți.

La Iacobeni, Dimitrie Bucevschi n-a rămas mult ca paroh, obținând, după nașterea primului său copil, slujbă în comuna Ilișești, unde se și statornicește. Preotul luptă pentru înființarea unei școli în sat, făcând chiar și sacrificii materiale, el pune la dispoziția comunei, casa în care locuia fără plată, pentru a instala în ea școala, lucru care se întâmplă în 1859. Epaminonda Bucevschi face studii primare la Suceava, dar și câteva clase de liceu la Cernăuți, unde îl are ca profesor pe Aron Pumnul, cel care a contribuit mult, se știe, și la formarea lui Eminescu. Poetul se pare că i-a fost chiar prieten în perioada cernăuțeană.

Talentul de desenator al micului Epaminonda pare să se fi manifestat de timpuriu. Tatăl viitorului pictor, considerând că liceul din Cernăuți cu predare în limba germană nu corespunde cu dorința lui de ași vedea fiul preot, hotărăște să-l înscrie la un liceu românesc din Ardeal.

În perioada 1860 și 1862, Epaminonda urmează cursurile claselor a VI-a și a VII-a la liceul din Beiuș, pe unde a trecut și Mihai Eminescu. Clasa a VIII-a o termină la liceul din Blaj. Avea 20 de ani când devine absolvent și este înscris la seminarul clerical din Cernăuți, unde face studii teologice până în 1867. În timpul studiilor, Bucevschi practică pictura și nu părăsește ideea de a se dedica artei. În 1867, proaspătul absolvent al seminarului, zugrăvește bolta altarului bisericii din Ilișești, unde cei patru evangheliști, îngerii și decorația ornamentală au fost scoase de sub var în anul 1925.

În martie 1868, *Societatea pentru literatură și cultură română din Bucovina*, prezidată de Gheorghe Hurmuzachi, mulțumește lui Epaminonda Bucevschi pentru portretul mitropolitului Dosoftei, copiat de acesta după originalul din biserica Sf. Gheorghe din Suceava.

Se hotărăște să devină pictor și ia lecții cu un pictor academist vienez, Carol Arend, care în 1863-1864 lucra la catedrala din Cernăuți și care cu timpul devine un bun prieten al lui Bucevschi. Bun desenator, remarcat din perioada studiilor de la Blaj, Bucevschi încearcă să illustreze baladele lui Bolintineanu. Acesta este momentul când se leagă iarăși prietenia lui Bucevschi cu Eminescu, reîntors în 1865 din peregrinările cu trupa teatrală Vlădescu-Tardini, pentru a relua, la Cernăuți, în casa lui Aron Pumnul, stins la începutul anului 1866, o existență boemă, până în 1868, când va porni pe jos spre Ardeal. Prietenia dintre cei doi va continua curând la Viena, unde pictorul ajunge înaintea poetului.

În 1868, obține o bursă de la consistoriul episcopal pentru a se perfecționa în arta picturii la Academia de Arte Frumoase din Viena. Studiază cu profesorul Joseph von Führich, celebru pentru lucrările lui religioase și din anul 1873, cu Anselm

Feuerbach - profesor de pictură istorică, care îi imprimă o tentă clasică elevului său. În acea perioadă, Academia din Viena era în impas, pictura pierdea din prestigiul calităților alunecând spre un stil grafic care nemulțumea profund elevii mai talentați, de unde aceștia preferau să se transfere la München. Bucevschi este tentat să facă și el acest transfer, dar este legat de bursa acordată numai pentru Academia din Viena.

Epaminonda își dă toată silința și, în 25 iulie 1872, obține premiul Gundel pentru cele mai bune studii generale.

În perioada 1869-1872, Eminescu se întâlnește des cu Bucevschi. În afară de dorul de țară, pe care și-l amintea cu voluptate privind carnetele de schițe ale pictorului, în care apar peisajele moldovene, figurile de țărani și țărânci în costume naționale desenate de Bucevschi în vacanțele petrecute la familia sa, cei doi discută și planul de acțiune de comemorare a lui Ștefan cel Mare din 1871 la Putna. Pentru această comemorare, Epaminonda a executat decorurile, a înnobilit poarta mănăstirii cu emblema voievodului, ridicând un arc de triumf cu steme și inscripții, înșirând stindarde și panouri cu figuri și nume de eroi naționali precum Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu, toți citați de presa timpului. Din aceeași perioadă datează și schițele de domnițe și boieri în costume de epocă, sau scenele din baladele lui Bolintineanu, aflate în carnetele pictorului.

Încă din 1871, murindu-i tatăl, el devine tutore al celor cinci frați minori și administrator al averii successorale, care îngloba o sumă considerabilă la capitolul debite. Forțat de creditorii, este obligat să-și comercializeze talentul. Începând cu anul 1873, el își întreține la Viena două surori și pe fratele său Dionisie, student la medicină.

În disperare de cauză, încearcă în 1874 să intre în învățământ, drept pentru care obține un certificat al Ministerului de Instrucție austriac, dar urma să mai susțină un examen la care renunță în favoarea contractelor de zugrăvire a bisericilor din Bucovina. În 1874, împreună cu prietenul său Arend, participă la zugrăvirea bisericilor din Vicovul de Jos și Suceveni, iconostasul de la Berhomet, pe Prut, dar execută și portrete cum ar fi cel al arhimandritului Blajovici.

Bucevschi conține în Moldova de Nord, dincolo de hotarele statului român, o răsturnare a viziunii tradiționale în picturile bisericesti, asemănător cu aceea săvârșită de Lecca și Tattarascu în țară. În aceeași perioadă, lucrau în Transilvania, Mișu Popp, în același stil, iar în Banat, Nicolae Popescu, ambii trecuți prin Academia de la Viena, pe care o urmărește și Bucevschi. Anul 1875 este anul în care moare Arend, iar Bucevschi este sfătuit să solicite de la guvern postul de pictor diocezan pe care-l ocupase acesta. Numirea era onorifică, pictorul nu era plătit, comenzile erau nesigure și din acest motiv Bucevschi rămâne la Viena.

(va urma)

Radu Moțoc

Mitruț Popoiu

Viața lui Pi („Life of Pi”), 2012, 127 min.

Regie: Ang Lee

Cu: Suraj Sharma, Irrfan Khan și Adil Hussain

Viața lui Pi e povestea pe scurt a unui indian, iar mai pe larg a celor 227 de zile petrecute de acesta într-o barcă de salvare alături de un tigrul bengalez, o aventură a unui Robinson modern. Indianul cu numele ciudat Piscine Molitor (Pi) Patel are o poveste captivantă pentru fiecare nume și nu numai. Născut într-o familie hindusă seculară din Pondicherry, capitala micii Franțe indiene, încă de mic pus în fața unei societăți multiculturale și multireligioase, Pi încearcă să adune cele mai bune lucruri din atât de diferitele lumi adunate în cochetul oraș tropical: religiozitatea hinduismului, spiritul de sacrificiu al creștinismului și evlavie profundă a islamului. Tatăl său, un sceptic religios educat în cultura occidentală, deține grădina zoologică a orașului până în momentul când rațiuni financiare îl determină să părăsească India, pentru a putea începe o viață nouă peste ocean, în Canada. Pe drum, moderna arcă a unui Noe japonez nu are același noroc pe care l-a avut patriarhul biblic și se scufundă undeva în mijlocul Pacificului, lăsând ca supraviețuitori doar pe adolescentul Pi alături de o zebra, un urangutan, o hienă și un tigrul. În final, dintre aceștia supraviețuiesc numai cei mai puternici doi, care încearcă o luptă pe mai multe planuri, până când ating coastele Mexicului.

Prin această poveste indiană, taiwanezul Ang Lee confirmă e unul dintre cei mai mari regizori ai momentului. Trecând dincolo de moștenirea asiatică (trilogia „Father Knows Best”, 1992-1994 și mai cunoscuta peliculă „Crouching Tiger, Hidden Dragon”, câștigătoare în 2000 a statuetei pentru cel mai bun film străin), Lee a reușit să surprindă prin neobișnuita nostalgie western „Brokeback Mountain” (2005, cel mai bun regizor) și apoi să se impună prin filme mature („Sense and Sensibility”, 1995, „The Ice Storm” 1997, și „Lust, Caution”, 2007), care îi scoate în evidență calitățile regizorale multiple. Povestea indiană întregeste imaginea de homo universalis modern, pe care Lee se pare că își dorește să o clădească.

Referitor la jocul actoricesc, atât Suraj Sharma (tânărul Pi) cât și Irrfan Khan (Pi la maturitate) vor să spună că Bollywoodul produce mai mult decât lucruri scilicitoare și obositoare sonore, ba chiar pe alocuri naște staruri. Adil Hussain (tatăl lui Pi) întregeste grupul celor deveniți celebri prin acest film. E demn de spus faptul că actorii impresionează mai mult decât efectele

O viață...

speciale, iar cele aproape două ore cu un singur personaj uman dublat de tigrul cu nume de om (Richard Parker) spun mai mult decât se întrevede la o simplă derulare.

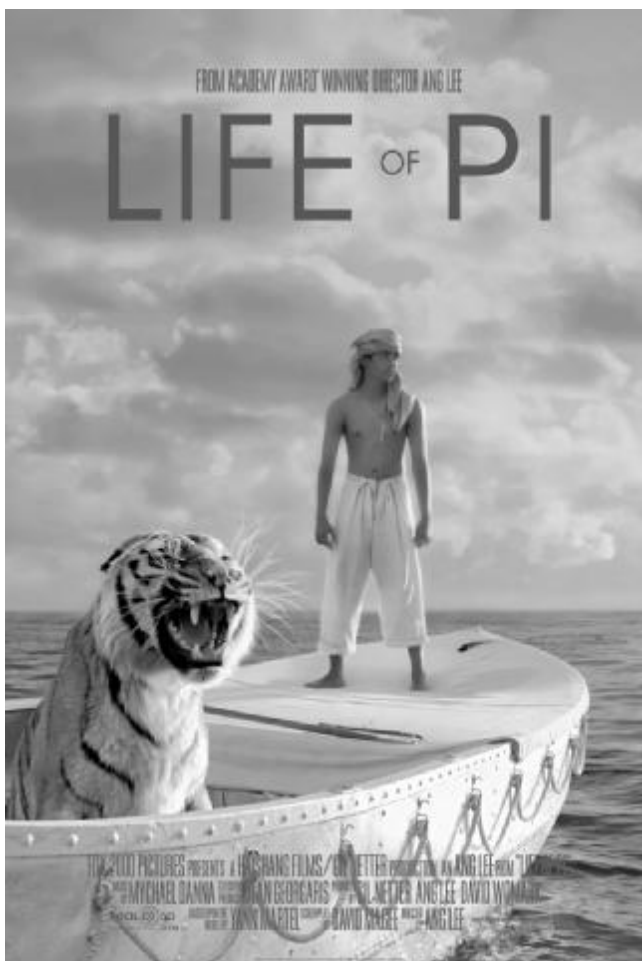
În ceea ce privește imaginea și efectele vizuale, filmul lui Ang Lee are numeroase calități și impresionează tocmai prin modul în care combină opulența din „Crouching Tiger, Hidden Dragon” cu simplitatea din „Brokeback Mountain”, fără a cădea în kitsch-ul luxos 3D început o dată cu „Avatarul” lui Cameron. Tigrul bengalez e poate animalul cel mai bine creat vreodată pe calculator, însă tot la fel de mult s-ar putea spune și despre ocean, care e în sine redat ca un personaj capricios, capabil totodată să nască momente magice, să picteze ca nimeni altul, dar și să creeze absolutul haos și să întrupeze moartea la modul cel mai serios. Creaturile oceanului sunt pur și simplu pietrele prețioase care îmbogățesc această minunată paletă imagistică, în care tehnologia 3D are un rol greu, însă totuși dispensabil.

Deși mai bine de jumătate din film se joacă în două personaje (trei, cu oceanul), aceasta nu face ca lucrurile să alunece în plictiseala pacifică. Micuțul indian și tigrul bengalez trec în acest timp de la dușmănie și teamă până la tandrețe, totul filtrat prin natura capricioasă a „pacificului” ocean, văzută nici mai mult nici mai puțin decât manifestarea atotprezentului Dumnezeu. Oricum, mai mult decât să fie vorba despre viața lui Pi, filmul este o poveste fantastică plină de implicații metaforice, un joc ingenios în care animalele poartă nume de oameni, iar oamenii sunt înlocuiți ca în fabule prin animale, totul petrecându-se de fiecare dată prin intermediul unor povestiri captivante, demne de genul narativ oriental și - de ce nu? - de backgroundul spiritual indian, ușor alunecos către alegorii poetice.

În fine, cel din urmă de amintit din acest film este scenaristul David Magee, care a adaptat romanul lui Yann Martel din 2001. În special

scena finală, care schimbă perspectivele unei aventuri frumoase, i se datorează maestrului care de cele mai multe ori rămâne în umbra reflectoarelor.

„Viața lui Pi” este o capodoperă cinematografică în ceea ce privește adaptarea pentru film, tehnologia 3D și alegorie. Dar cu toate acestea, e greu de crezut că are șanse la marele trofeu acordat de Academia de film americană, la sfârșitul lui februarie. Cheltuielile enorme pe efecte se prea poate să dăuneze într-o competiție câștigată în ultima vreme de simplitate.

Pictorul Sterică Bădălan și cei doi fii ai săi

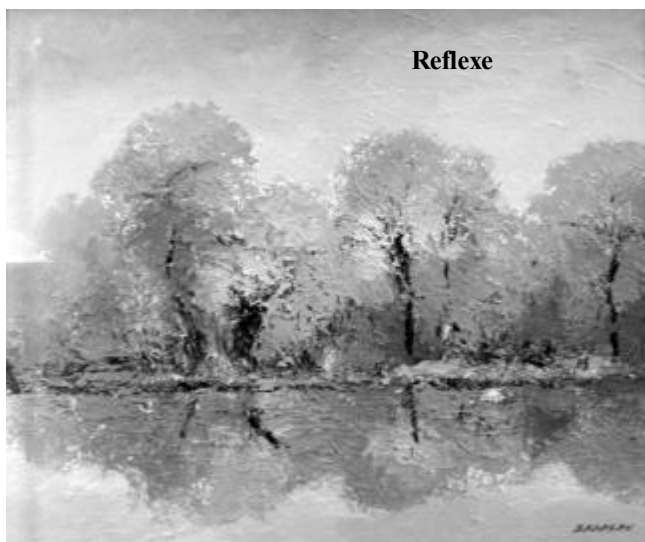
În Galați există mai mulți artiști plastici ai căror copii i-au urmat în profesie: Nicolae Einhorn și fiul său Eduard, Ioan Murariu-Neamț și fiul său Bogdan, Sava David și fiica sa Ioana, Sterică Bădălan și fiii săi Cristian și Ciprian. Dintre aceștia doar Sava David și-a organizat o expoziție personală împreună cu fiica sa, iar acum avem posibilitatea să ne întâlnim în trei săli de la etajul I ale Muzeului de Artă Vizuală (rămase la dispoziția instituției până în aprilie 2013) cu creații ale trioului

Bădălan (curator, pictorul muzeograf Gheorghe Miron). Dacă Ioana David expunea în toamna anului 2011 pictură, ca și tatăl său, cei trei artiști Bădălan sunt prezenți cu lucrări total diferite, și ca tematică, și ca tehnică de materializare artistică. Tatăl semnează tablouri de pictură de șevalet aparținând genului peisagistic, realizate în ulei și acrilice pe pânză; Cristian, specializat în arta murală, cu atestat pentru pictura religioasă acordat de Patriarhia României, expune pictură realizată în tehnica frescă și icoane pe lemn; Ciprian, senior graphic

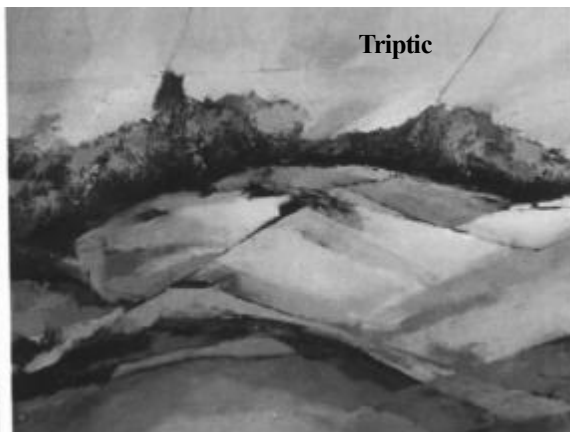
desfășoară pe două sau pe trei suporturi, alcătuiind dipticuri și tripticuri de o mare forță expresivă. Culoarele dominante sunt alese în funcție de anotimpul și momentul reprezentării, de formele de relief și structurile geologice ale pământului, de starea vegetației, de trăirile și sentimentele pe care creatorul le încearcă în fața spectacolului firii. Sterică

Bădălan utilizează mult galbenul, portocaliul și roșul, dar apelează și la alburii imaculate, rozuri sidefate și albastruri străvezii atunci când este vorba de anotimpul hibernal. Toamnele din tablourile sale sânt o adevărată revărsare de roșu ruginiu și oranj, cu accente de galben palid și pământ de Siena, de o sugestivitate și poeticitate ce fac să vibreze coardele sufletului. Este impresionant acel „Triptic” monumental, cu o construcție mai mult pe orizontală, bine structurată,

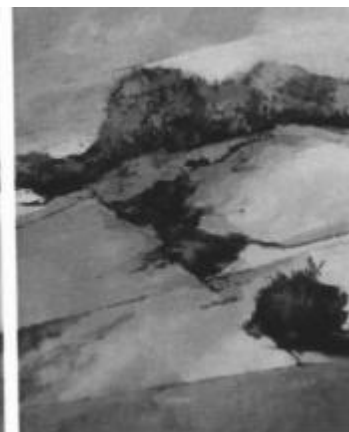
în care artistul suprapune cu rafinement accente de violet regal, care imprimă peisajului un anumit dinamism, o mișcare în care se simte palpitul vieții. Într-un tablou axat pe motivul iernii, culorile, de o maximă puritate și prospețime, dobândesc străluciri și sonorități muzicale. În alte lucrări

Reflexe

Triptic

designer la Brandient București, cea mai mare companie de strategie de brand și design, cu birouri în Capitală și în Singapore, debutează cu lucrări de design publicitar.

Sterică Bădălan s-a remarcat în cei peste 35 de ani de activitate creativă ca un redevabil peisagist, așa că și în această expoziție el a ținut să aducă pe simeze o suită de tablouri cu imagini reprezentative din Delta Dunării și din Dobrogea, meleaguri pe care le cunoaște ca nimeni altul și cărora a căutat să le immortalizeze pe pânză, în atâtea rânduri, frumusețea inconfundabilă. Artistul pictează în planuri largi, surprinde spații perspective vaste, adesea formele se

întâlnim sălcii răsfrângându-și pletele în oglinda apelor Dunării, grinduri din Deltă, dealuri dobrogene respirând în lumina binefăcătoare a primăverii. Sterică Bădălan este un fin observator al naturii, știe să-i surprindă poezia, știe să se bucure de ceea ce ea îi oferă, iar imaginile așternute pe pânză sunt de fapt niște portrete ale unui peisaj personalizat, unde acel „genius locci” este mai prezent ca oriunde.

Absolvent al Universității de Arte din București, Facultatea de Arte Decorative și Design,

secția Artă Murală, clasa profesorului Viorel Grimalschi (promoția 2002), Cristian Bădălan a parcurs o etapă importantă a drumului său artistic, afirmându-se prin lucrările cu caracter religios realizate pentru diferite lăcașuri de cult ortodox din Eparhia Dunării de Jos, ca și din alte județe ale țării. Dacă în expoziția sa personală din 2005, de la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, a prezentat lucrări realizate în tehnica frescă, cu caracter laic, acum aceeași tehnică o folosește în șase compoziții în care sunt înfățișați Mântuitorul Iisus Hristos, Maica Domnului și câțiva sfinți (Dimitrie, Grigorie, Ioan Botezătorul, S. Mare Mucenic Teodor Tiron și Sf. Mucenic Teodor Strătilă - p.46). Acestora le adaugă șapte icoane realizate pentru Biserica „Sf. Gheorghe” din satul Zărnești, comuna Jorăști (Galați). Toate acestea sunt pictate în stil bizantin, cucerind prin măreția lor și prin grija deosebită cu care sunt figurate personajele. În tehnica frescă, artistul obține efecte picturale remarcabile, de mare expresivitate. Realizate direct pe perete, extrase înaintea uscării definitive și lipite cu adeziivi pe suporturi mobile de placaj, frescele prezentate confirmă buna stăpânire a acestei tehnici. Mântuitorul Iisus Hristos în ipostaza de **Pantocrator**, Maica

Domnului, ca și ceilalți sfinți amintiți au monumentalitate, sunt vii, culorile sunt calde și evocatoare. Meticulozitatea cu care sunt pictate, respectarea canoanelor impuse de erminii sunt calități care le întâlnim și în icoanele pe lemn, unde materia picturală o formează tempera și emulsia de ou, alături de slacmetal, bronzul auriu sau foița de aur. Desigur, procesul de realizare a icoanelor este mult mai complicat, etapele parcurse sunt mai numeroase, dar noi am avut în vedere forma finală a acestora, încât putem spune că pictorul este stăpân pe uneltele sale, iar lucrările create fac cinste lăcașurilor de cult pe care le vor popula.

Ciprian Bădălan, absolvent al Universității de Arte „George Enescu” din Iași (2003), a fost atras după terminarea facultății mai mult de designul asistat pe calculator. A fost mai mulți ani Art Director la agenții de publicitate din București (Brigtness; Cohn & Jansen), iar din 2008 a început să lucreze ca designer la Brandient, cea mai mare agenție specializată în consultanță și design de brand de pe piața locală, distins cu mai multe premii pentru proiectele sale la manifestări și competiții internaționale. Recent, el a fost promovat în cadrul acestei agenții ca senior brand designer. Lucrările din expoziție reprezintă proiecte realizate pentru diferite companii, iar viziunea lor lasă să descoperim calitățile creatorului lor. Urmărind eficiența pe care acestea trebuie să o aibă și la care ține în primul rând comanditarul, Ciprian Bădălan le-a conceput în așa fel încât să existe acea unitate conlucrătoare dintre funcțional, ergonomic, estetic și economic. Pentru fiecare produs el se străduiește să conceapă proiecte bine gândite, atractive, agreabile, care să fie plăcute atât ochiului, dar să fie și eficiente pentru beneficiar, să aibă urmări în ultimă instanță pe plan economic. Veșmântul grafic și coloristic, imagistica, scrisul, toate elementele introduse în compoziția ansamblurilor își au rolul lor. Un exemplu concludent îl reprezintă și cele două proiecte premiate în afara granițelor țării, întitulate „Bitdefender” și „Solaris”.

în viitor și la pictura de șevalet vom vedea, deocamdată el a convins că poate fi un excelent designer, cu opțiuni stilistice pe care le adaptează la funcția produsului și la atractivitatea publicitară a acestuia.

Eveniment inedit în viața culturală a orașului, expoziția de la Muzeul de Artă Vizuală prezintă creații ale unei familii încheiate de artiști, în cadrul căreia fiecare membru are aspirațiile lui și-și urmează drumul propriu de evoluție, spre binele artei românești și al beneficiarilor ei. Gălățenii nu trebuie

să scape ocazia de a o viziona. Satisfacțiile vor fi multiple.

Erată: În articolul “Ne-a părăsit sculptorul Grigore Patrichi-Smulți”, apărut în Nr. 132 al revistei (pag. 20), s-a strecurat o greșală în legătură cu data decesului acestuia. Artistul s-a stins din viață în ziua de 14 decembrie 2012 și nu la 24 decembrie, așa cum eronat a apărut.

DICȚIONAR - Artiști plastici gălățeni (71)

MIHAI-CORON, Gheorghe – pictor. S-a născut la 19 aprilie 1938 în comuna Todireni, județul Botoșani. După ce a urmat Institutul Pedagogic de Învățători din Bârlad, a absolvit Academia de Arte Plastice din Iași (profesori, Adrian Podoleanu și Petru Hârtopeanu) și Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, Facultatea de Muzeologie. Este membru al U.A.P., din 1990. Din 1969 a participat la expozițiile colective și de grup ale Filialei Galați a U.A.P. Expoziții personale: Galați (între 1973-2012, peste 40 de expoziții); Brașov (1974); Brăila (1978, 1980); Iași (1979, 1983, 1987); București (1983); Botoșani (1983); Tecuci (2003, 2005). Expoziții personale în străinătate: Germania, Muzeul de Artă din Bad Neustadt (1992); Banca din Bad Neustadt (1993); Franța, Saint Amand Montrond, Galeriile „Isabel Goldin”; (1995); Bordeaux, Centrul Cultural (1995); Andrézieux-Bouthéon; Blaye- Gironde (1995); Pessac (1996); Ayré-Charente (1996). Participări

la expoziții naționale: Saloane republicane ale profesorilor de desen, Sala Dalles, București (1971, 1973, 1976, 1981); Saloane republicane de grafică, Sala Dalles (1973, 1974); Anuala și Bienala de pictură și sculptură, Sala Dalles (1979, 1986); „Voronțiană”, Suceava (1978, 1979); Bienala „Ion Andreescu”, Buzău (1998, 2002, 2004, 2006); Saloanele Moldovei Bacău-Chișinău (2012).

Este expert tehnic în artele plastice. Lucrări ale sale se găsesc în colecții de stat și particulare din țară și din străinătate: Canada, Siria, Franța, Germania, Israel, Austria, Danemarca, S.U.A.

Gheorghe Mihai-Coron a început să se afirme expunând îndeosebi peisaje. În paralel a cultivat și portretul, compoziția, natura statică cu flori, nudul. În genul peisajului, două sunt motivele care apar cu pregnanță: satul din nordul Moldovei, aparținând unor zone colinare aducătoare de calm, liniște, pace sufletească, și priveliștile acvatice, surprinse pe spații vaste, unde de cele mai multe ori nu știi unde se termină apa și de unde începe cerul. Cultivă un lirism cald, reținut,

emanator de poezie și euristică parcă desprinse din șoapta izvoarelor sau freamătul codrilor. În fața marelui spectacol al naturii el nu devine exuberant, nu urmărește înregistrarea frustă a datelor realului. Impresiile nu violentează spațiul tablourilor, ele sunt supuse cenzurii propriului eu, astfel că peisajele par mai degrabă niște meditații asupra naturii, totul învăluit în hlamida unei melancolii ce-și are originea în structura intimă a ființei artistului. Priveliștile natale și-au pus în așa măsură amprenta pe anii copilăriei și adolescenței artistului, încât, reîntâlnindu-se cu ele la altă vârstă, el nu poate să le picteze decât păstrând regretul și nostalgia adultului pentru planeta părăsită („Satul copilăriei”, „Dorul meu”, „Lumea satului”, „Șapte fântâni”, „Tăcere adâncă”, „Loc natal”, „Lumină lină”, „Bătătura satului”, „Ora amurgului” etc.). Culoarele predominante sunt brunurile, griurile colorate, verdele aluziv

sau limoniurile nostalgice. Aceleași imagini, surprinse iarna sau vara, sunt pictate în culori mai luminoase, iar formele sunt conturate atât prin modulații tonale cât și prin grafisme. Albul și galbenul dau o notă distinctă tablourilor, creând senzația de puritate. Există în aceste peisaje o ritmică a petelor de culoare, o așezare a elementelor în așa fel încât spațiul bidimensional câștigă în adâncime, oferind privitorului ample deschideri perspective. Când se îndreaptă spre mediul acvatic, pictorul păstrează

aceeași paletă coloristică potolită, lucrările sale evidențiind și aici simțul clasic al organizării spațiului pictural, știința așezării în pagină, structura echilibrată a compoziției, suprafețe vibrante cu pensulații fine, rafinate. Doar în acuarele tonurile sunt mai exuberante și se întrepătrund, iar sugestiile converg spre descoperirea unui univers fascinant, încârcat de mister și poezie. Un moment care a atras atenția în activitatea sa a fost acela când, în 1995, artistul a expus tablouri cu subiecte inspirate din arta măștilor populare. El le-a pictat nu numai pentru semnificația lor simbolică, dar mai ales pentru multiplele posibilități cromatice.

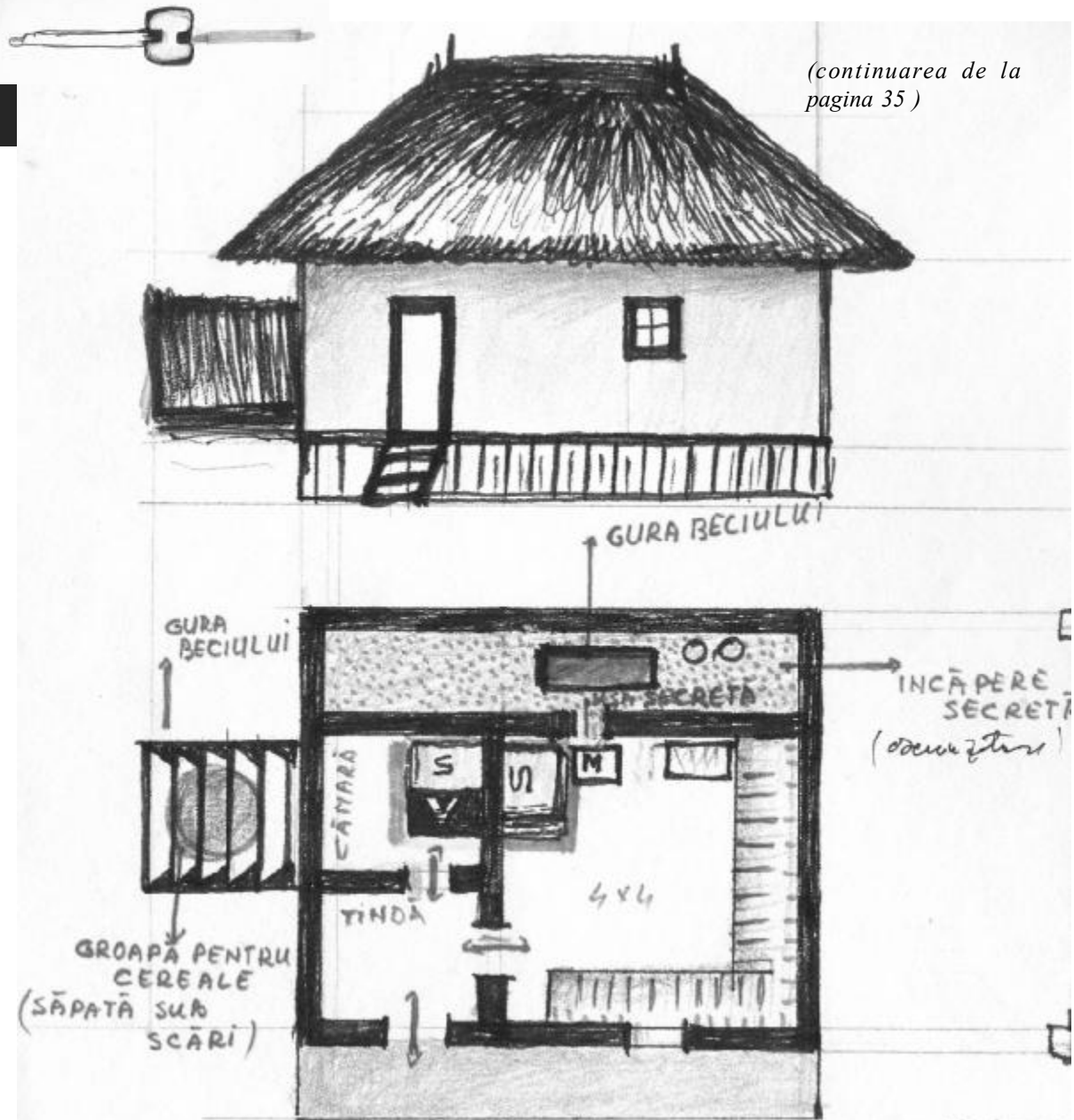
În aceste tablouri pasta este mai groasă, mai expresivă, desprinsă parcă din paleta expresioniștilor și foviștilor. Formele sunt și ele mai robuste. Motivul floral l-a preocupat și el în permanență și întotdeauna i-a surprins cu ingeniozitate gingășia și inepuizabila poezie. Culoarele au o prospețime deosebită, sunt intense, strălucitoare, ordonarea compozițională a lujerelor și corolelor este făcută numai pe verticală. În multe tablouri florile sunt grupate în două-trei până la patru-cinci sau chiar mai multe vase de forme diferite și din material diferit. Efectul obținut este al unei simfonii cromatice bine

orchestrate, în care albul, violetul, roșul, verdele, galbenul, oranjul dialoghează într-o armonie firească. Uneori, tijele sunt întrerupte și reluate, încât corolele răsar ca niște inflorescențe. Se creează astfel în spațiul plastic o atmosferă de imponderabilitate, florile par a ieși din materialitatea lor, tinzând să zboare, să se înalțe.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999; Corneliu Stoica, *Identități artistice*, Editura Alma, Galați, 2004; Corneliu Stoica, *Întâlniri confortante*, Editura Sinteze, Galați, 2007; Corneliu Stoica, *Interferențe*, Editura Sinteze, Galați, 2009; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, vol. II, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011.

Casa cu ascunzătoare...

dintr-o cătună într-o singură groapă pe care o săpau chiar în mijlocul drumului. Toamna, după ce se umplea și se acoperea groapa, era adunat tot cătunul, cu mic cu mare și se rostea un jurământ, în care era menționat faptul că cel care va trăda locul în care era amplasat depozitul să fie ucis.

Se spune că într-un an au năvălit turcii și o fată care nu a reușit să se ascundă a fost prinsă și obligată să trădeze. Conform jurământului, fata a fost omorâtă chiar de tatăl ei și îngropată în locul cerealelor. Groapa a fost acoperită și, din acel moment s-a renunțat la ascunzătoarea comună și s-a folosit sistemul de gropi individuale. După cum spuneau sătenii, aceasta s-a întâmplat cândva, într-un trecut foarte îndepărtat și nimeni nu a putut indica locul în care a existat groapa cu pricina.

De-a lungul anilor, în timpul cercetărilor de teren am văzut multe gropi de cereale, atât în case, precum și în ogradă ori în afara satului. Multe erau descoperite de către săteni cu totul întâmplător, iar altele fuseseră folosite ca gropi menajere sau umplute cu pământ dacă li se cunoștea exact locul. În unele din ele am găsit boabe de grâu carbonizate. O groapă de mari

dimensiuni, care ar putea fi considerată groapa de cereale a unui cătun nu am găsit până în prezent. Dar nici nu putem emite pretenția că am elucidat toate aspectele etnoculturii tradiționale.

Cei care nu și-au distrus ascunzătorile până în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, le-au folosit foarte bine din momentul instaurării regimului comunist, iar cei care le distruseseră au improvisat altele, spre a-și salva cel puțin o parte din pâinea de toate zilele și, deseori, libertatea sau chiar viața.

Notă imaginea patru: casă construită la Corod de către preotul Neculai Mititelu, răzbnicul informatorilor care au relatat cum arăta casa (Popovici Neculai - 84 de ani și Popovici Dumitru - 79 de ani în anii '70, când a fost dusă munca de informare pe teren). Clădirea a fost demolată în anul 1924, ultimul locuitor al ei fiind bunica informatorilor, aceștia participând la demolare.

Pr. Eugen Drăgoi

BISERICI ȘI PREOȚI DIN ȚINUTUL COVURLUI LA 1831(III)

(Urmare din numărul trecut)

Continuăm publicarea numelui preoților, diaconilor și dascălilor slujitori la biserici din ținutul Covurlui în anul 1831, înscrise în catagrafia aflată la *Societatea Județeană a Arhivelor Naționale* din Iași, fondul „Vistieria Moldovei” (Dosar nr. 207/1831).

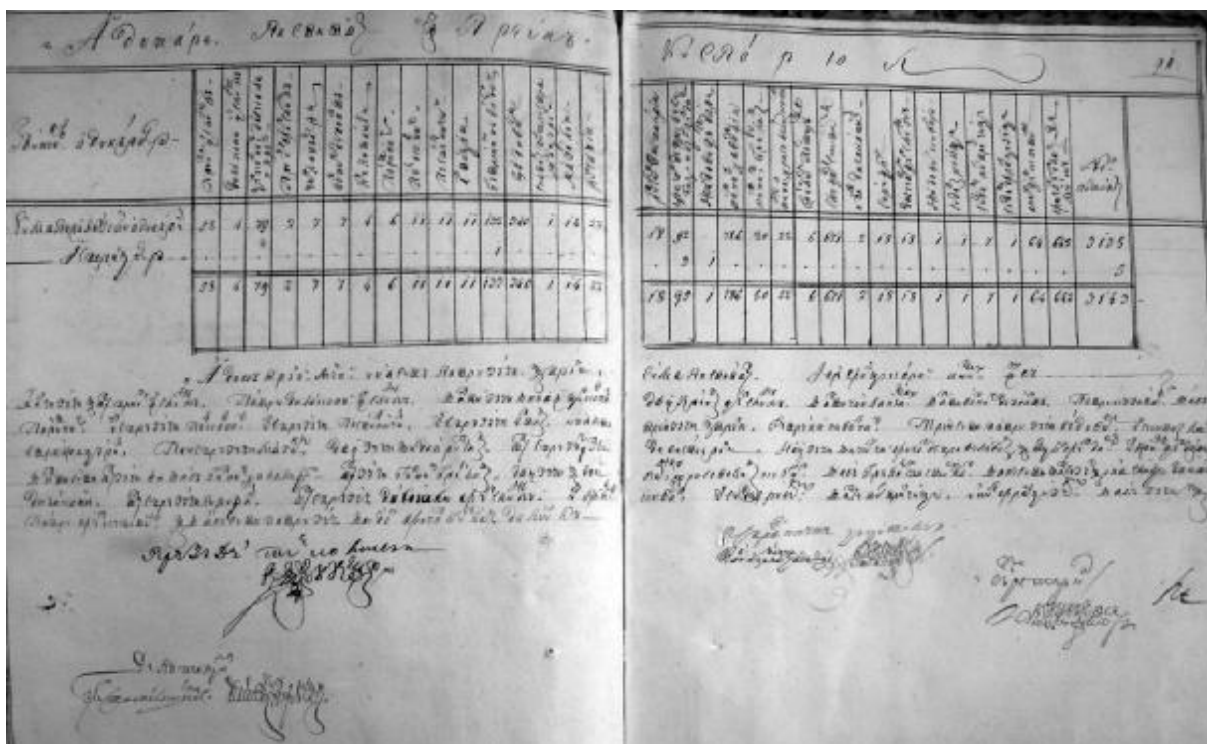
F. 70v-71 r. „Satul Măndrești¹, stăpânit de dumnealui vornic Dimitrii Plaghino⁴². (Preoți): „Teodor sãn Gavriil Jãliga, Ioas sãn Gheorghii Gavriiaș, Gavriil sãn preot Ioan Strat“.

(Dascãli): „Ioan sãn Gheorghii Crãciun, Grigorii sãn preot Dimitrachi Jãlica, Ioan sãn Matei, Toader sãn

sãn Crãciun Nadã, Costache sãn preot Neculai Crãste”¹⁰. (Dascãli): „Ioan sãn Vasilache Ruginã, Neculai sãn preot Mihalachi Ciucã, Iordache sãn Necula Ruginã, Ioan sãn Vasilii Tufã, la hram Sfântului Dimitrie”¹¹.

F. 79v-80 r. „Satul Zimbru¹², stăpânit de maice călugãrițe”. (Preoți): „Grigorii sãn preot Ifrim, Timoftii sãn preot Neculai, la hram Sfântului Gheorghii”.

F. 80v-81 r. „Satul Drãgușanii¹³, stăpânit de dumnealui spãtar Iancu Greceanu”¹⁴. (Preoți): „Costandin sãn preot Neculai Macarii, Gheorghii sãn diacon Ioan Ungurean, Savin sãn polcov(nic) Gheorghii Carp“. (Diacon): „Ioan sãn Ifimii Tobã“. (Dascãli): „Ioan

preot Teodor Jãlica, la hram Pre(a)cuvioasii Paraschivei”⁴³.

F. 72v-73 r. „Satul Gorneștii⁴, stăpânit de dumnealui căpitan Gavriil Stamati“. (Preot): „David sãn preot Ioan Marin“. (Dascãli): „Vasilii sãn preot David, Gheorghii sãn Costandin Oancã, Gavriil sãn preot Ifrosii, Ioan sãn preot David, la hram Sfântului Nicolai”⁴⁵.

F. 73v-74 r. „Satul Diocheșii⁶, stăpânit de dumnealui băneasa Catinca Greceanu”. (Preoți): „Iancul sãn Ionișã Cloșcã, Va(s)ili sãn Ionișã Mãrza, Portasii sãn Dumitrașcu Cãsianu (?), la hram Sfântului Gheorghie”.

F. 76v-77 r. „Satul Bursucanii⁸, stăpânit de cãtre rãzeși. Slobozia Gãngeștii⁹, stăpânitã de dumnealui Catinca Greceanu“. (Preoți): „Neculai sãn Ifimii Crãste, Neculai

sãn Neculai Mãrza, Ioan sãn deeacon Gheorghii Zaharia, Alecsi sãn Gheoghi Sava, Ioan sãn Cuza Hãncul, la hram Sfântului Ioan Botezãtoriu”⁴⁵.

Note:

¹ Variantã toponimicã a satului Mãndrești, comuna Valea Mãrului. Vezi *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea 1, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 698, 731 (Mândrești 4).

² Cu aproape un secol în urmã (1748) satul Mãndrești se afla în stăpânirea postelnicului Dimitrie

Plagino. Vezi Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice referitoare la județul Galați, 1430-1650*, manuscris dactilografiat, 1985-1990, la Biblioteca V. A. Urechia, Galați, comentariu la doc. nr. 65 din 13 martie 1502. Vornicul din 1831, tot Dimitrie, probabil că era nepotul vechiului proprietar.

³ Teodor Jăliga (Jilinga) slujea la altarul bisericii Cuvioasa Parascheva și în 1809, alături de Timoteu Lungul, acesta din urmă nemaifiind în activitate la 1831. Vezi Cf. Constantin N. Tomescu, *Biserica din Principatele române la 1808-1812*, (ediție îngrijită și note: pr. Eugen Drăgoi), Editura Partener, Galați, 2010, p. 70.

⁴ Gornești (Gorunești, numit și Slobozia Gornești) a fost sat la sud-vest de satul Smulți, pe valea Gerului, spre satul Măndrești. La 1831 făcea parte din ocolul Mijlocului. Cf. *Tezaurul toponimic al României, vol. cit.*, p. 491; Paul Păltănea, *Repertoriul documentelor istorice*, comentariu la doc. 15 din 15 iulie 1448. Localitatea a fost locuită până în 1995. Vezi Sorin Geacu, *Județul Galați. Dicționar de geografie fizică*, Editura CD Press, București, 2007, p. 124.

⁵ Biserica din Gornești nu este menționată în catagrafia din 1809.

⁶ Diocheții este fostul sat Deocheați, situat în partea de nord-vest a satului Drăgușeni. *Tezaurul toponimic al României, vol. cit.*, p. 350. La 1831 era parte componentă a ocolului Mijlocului. Astăzi o vale și un pârâu cu scurgere temporară poartă acest nume. A se vedea Sorin Geacu, *op. cit.*, p. 84.

⁷ Biserica *Sf. Gheorghe* din Diocheți nu mai exista în 1906. Vezi Econ. stavr. Gh. Popescu, *Protopopia județului Covurlui. Dare de seamă despre afacerile bisericesti*, București, 1906, p. 130, care aprecia că vechimea acestui locaș „se ridică la 130 de ani”. Preotul Vasile Mârza era în funcțiune și la 1809. Vezi Constantin N. Tomescu, *op. cit.*, p. 69.

⁸ Bursucani, comuna Bălăbănești. Despre evoluția administrativă a satului vezi *Tezaurul toponimic al României, vol. cit.*, p. 178-179.

⁹ Slobozia Găngheștii, vechea denumire a satului Ghinghești, comuna Drăgușeni. Cf. *Tezaurul toponimic al României, vol. cit.*, p. 470.

¹⁰ Preotul Neculai Crăste (Hristea) păstora și la 1809. Cf. Constantin N. Tomescu, *op. cit.*, p. 69.

¹¹ Slobozia Gănghești (Ghinghești) nu se găsește în catagrafia de la 1809.

¹² Sat în comuna Bălăbănești, format în jurul schitului omonim. *Tezaurul toponimic al României, vol. I, partea a 2-a*, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 1347.

Schitul Zimbru cu hramul *Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*, așezământ monahal de călugărițe, a fost întemeiat la 1793 de călugării Ioasaf și Aloman de la Mănăstirea Râșca, în partea de nord a satului Bursucani, com. Bălăbănești, astăzi sub jurisdicția canonică a Arhiepiscopiei Dunării de Jos. A fost desființat în 1864, cele mai multe din cele 14 monahii conduse de stareța Agafia Palade fiind transferate, în anul 1866 la Mănăstirea Adam din apropiere. Biserica mănăstirii a devenit filială a parohiei Bursucani. În chiliile mănăstirii s-a înființat, la 1866 Școala primară din Bursucani. Schitul este reînființat la 19 septembrie 2008 de către Episcopia Dunării de Jos, ca schit de monahii, în subordinea Mănăstirii Adam, jud. Galați. Biserica de lemn, începută în anul 2009, cu hramul *Sf. Mare Mucenic Gheorghe și Cuviosul Rafail de la Bursucani* este în curs de ridicare. Referințe bibliografice: Pr. Gh. Bârsan, *Schitul Zimbru*, Galați, 1944, 64 p.; arhim. Daniil Oltean, *Repere ale istoriei vieții mănăstirești din Eparhia Dunării de Jos*, în vol. „Credință, istorie și cultură la Dunărea de Jos”, Galați, 2005, p. 357; ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute (sec. XIV-XIX)*, Ed. Biblioteca Națională a României, București, 2010, p. 335.

¹³ Actualul sat și reședință de comună, Drăgușeni, târg în secolul al XIX-lea. Despre istoria satului vezi: I. Patriche, *Monografia comunei Drăgușeni, județul Galați*, mss, Smulți, 1971; *Contribuții monografice - comuna Drăgușeni, județul Galați*, Galați, 1973. Autorul (Cezar Birth) nu face nicio referire la viața bisericească din localitate. Referitor la jurisdicția administrativă a localității a se

vedea *Tezaurul toponimic al României, vol. cit.*, p. 379-380. La 1859 se număra între târgurile care aveau o populație între 500-1.000 de suflete. Vezi Ecaterina Negruți, *Clasificarea localităților urbane din Moldova în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Considerații demografice*, în în Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”, vol. XII, Iași, 1975, p. 13.

¹⁴ Despre spătarul Iancu Greceanu vezi Cristian-Dragoș Căldăraru, *Pomelnicul de la Drăgușeni – Covurlui cu o spiță de neam a familiei Greceanu din Moldova*, în „Îndrumător bisericesc, misionar și patriotic”, Galați, 4, Galați, 1988, p. 151-152.

¹⁵ Despre biserica din Drăgușeni vezi Econ. stavr. Gh. Popescu, *op. cit.*, p. 129; Cristian-Dragoș Căldăraru, *op. cit.*, p. 143-156.

Buricul târgului au centrul orașului de la 1821 la 1860

Ceva în plus despre un plan de la 1860, plan pierdut și regăsit într-o copie.

O adresă către „*Onorabelul Consiliului Municipal de Galați*”, înaintată de arhitectul orașului, tatăl amenajării sale edilitare între 1 iulie 1838 și 12 august 1861, Ignat Rizer, ne clarifică problema unui număr de două planuri a urbei, planuri cu soartă nenorocită.

Iată ce declara arhitectul pe cale de excludere din funcție.

„Iscălitul pregătind planul a acestui oraș conform contractului ce are închiet cu Ministeriului a Lucrărilor publice cu onor pe lângă aqeașta să alătura și un ecsemplar, pe care onorabile Municipality bine voească a primi la Camera ei, în preună și cu ace priimită de ei la trecutul an 1838.

*I. Rizer
Arhitectu politiei
No. 233*

1860 Dechemvrie 2

Ce ne spune această depeșă?

Faptul că primul plan al orașului a fost alcătuit de Ignat Rizer în perioada 1 iulie-31 dechemvrie 1838 și al doilea evident cu modificările edilitare ce le incumbă scurgerea unui număr de 22 de ani, undeva în cursul anului 1860 până în data de 2 dechemvrie când a fost înaintat *Onorabelului Consiliului Municipal de Galați*.

Care este soarta lor?

Primul a fost semnalat pentru prima dată de un cercetător Marcian Roman în cuprinsul unui articol intitulat *„O lectură funcțională și simbolică a unui spațiu urban tradițional: Ulița de lângă mal din Galați.*” apărut într-un număr din Revista de Arhitectură din anul 1984 pag.9-12. Autorul menționează planul ca existând la filiala Galați a Arhivelor Statului în cursul unei cercetări efectuate pe parcursul anilor 1981-1982, dar din păcate acesta nu se mai regăsește în prezent din colecția Planuri a amintitei instituții.

Pur și simplu a dispărut după anii menționați mai sus.

Un alt exemplar, purtând anul 1841, a fost descoperit de prietenul meu Cristian Căldăraru și va forma subiectul unei comunicări științifice în luna februarie-martie-aprilie a acestui an, sau a celui următor, sau a celui următor ...etc.

Personal nu ne rămâne decât să așteptăm cu emoție firească și recunoștință acest important eveniment.

Ce s-a întâmplat însă cu planul de la 1860 despre care face vorbire Ignat Rizer.

A dispărut și el, neregăsindu-se în colecția de Planuri.

Totuși fiind roși de viermele necruțător al timpului, și doar din acest motiv, totul fiind legat de povestea de față, avem a spune că un plan semnalat pentru prima dată de Ion Cașu și comentat de Paul Păltânea într-un articol din Viața Liberă intitulat *„Un plan necunoscut al orașului Galați □ 16 februarie 1873.*”, ar putea fi o copie a celui din 1860 de care face vorbire arhitectul Ignat Rizer.

Copia are următoarea inscripție

*România
Primăria Urbei Galați*

Se atestă că acesta este planulu Canalisațiunei în orașu.

*p. Primar
Michael Ioan*

*p. Secretar
Ștefănescu*

No.755

În 16 Februarie 1873.

Pe plan apare și semnătură olografă lui Grigore Eliad, dar aceasta nu ne permite să atribuim paternitatea sa numelui, cum a procedat Paul Păltânea.

„...plan necunoscut al orașului Galați (Planuri 112), întocmit de inginerii antreprizei lui Grigore Eliad care, dând curs propunerii lui Alexandru Moruzi, primarul orașului, din 28 iunie 1872, se angajează să construiască o reșea de canalizare.

Lucrările de ridicare a planului au început în vara acestui an, 1872, și au fost încheiate la 16 februarie 1873.”

Prima observație.

Planul în speță este extrem de detaliat în ce privește parcelarea orașului și a proprietăților, lucru pe care nu l-au făcut inginerii antreprizei, această operație necesitând nu numai o migăloasă măsurare a lor dar și foarte mult timp pentru punerea pe hârtia de calc.

Le-a lipsit material timpul!

A doua observație.

Planul orașului în cazul lui Ignat Rizer a fost ridicat în baza unui contract cu Ministerul Lucrărilor Publice și nu cu Primăria Galați, instituție locală subordonată.

Nu avem știință de existența unui contract de ridicare topografică încheiat de Grigore Eliad cu respectivul minister sau cu Primăria Galați.

În acest caz, planul ar fi purtat desigur o cu totul altă inscripție în care s-ar fi menționat clar și în mod expres autorul care l-a alcătuit.

Chestiune de simplă citire și vedere bună cu ochelari sau fara, după caz.

Contractul de antrepriză era pentru canalizarea orașului și nu pentru ridicarea unui plan topografic.

Comparând acest plan cu alte două, de la 1866 și 1870 ale Moșiei Spiridoniei anume

„Planulu proprietăților Sfântul Spiridon la orașul Galați, Galați 10 octombrie 1866 semnat B. Masciotti,” și „Planul parcelar al proprietăților Casei Sfântului Spiridon situate în Urba Galați. Ridicat în lune Iuliu și August 1870,” se observă două lucruri.

Mai întâi o extrem de mare discrepanță în numărul și dimensiunile proprietăților, ceea ce ne indică o situație mai veche a lor, anterioară anului 1873 luat greșit drept anul alcătuirii planului în discuție de Paul Păltânea și epigonii lui actuali.

Al doilea este continuitatea celor 4 artere din lungul Dunării, de pe respectiva moșie, în ordine Ulița Pescarilor, Ulița Magazinelor, Ulița Cetățuia Albă (Sărării) Ulița Gamule, Ulița Moscu Iani sau Moscoiani, care aveau să fie rășluite de expropriile efectuate de cei care se ocupau cu construcția căii ferate între anii 1868-1870.

Toate aceste fapte au fost anterioare anului 1873 și trebuiau în mod normal, dat fiind importanța lor, să apară pe plan.

(va urma)

În acest număr

Evenimente: lansări de carte, Dragobete, vernisaje ș.a.;
 Interviu cu Simona Toma și Continuarea interviului lui Ștefan Ciobanu cu Ovidiu Bufnilă;
 Șotron (tema): Katia Nanu și Marius Chiru;
 George Lateș despre literatura ca joc;
 Remember Velimir Aurică Oprea și Epaminonda Bucevschi
 Poezie de Nicoleta Onofrei, Marian Dragomir și Paul Blaj
 Cronici de carte de O.Mihalcea, Ștefan Ciobanu, Lucian-Zeev Herșcovici la cărți de Gabriel Chifu, Gabriel Nedelea, Strul Moisë
 Proză de N.Bacalbașa, C-tin Tănase și Liz Pricop
 Repertoriul coregrafic al comunei Cuca, de I.Horujenco
BISERICI ȘI PREOȚI DIN ȚINUTUL COVURLUI LA 1831
 Buricul târgului au centrul orașului Galați de la 1821 la 1860 (T.Tatu)
 ARHITECTURA DIN SUD-ESTUL MOLDOVEI
 Morphochroma: Sterică Bădălan și fiii săi
 Dicționar de artiști plastici: Gh.Mihai Coron
 Ecouri la teme: Faust - Brucan, eminență sau oracol?
 Adriana Ghiță despre un elev extraordinar
 Cronica de film: Viața lui Pi
 Teatru de Victor Cilincă

*Numărul 134 va avea ca temă
Toate pânzele sus!*

teme pentru
viitor

Numărul 135

Kierkegaard

Numărul 136
Kerkoporta

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) ori pe adresa de facebook *Ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Suflet
către suflet!

REVISTA **SERGIU DUMITRESCU**

 DUNĂREA DE JOS

Revista Dunărea de Jos este membră
**APLER (Asociația Publicațiilor Literare
 și a Editorilor din România)**

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florina.zaharia@ccdj.ro

florinazaarina@yahoo.com

Secretar de redacție, layout, documentare:

a.g.secară

adi.secara@ccdj.ro

secaradi@yahoo.com

Rubrici:

Pr.Eugen DRĂGOI, Eugen HOLBAN,

Ion HORUJENCO, Petru IAMANDI,

George LATEȘ, Radu MOȚOC, Katia NANU,

Ionel NECULA, Nicoleta ONOFREI,

Vasile PLĂCINTĂ, Mitruț POPOIU,

A.G.SECARĂ, Corneliu STOICA, A.VELEA

Culegere și corectură: Laura DUMITRACHE

Realizarea copertelor: Eugen UNGUREANU

Coperta I și IV:

Foto a.g.secară, detalii instalație de artă realizată

de SIMONA PASCALE

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
 cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590

e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Fotografii din arhiva Centrului sau alte surse, precizate când este cazul.

Din poemele primului... anonim gălățean

(rubrică realizată cu ajutorul Violetei Ionescu)

George Anonimu - Mihăilescu (directorul ziarului „Acțiunea” în perioada interbelică)

Cupletul lui Ghiță a lui Măgură din revista „Rar... dar bine”

Eu fac politică și-mi place
Mă rog, dar cine azi nu face
Cine nu vrea să-și facă suma
În Parlament să-njure muma
Să știe omul că trăiește
Și că guvernul îi priește
Odată la putere vine
Rar... dar bine.
Când vorba e de vot bădiță
În Piața Nouă unu-i Ghiță
Îmi las copii, îmi las nevastă
Politica-i curat năpastă
Nu dau cu zilele p-acasă
De-ajunge Lina prea nervoasă
Dar când mă prinde se menține
Rar... dar bine.
La Covurlui, Doamne, mă iartă
Duciștii de trei ani se ceartă
La urmă parc-a fost o joacă
Eri s-au scuiat, iar mâini se-mpacă
La țărăniști însă, măi, dragă
E-o armonie, nu e șagă
Dar sfada când începe, ține
Rar... dar bine.
La noi găsești oameni cu sânge
Și mulți deștepți se află-n târg

Nici unul însă de-o minune
Nu moare de deșteptăciune
Cavalioti bună oară
Când fuse magistrat la țară
N-a dat sentințe la oricine
Rar... dar bine.
Bugetele cum să se dreagă
Când astăzi fură lumea-ntreagă
Și Tătărescu vrea cucernic
Ca-n alte țări s-aibă vistiernic
E-n drept să-ți spuie „lasă clanța”
Staviski n-ai avut ca-n Franța
Sileski nu ți-a fost creștine
Rar... dar bine.
Eri seară când spuneam palavre
Văzui tiptil pe dom Calavre
Plimbându-se c-o domnișoară
Ce-l prinse bine în capcană.
Fata îi zise: „Vorba-i lungă,
Nu vezi că timpul n-o s-ajungă?”
Termin-odată, haide-n fine!”
Rar... dar bine.
Curios mă-ntreabă zilnic piața
De ce Ștefan și-a ras mustața
Eu nu răspund, să nu-i stric rostul
Și tac mereu făcând pe prostul
Dar e știut de când la Nisa
Deschise punga cică i s-a
Deschis și limba-ntre străine.
Rar... dar bine.

(„Acțiunea” Nr. 1214/25 iun. 1934, p.2, „Viața veselă”)

Semnale editoriale!

COMITETUL JUDEȚĂNESC GALAȚI
CENTRUL CULTURAL „DUNAREA DE JOS”

EDITURA CENTRULUI CULTURAL „DUNAREA DE JOS”

Colecția
cArtESENTE,
proză
2013

Dimitrie Lupu

Primul volum din colecția cArtESENTE - proză
va fi însoțit de o instalație a cărții realizată
de Simona Puscule.

Joi 28 martie 2013, urele 12.00.
În Centrul Cultural Dunărea de Jos, Str. Domnească nr. 6)
Salonul Artelor - La Mansardă

cArtESENTE

Alina Beatrice Cheșcă

apare în aprilie:

Alina Beatrice Cheșcă
Odiseea
dă noi

Volumul doisprezece din colecția cArtESENTE va fi
însoțit de o instalație a cărții realizată
de Adrian Vădeanu - gruparea Athanon.

133 ŞOTRON

Galati, cod 800008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@cedj.ro - www.cedj.ro

